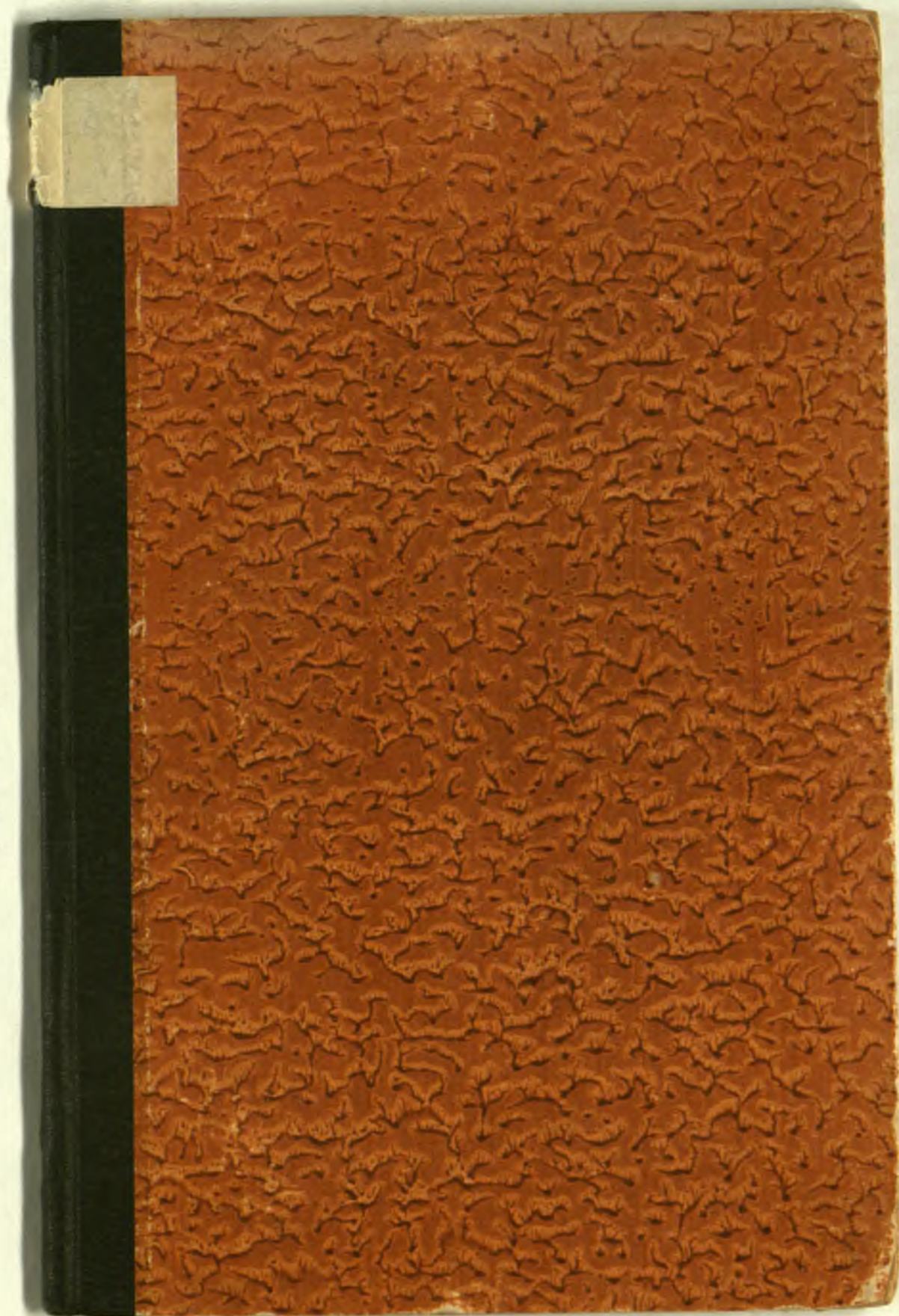

K. BŪGA.

Apie lietuvių asmens vardus.

Iš «Lietuvių Tautos».

VILNIUS. — MARTYNO KUKTOS SPAUSTUVĖ. — 1911.

Kaina—50 kap.

K. Buga.

1932

261.

APIE LIETUVIŲ ASMENS VARDUS.

Iš „Lietuvos Tautos“.

VILNIUS.

Martyno Kuktos spaustuvė, Totorių gatvė № 20.

1911.

491.92-313 .

APPEL PLETOVIA
ASMEAS VARDUS

355312

Apie lietuvių asmens vardus.

Literatūra. Versmės.

- Ак.** = Акты издаваемые Виленскою Археологическою Комиссіею Томъ XXV.
- Акты Лм.** = Акты Литовской метрики. Томъ первый. Выпускъ первый. 1413—1498 г.г. Собраны заслуж. профессоромъ Императорскаго Варшавскаго Университета *Ө. И. Леонтовичемъ*. Варшава 1896. — Томъ первый, выпускъ второй 1499—1507 г.г. Варшава 1897.
- Arch.** = Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie.
- Арх. Сб.** Археографическій Сборникъ документовъ, относящихся къ исторіи сѣверо-западной Руси.
- Basanavičius J. Dr.** Keli lietuvių vardai ir jų etymologijos.—Lietuvių Tauta, Kn. I, p. 76—82.
- Basanavičius J. Dr.** Ar, sena lietuvių kalboje «manta»?—Lietuvių Tauta, kn. I, p. 234—237.—Siame straipsnyje randame kelioliką asmens vardų, turinčių viename kamienų šaknį *mant*.
- Basanavičius J. Dr.** Ar sena yr' musun «tauta»?—Lietuvizskai-trakiszkos studijos. Shenandoah, Pa 1898, p. 93—99.—Čia B-ius duoda keletą asmens vardų su kamieniu *taut*.
- Bezenberger Adalbert.** Die Bildung der altpreussischen Personennamen. Königsberg i. Pr. 1876 iš Altpreussische Monatsschrift. Bd. XIII, S. 385—435.
- BF.** = Bezenberger, Litauische Forschungen. Göttingen 1882.
- Br.** = Богдан Барвинскій. Жигимонт Кейстутович Великий князь Литовско-русский (1432—1440). Исторична монографія. Жовква 1905.
- Buga Ж.** Pavardžių priesaga -eikia- ir -eiko-. — Lietuvių Tauta, Kn. I, p. 82—84.
- » Priesaga -o ta- (resp. -u o ta-) vietų ir žmonių varduose. — Lietuvių Tauta, kn. I, p. 223—228.
 - » Keletą mažmožių apie dvikamienius asmens vardus randame «Kalbos dalykuose» (Kaunas 1910); žr. p. 42, 45, 46, 48, 54.
- Długosz** = Joannis Długossii seu Longini Canonici Cracoviensis Historiae Polonicae libri duodecim... cura et impensis Alexandri Przezdziecki.
- Dn.** = Акты Литовско-русского государства, изданные М. Довнар-Запольскимъ. Выпускъ I. (1390—1529) Москва 1899.
- DP.** = S. Daukanto rankraštis «Privilegia»—Jura, immunitates et privilegia Samogetarum in unum collecta. In folio 384 lakštai.
- Ds.** = Dusetos, Ežerėnų apskrities, Kauno gub.
- G.** = Dr. Leopold Geitler, Litauische Studien. Prag. 1875.
- H.** = Яковъ *Ө. Головацкий*. Памятники дипломатического и судебно-дѣлового языка русскаго въ древнемъ галицко-володимирскомъ княжествѣ и въ смежныхъ русскнхъ областяхъ въ XIV и XV столѣтїяхъ. Львовъ 1867.
- II.** = Ипатьевская лѣтопись. (Полное собраніе русскнхъ лѣтописей. Томъ II). Изданіе второе. СПб. 1908.
- In.** = Инвентари имѣній XVI-го столѣтія (Акты изд. Вилен. Археогр. Комм. Томъ XIV).
- J.** = Литовскій Словарь *А. Юшкевича*. Томъ I. СПб. 1904.
- K.** = Kurschat. Litauisch-deutsches Wörterbuch. Halle a. S. 1883.
- Cod. Vlt.** = Codex epistolaris Vitoldi magni ducis Lithuaniae 1376 — 1430 collectus opera Antonii Prochaska. Cracoviae 1882 (Monumenta mediaevi historica res gestas Poloniae illustrantia. Tomus VI).

- Kurletis A.** Kuo vardu buvo didieji Lietuvos kunigaikščiai.—Dirva-Žinynas, 1903 m. № 7, p. 91—98.
- Kurletis A.** Apie lietuviškas pavardes. — Dirva - Žinynas. 1903 m. № 8. p. 62—65.
- Кузнецовъ Ю. М.** Древнія двусловныя имена у Литовцевъ, ихъ составъ и происхождение.—Живая старина. 1896. Вып. I, стр. 32—50.
- Kv** = Kvėdarna, Raseinių apskrities, Kauno gub.—Visos žinios iš Kvėdarnos raėina nuo prof. kun. Kaz. Jauniaus.
- Ланно И. И.** Великое княжество литовское за вѣмя отъ заключенія Люблинской унии до смерти Стефана Баторія (1569—1586). Томъ первый. СПб. 1901.
- Leskien August.** Litauische Personennamen.—Indogermanische Forschungen, herausgeg. von K. Brugmann und W. Streitberg. Strassburg 1910, Bd. XXVI, S. 325—352.
- Lewy.** Die altpreussischen Personennamen. Breslau 1904.
- Lp** = Lietuviškos pasakos. Surinko D-ras Basanavičius. Shenandoah, Pa. I t. 1898, II t. 1902.
- Lpv** = Lietuviškos pasakos yvairios. Surinko Dr. J. Basanavičius. Chicago 1903—1905. Keturi tomai.
- Любавскій.** Литовско-русскій сеймъ.
- M** = Kun. M. Miežinio liet.-latv.-lenk.-rusiškas žodynas.
- N.** = Wörterbuch der Littauischen Sprache von G. H. F. Nesselmann. Königsberg 1850.
- Naplersky** = Русско-Ливонскіе акты собранныя К. Е. Напьерскимъ. СПб. 1868.
- Nesselmann.** Thesaurus linguae Prussicae. Berlin 1873. — Čia randame daugybę senobės prūsų vardų.
- Описъ документовъ Виленъ центр. Архива древнихъ актовыхъ книгъ.**
- Pleron W.** Altpreussischer Namencodex. — Zeitschrift für Preussische Geschichte und Landeskunde, Jahrgang X (1873), S. 483 ff., 618 ff., 685 ff.
- Preuss. Urk.** = Preussisches Urkundenbuch. Politische Abteilung. Band. I. Erste Hälfte... von Archivrath Philipp... und Dr. Wölky. Königsberg i. Pr. 1882. Bd. I Zweite Hälfte... von August Seraphim. Königsberg i. Pr. 1909.
- И. е. р(ус.) л(ѣт.)** = Полное собраніе русскихъ лѣтописей.
- Ревиз.** = Ревизія пущъ и переходовъ авѣринныхъ въ бывшемъ великомъ княжествѣ Литовскомъ... со тавленная.. Воловичемъ въ 15⁹ году.. Вильна 1867.
- Scr. r. Pr(uss.)** = Scriptores rerum Prussicarum.
- SP.** = A. Соболевскій и С. Шташкскій. Снимки грамотъ XIV в. Иаданіе Археологическаго Института. СПб. 1903.
- Sp(ūdul)-Is Jonas D-ras.** Apie lietuviškasis pavardes.—Žinyčia, № 2, p. 18—29 (Tilžėje 1900).
- Spr.** = И. Я Спрогисъ. Географическій словарь древней Жомойтской земли XVI столѣт. я. Вильна 1888.
- SzD.** = Dictionarium trium linguarum, In usum studiosae Juventutis, auctore R. P. Constantino Szyrwid è societate Jesu, cum Superiorum permissu editum. Quinta editio recognita et aucta. Vilnae. M. DCC. XIII.
- Vaišgantas.** Sąrašas geografiškųjų Lietuvos vardų.—Dirva-Žinynas, 1904 m., № 10, p. 35—61, № 11, p. 3—29.
- Venslovas M.** D-ras. Apie Lietuvos Kunigaikščių vardus. — 1909 m. «Draugijos» №№ 33, 34; plg. dar № 40, p. 325—328.
- Вольтеръ Э. А.** Новые матеріалы для изученія литовскаго именослова. —Жур. мин. Нр. Пр. 1890, часть CCLXIX, № 6, стр. 376—383.

Šis sąrašas aš teintraukiau tas versmes, kuriomis naudojausi žemiau dedamame straipsnyje. Didumą vietų vardų ėmėjau iš V aiš g anto sąrašo. Būcia labai dėkingas skaitytojams, jei jie teiktusi vietų ir asmenų vardų pažymėjimuosna įsibrovusias klaidas man pranešti.

Dabartinės mūsų pavardės, pavyzdžiui tokios, kaip antai: Daūkšas (Kvėdarnos par.), Dąujotas (Žvingių p.), Gedminas (Kvėdarnos, Šačių p.), Daūgilas (Kvėdarnos p.), Dārgis I. c., Gedvilas I. c. ir t. l., dar šešiolikiamе šimtetyje tebebuvo asmens vardais, kas aiškiai matoma yra iš 1528 metų bajo-

ry sąrašo (Пописъ шляхты земли Жомойтской и ихъ людей). Pavyzdžiui iš minėtojo sąrašo, Daukanto («Privilegia») perrašyto «lenkiškomis» raideimis, duodu sekančius vardus:

Bilus Monkont-owicz. 148 B.	Jahmin Budrewicz. 147 A.
Budrus Radwił-ojtiš. 148 B.	Kanczałga Petraszewicz. 146 B.
Budrus Wilat-owicz. 148 A.	Kontrim Miniakowicz. 148 A.
Butrym Olechnowicz. 118 A.	Lipnius Talewicz. 148 A.
Dargis Minkont-ajtiš. 148 A.	Lowdius Budrajtiš. 149 A.
Dowgiał Mongajł-owicz. 118 A.	Manwił Kunajtiš. 149 A.
Dowgiał Mozejk-owicz. 123 A.	Miž Dowgelis. 120 A.
Dowgiał Možrym-owicz. 119 B.	Montowt Dowginowicz. 118 B.
Dowgił Možut-ewicz. 148 A.	Narbut Žakowicz. 118 A.
Dowgis Towtk-owicz. 118 A.	Narhał Sudmontowicz. 147 A.
Dowgutis Petraszewicz. 148 A.	Narwił Gedwiłowicz. 123 B.
Dowiat Petrowicz. 145 A.	Narwojsz Kotkowicz. 118 A.
Dowksz Piktujžewicz. 123 A.	Narwojsz Dargužewicz. 122 B.
Downar Pikt-ewicz. 119 A.	Radwił Genejtowicz. 123 B.
Dowgił Stankiewicz. 122 B.	Rymgajto. 117 B.
Gajł Jatwiłajtiš. 118 B.	Rimko Gitowtowicz. 147 B.
Gajlus Kiborowicz. 118 A.	Rimsziš Lewojtiš. 121 A.
Gajwił Nejkowicz. 145 B.	Rimwid Wibrewicz. 118 A.
Galmin Petrowicz. 146 A.	Rupejka Wiszutajtiš. 149 B.
Gedgont Kotkewicz. 119 A.	Stirpejko Milejkajtiš. 123 A.
Gedmin Dowginajtiš. 124 A.	Talusz Dowkmontowicz. 119 A.
Gedmin Kantrimowicz. 147 B.	Towień Wiažewicz. 120 B.
Gedwił Rimejkowicz. 146 A.	Wisgir Andruszkowicz. 122 A.
Gejdwił Gajlewicz. 124 A.	Witort Kapszajtiš. 148 A.
Genelis Hrihowewicz. 124 B.	Žwirblis Mejžaktis. 147 A.
Šalymais su Bylius, Budrius, Butrimas... randame ir krikščioniškus vardus. Iš to paties sąrašo pavyzdžiui tesie kad ir sekantys vardai:	
Hric Jaswid-owicz. 149 A.	Paszko Dowgiłowicz. 118 B.
Jakim Dorgiłojtiš. 150 A.	Paweł Rimdejkwicz. 145 B.
Jakub Dirgintowicz. 149 A.	Paweł Dowmontowicz. 146 B.
Jan Nekepelis. 149 A.	Petr Wiswiłowicz. 147 B.
Jan Towtwiłowicz. 145 A.	Petr Talat-owicz. 145 A.
Jurgis Butkajtiš. 121 A.	Petras Beluszajtiš. 124 A.
Jurgis Bujwidajtiš. 121 A.	Pronis Jakubowicz. 118 A.
Juri Dolkwinowicz. 148a.	Romutis Jurewicz. 149 A.
Martin Kirbutajtiš. 147 A.	Stanis Dowgawtiš. 121 A.
Mic Dowgajłowicz. 146 B.	Stanisław Skirwojnowicz. 150 A.
Mikutis Monkajtiš. 148 A.	Staniul Wiłajtiš. 148 A.

Vardu sujungimuose, panašiuose į Dargis Minkont-ajtiš, Gedmin Dowgin-ajtiš, Rupejka Wiszut-ajtiš, Gejdwił Gajl-ewicz, Montowt Dowgin-owicz..., pirmieji vardai yra asmėnvardžiai (личныя имена), o antrieji — tėvavardžiai (отчества). Iš tėvavardžių, tokių kaip: Minkont-ajtiš, Dowgin-ajtiš, Wiszut-ajtiš, Gajl-ewicz, Dowgin-owicz... [paskutiniuju du vardu rusiškais sufiksais] ilgainiui išsirūtulo ne viena dabartinė lietuvių pavardė.

Mūsų, lietuviškosios kilmės, pavardės (ne skolintinės!) yra dviejų rūšių: 1) viena-kamienės, nesudėtinės, ir 2) dvi-kamienės, sudėtinės. Kaip viena-kamienės, taip lygiai ir dvikamienės pavardės, vienos yra savo kilme (etimologija) kiekvienam šiaip-jau žmogui aiškios, o kitos—neaiškios.

Prie aiškiųjų galime skirti kad ir šias pavardes: 1) vienakamienes: Vilkas D(u)s(etos), Liņgė Ds. «kania», Šiaulys Ramygalos p., Lapinas, Gerybė Kv(ėdarna), Mylimas Kv., Laukys Prienai, Balčiūnas Ds., Stimbirys Ds., Barzda Ds.

Kuolas Jūžintaĩ, Skylė Jūžintai ir d. k.; 2) dvikamienės: Balt-akys Ds., Viena-žindys Ds., Augštl-kalnis Pampėnų p., Balta-rągis Joniškėlio p., Yl-akis Mósėdžio p., Pūp-lesis Kv. ir d. k.

Neaiškos kilmės pavardžių yra begalės; iš jų pavyzdžiui tesie kad ir sekančios: 1) vienakamienės: Bykšas Kv., Vaira Ds., Kupiškio p., Vėikšra Ds., Mčila Panemunė, Kleibūs Kv., Baukys Ds., Bislys Ds., KlypaDs.Paknis Ds., Braknis Ds., 2) dvikamienės: Sur-gailis Ušpalių p., Sir-vydis Jūžintų p., Aš-vydis Ds., Sei-būtis nuo Ragelių, Jė-kantas Kupiškio p., Gė-s-tautas Ukmergės p., Aš-mantas Kv., By-vaĩnis nuo Linkmenų...

Dvikamienių asmens vardu galūnės.

D-ras Jonas Spūdulis, jau 1883-4 metuose pastebėjo, kad tokios pavardės, kaip antai: Butrym, Kontrym, Montrym, Narbut, Nargieľlo, Butowt, Kontowt, Surmont, Dyrmont, Montwil, Montowt ir t. l. yra *sudėtinės*, kitaip sakant, *dvikamienės*. Spūdulis, remdamas sekančiais sudėtinių žodžių pavyzdžiais: šonkau-lis, rytmetis, vortinklis, viršugalvis, prieina prie tos nuomonės, kad ir sudėtinės pavardės turį baigtiesi galūne -is; žr. «Žinyčios» № 2, p. 19.

Paskutiniuju laiku apie pavardes rašė antras daktaras, M. Venslovas, «Draugijos» 33 ir 34 №№. Pastarasis pavardžių-vardų tyrinėtojas, paskaitęs «Draugijos» 33 №, p. 60 paprastųjų sudėtinių daiktavardžių dvidešimt penkis pavyzdžius sako, jog iš jų esą «matoma, kad sudurtinis daiktavardis vyriškos gimties baigiasi ant -is (ys), moteriškos ant -ė». M. Venslovas, besanprotaudamas, kad sudėtiniai žodžiai baigiasi galūne -is (-ys) msc., -ė fem., priejo prie tvirtinimo, kad tokios pavardės, kaip antai: Nėrvydas, Gedvillas arba Gedvilā, Gintautas, Rimgāila ir k. į jas panašios, esančios *sveľ mos, nelietuviškos*, lygiai kaip ir Benediktas, Armonas, Stanislovas. Nėrvydas, Gedvilā... esą sulietuvinti Нарвидъ, Гедвилло...

Laiške, rašytame «Draugijos» redaktoriui («Draugijos» 37 №, p. 57), aš padaviau keletą faktų, kurie, mano nuomone, liudija prieš tai, kad *dvikamienias (sudėtiniai) žodžiai visados turėti galūnę -is (-ys)*, ė. Trylika tokių pavyzdžių, kaip nam-sargas (=žem. num-sargas), kump-nosā..., man rodos, galėjo pateisinti tokias pavardes, kaip antai: But-glnas Kantaučių p., Būt-rimas Ds., Arš-vilā Ds., Vis-baras Jūžintų p., Dau-gėlas Veiviržėnų p., Dir-gėla Kretingos p. ir k. Bet d-rui Venslovui ir tie trylika pavyzdžių, kaip matyti iš «Draugijos» 40 №, p. 325—328, nėra perkalbingi. Jis dar ir dabar tebetiki, kad Maĩt-vydas, Vỹ-tartas ir k. yra paskolinti iš Монтивдъ, Виторть, vien dėl galūnės -as, kurios vietoje, jo nuomone, grynai lietuviškame varde testovėtų -is.

Senobės kunigaikščių vardų ir dabartinių pavardžių tyrinėjimas tolei neturės tvirto po kojomis pagrindo, kolei mes gerai neištirsime šiaip-jau (appellativa) sudėtinių, dvikamienių, žodžių.

Lietuvių kalbos sudėtinis dvikamienis žodžius kitą kartą tyrinėjo prof. D-ras Aleksandras Aleksandrov'as. Savo tyrinėjimus Aleksandrov'as surašė atskiron knygon, praminton «Litauische Studien. I Nominalzusammensetzungen. Dorpat 1888» in 8º, p. IX+124. Minėtojoje knygoje Aleksandrov'as, nedaug teturėdamas sudėtinių dvikamienių žodžių galūnėmis -as, -a vardininke, skyrė apie juos nieko nekalba. Dvikamienių pavardžių tyrinėtojams yra labai pravartu pilnesnis sąrašas tų sudėtinių žodžių, kurių vienaskaitos vardininkas baigiasi galūnėmis -as ir -a. Pilno šitos rūšies žodžių sąrašo dabar dar negalime turėti. Žemiau testengiau duoti tikslai sąrašėlį minėtosios rūšies žodžių — ta viltimi, kad kiti lietuvių kalbos mėgėjai papildys jį ir kai-kuriuos mažmožius pataisys.

Dvikamieniai sudėtiniai daiktavardžiai galūnėmis -as ir -a vienaskaitos vardininke.

abi-rankai «oburacz M. 1.

agli-šaka «eglės šaka» Lp. I 75,12.

aiti-varas Ds. : áitvaras K., Kv., Sz. D. sub verbo «latawec», Aithwars 1547 m. Kat., p. 5,29 : áičvaras Baisógala, G 55,76 : éitvaras Suv. Naumiestis, Ilguvā, Eithuaros et Caucos Deos profitentur suos. Catechismusa prasty szadei 1547 m. p. 3,8, welnas ira etwaras 1573 m. Postilė (Mitteil. d. lit. liter. Gesellsch. V 150) : éičvaras Pašvitinis. Plg. Būgos, Aistišk. stud. I 84 : Aitwaros est incubus, qui post sepes habitat. id enim verbum ipsum significat. Johan. Lasicii Poloni, De Diis Samagitarum... (Magazin, herausgeg. von der Lettisch—Liter. Gesellschaft. Bd. XIV, 1 S.93). Cf. Archiv für slav. Philologie, Bd. XVIII, 68.

akėt-vilka «Eggenschleife» Jušk. svotb. rėda 75.

5. akėt-virbalai = ekėtvirbale(i) B F. 95. Kvėdarniškiei žemaičiai taria ekėtvirbalee (ee=ilgam atviram e), dviemi kirčiamsi.

akl-brokštas «wstyd» J. 6, 237b, 420b : aki-brūkšta M. 2. Balsių (o:ū) kaitaliojimos žvilgsniu galime palyginti žodžius : brokštuvas «sviesto mušamasis indas—muštokė» K.—brūkštuvas «t. p.» Vainūtas, gūrinti «iš ze zwieszoną głową» J. 457—gūrinti «t. p.» Ds.

akl-cukras «vāistai akims» Ds., Jūžintaī.

akl-mirka «mgnienie oka, chwila» J. 7, Lp. I 71, 107.

akl-mirkslas «mgnienie oka», akimirkslu ką padaryti. Panemunėlis.

akl-mirksmu instr. sg. adv. «w oka mgnieniu» J. 7.

akl-plėša «okodziór» J. 7, 501b

akl-plotas «глазомѣръ, угадъ» J. 7. Plg. sakinį: eik akių plėtu Ds. = eik nėsies tiesumū. Alsėdžiai

akl-sopas «akių sopėjimo liga» J. 16 b. sub verbo ančkrytis.

akl-sopstas «t. p.» Ds. Sako dusetiškiai ir : akių sopstas.

15. aki-vaizdas «widok» J. 8, Kv. Akl-veizda M. 2, kaip rodo šakninio balsio laipsnis, yra naujadaras, kaip ir pa-gėlba vietoje pagálba.

akl-varas «atvira, pilna vandens, liūno akis» Ds. Akivarūotas liūnas «pilnas akių» Ds. Vietoje akivaras dusetiškiai sako ir atā-varas.

akl-žada «mówiący w brew, w oczy» J. 8 : žadas «kalba» — ligonis be žado, ligonis jau aškando žadą Ds.

alda-drikas «hulaka» J. 10 : aldā*) «hulatyka» J. 10, āldu aldėti «бывшевать, шумѣть; кричать» Kv. + iš-drikūmas «pasileidimas» Daukšos Post., Volterio laida, p. 215,³¹; 368,¹⁹, dráikioties «kekšiauti» Linkmenes, drikti «szaleć» J. 348. Aldra «procella» Kv., Rietāvas ir āldras «zbyteczna swawola» J. 11 del I reikia skirti nuo lyties su u, būtent āudra. Aldra(s) bus giminė su āldu aldėti.

antrā-vada «antroji pati» J. 24.

20. ard-kilā,-ōs, ardkiłā «crassa pertica, parietī affixa; duae sunt eiusmodi perticae e regione, in rejā, parietibus affixae, quibus mobiles ardaī superimpositi sustendantur» Kv. = arda-kilā Sālos : arda-kilė Ds. : ardkiłas J. 106 : arkiłai N. 9 su iškritusiu d.

arklā-ganas «arklo rankena» J. 107 : árklas + genū.

augšti-vapas «grubijanin» Kossarzewski, Lituanica 41 a : vapū vapėti «schwatzen, plappern, viel Bedeutungsloses reden» K. J. 231 b, Volterio Liet. chrest. 154,³² — norveg. vava «Unsinn reden», anglo-saks. vaeflan «t. p.» Fick, Vgl. Wb. III⁴ 392.

augšt-kaūpas instr. pl. adverb. «черезъ верхъ, черезъ мѣру» J. 177: augščiaū kaūpo.

augšt-šūkais i. p. adv. «augštyн pasišokėdamas» Kv. : šūk-snis Kv. = šūksnys, šūksnio Kařtena «прыжокъ=šūolis (Ds., Ramygala).

*) Ožkabaliuose (žr. Lp.v. IV 258,¹⁴) yra jausmažodis alda, kurio reikšmė man nemiški.

25. ausi-karas «kolczyk, zausznica» Ds. (tiktai senieji žmonės), Sz D 171 a = ašskaras J. 178, M. 23, N. 16, Daukanto Būdas 218,^{11,13}; 224,²⁰; Kv.: ašskara K., N. 16 : latv. aus-kari «das Ohrgehänge».
- aus-linda, toks vabalėlis. 1862 m. kalendorius, p. 44b,2.
- avi-dvakaš «kvailas kaip avis» Ds., Linkmenes, Kupiškis : dvakas «ne-didelio proto, kvailas» Ds.
- avi-kamša „поденѣжникъ“ J. 179, Jušk. Svotb. dainos 397,1 : Nessel-man'o (Wb. 12) avikamsis reikia pataisyti į avikamšis.
- avi-kirpos (sc. žirklys) «avims kirpti» Slavikai.
30. bad-māras «umieranie z głodu» J. 182.
- bal-striekas J. 188, tokia žolė : baltas + striekas — ? stogą striegti «dengti» Vilkaviškis.
- balt-šakna «Weisswurz, Convallaria polygonatum» N. 320 : baltas + šaknis.
- bamba-rėžla «pilvotas neužauguō» J. 190, tai yra «kurio bamba parėžusi» : parėštū parėžau pa-rėžti «rigidum fieri», paršelis parėžo Kv. (tokią reikšmę duoda Jaunius): Už penktaie rindaj stowintes eitas nebgalieję prigauti ragoti-niems neprietelaus, bet an peteys pirmuū ļaiķē, kurios auksztin *pariežinlas* rodies murū essantes, kursay nu aukszto krintantiū wilicziū ginioiē. Daukanto «Giwatas Didiujū Karwaidū... Petropīlie 1846», p. 148.
- bit-krėslas «pulsatilla pratensis, Teufelsbart» B F.75 : bitis + krėsti.
35. blaūzd-lauža «goleniołom» J. 217, K., Kv., N. 340.
- bób-karkla J. 226, toks augmuo.
- bóbšta-gara «sena, pikta, nepakenčiama boba» Baisógala : bobštė „во-вивальная бабка“ J. 226 + * gara — iš-gara «wytchle stworzenie, zdech-łina» J. 575: «Gudas iš meškos, meška iš pėklos. Kai tas gudas nu-garūs (=galą gaus),meška kitą išperės» Dusetos.
- broš-nāgas «eine gespaltene Klaue vom Rinde od. vom Schafe» Katyčiai (K. 59), J. 440 a : bruš-nāgas «kość racicy» J. 241. Santykis tarp broš- ir bruš- neaiškus. Plg. skar-nāgas ir pos-nāgas.
- buk-nosà, g. sg.—nōsos «tęponos» J. 248.
40. būr-pila(s) «būrėms pilti kaušas». Kálvaitis, Prūsijos lietuvių dainose (p. 35) rašo, regimai, klaidingai: «į jurpilą pasemčiau» vietoje «į burpilą p.».
- Plg. būr-pilė Götting. gelehrt. Anz. 1885 s. 921.
- būts-anga «die Haustüröffnung» Schleicher, Lesebuch 220 : but-anga N. 6.
- čirkš-myža «sikawka» J. 271
- čiup-kula J. 277
- darbų-laikas «darbųmetis» J. 93a.
45. daug-nóra «ein Geizhals, Habsüchtiger» K., N. 423, J. 301 = daug-norà, gen. sg.—nōros Kv.
- daug-tūra ar daug-tura (?) «majėtny, bogaty» J. 301.
- devyn-kalba «das Blaukehlchen, sylvia Suecica» Tauragė (N. 140). Plg. maž-kalbà.
- devyn-šarvas «Studentennelke» N. 140; J. 319 „девясилъ?“
- did-nosà,—nōsos «wielkonosy» Kv., J. 321.
50. dvi-bradas «dviesu brendamas tinklas» Ds.: dvi-bridė «t. p.» Kv.
- dvi-kybais i. pl. adv. Kv., J. 378, dvikybais varlės šokuo(ja) pavasari.
- dvý-lika, vienuo-lika, try-lika etc. Plg. wienas liekas «vienuolikis», an-tras liekas «dvylikis», treczias liekas «tryllkis» etc. žr. Bezzenberger'io Beitr. zur Geschichte d. Lit. Spr. 184
- dvi-sėdà i. sg. adv. «dwusiadkiem» K., J. 380 : dvisėdais joti J. 380 = dvisėdais joti Alsėdžiai, *dwisėdajis* jūdino Dauk. Būdas 192, 7.
- gab-jājuja «podkurek, jedzenie w czasie suszenia zboża» M. 62 : gab-jājujis «ucyta po zakończeniu młóćby» J. 308a, 399 : gab- «dengti (: globti)», silp-nasis laipsnis prie šaknies *gob-*, turimos žodyje góbti «gaūbti, dengti» Kv., J. 454

«ogarniać, osłaniać» Akielewicz, Głosownia 146, iop' góptis turėio Daukšos Postilė 109,16, tūli ių ne mōka gōptiś Diewóp' 110,6, ap-gobti «ap-dengti» Daukanto Liet. ist. I 1. Kaip greta su vōgti, dvōkti «smirdėti» turime 1 sg. praesentis vagiū, dvakiū [Kvėdarnoje sako dvakū, kaip ir verkū verkiū, merkū „merkiū“ etc.], taip lygiai greta su gobti (tokia priegaidė pas Daukšą) esme turėję gabjū (ct. skōbti „rėkšti“: skabjū); plg. Daukšos Postilės: āwjs pažįsta bālsą piemenės sawo, ir iop' gābias 329,16 (Volterio laida) „glaudžias i jį, tulą się do niego“; manėsp' gabias 514,38 (orig.) „glaudžias i mane“.

Gab-jājuja, kaip rodo žodžio kilmė [= „jaujos gobėja“ = „chronicielka, opiekunka osieci“, iš pat pradžių yra buvusi ne „apeigos“ (valgio), bet dievybės vardu. Gabjājuja (:jis) kaipo dievybė pažįstama sekantiems šaltiniams : 1) T. Schulz'ui, Katenavos (ties Įsruties miestu) klebonui (1663—1673 m.): Gabjaujis, jo Deus horreorum. Grammat. Lituan. p. 24, 2) M. Praetoriui (1635†1707): Gabjaugia—der Gott der Scheunen (: Das Fest Gabjaugis), žr. Dr. W. Pierson, Matthāus Prātorius' Deliciae Prussicae. S.64,65, 3) J. Brodowskiui (1713—1744 Trempuose), turi būti, iš Praetoriaus: Divitiarum Gabjauja. Schleicher, Lituanica 11. Tarp 1850—1860 m. Gabjaujos vardas teko girdėti A. Kossarzowskiui (žr. Lituanica, p. 161) Lydavėnų parapijoje keiksme : kad tawi pagautu Gabjaujas [linija ant au reiškia kirtį].

Brodowskio „Vulcanus Jagaubis, Ugnis szwėnta. Feuer-Gott“ (Schleicher, Lituanica 11), turi būti, yra taisytinas i Jaugabis (plg. A. Mierzyński, Romowe 51). Jáu-gabis būtų tas pats žodis kaip ir Gab-jājuja, tikslai atbulai sudėtas. Jáu-gabis: Gab-jājuja = bob-kalys: kali-bōba = * kùl-čiupis: čiup-kula.

Šaknį *gab-* «dengti, gobti, saugoti» randame dar sekančiose tikybinuose varduose : 1) *Polengabia* diua est, cui foci lucentis administratio creditur. Lasicus. = Pelen-gabė [tarmiškai-gabė su atviru sutrumpėjusiu e] : žem. pėlenas, augšt. pelenė «очагъ», 2) *Matergabiae* deae offertur a foemina ea placenta, quae prima e mactra sumta digitoque notata, in furno coquitur. hanc post, non alius quam paterfamilias, vel eius coniux comedit. Lasicus. = aug. rytiečių Mater-gabā [Lasicus-ia=ā, t. y. atviram -e, sutrumpėjusiam = iš -ė; plg. ryt. smārwea 1653 m. Wolterio Liet. chrest. 71,23 = smār'v'ae iš smārvé] = Moter-gabė «moterų globėja», 3) Cum autem nimia aestatis breuitas, fruges demessas, plane siccarum non sinat, fit hoc sub tectis ad ignem. Tum vero precandus est illis hisce verbis *gabie* deus: gabie deuaite pokielki garunuleiski kirbixtu. Flammam inquit eleua, at ne demittas scintillas. Lasicus. = Gabijae Dievaite [voc. fem.!] pakelki garū [acc. sg. rytietiškai: garą], neleiski kibirkštū [cf. mokestū prie nom. sg. mokestis Ds.]: šventa gabijā, būk rami ant vietos : šv. gōbijā Живая старина 1907 m., p. 254,255 (P. Kriaučiūnas), gabijā «ogień jako źródło ciepła» Akielewicz, Głosownia 122. Žr. A. Mierzyński, Romowe, str. 49—51, 4) gabėtā «moc, potėga ognista»: šventa gabėtā! gyvenk linksmai su mumis. Akielewicz, Głosownia 122.

Su gab-jājuja ir t. t., regimai, yra giminė ir veiksmažodis gėbelėti, gėbeloti «pieleġnować» (Kossarzewski, Lituanica 43 b).

55. gaid-gysta «gaidžių giedojimo metas» Ožkabalai (Lp. I 53).

galvó-kartas Daukšos Postilė (Volterio laida), 138,31; 154,31; 171,26; 177,17; 193,31; 215,6; 221,15; 235,38; 262,13...

gál[v]-žūda «zbójca» J. 408

gar-linda «przedech» J. 414 : garlenda J. 701.

gár-vilkas «przedech» Kartena, Dauk. Būdas 26,3 : gárvilka Alsėdžiai.

60. gelt-nosā, nōsos «geltona nosimi žmogus» J. 424

gemb-nosā «kurio nosis kaip gembė» J. 426

ger-norā, nōros «gero noro žmogus» J. 428

gy'va-karas «silpnas, vos gyvas žmogus» Ds., Linkmenes

gyv-ėda, gyv-ėdra «ludojad» J. 439

65. gyv-sakai «das weiche Harz am Tannenbaum; der aus dem Tannenholz ausschwitzende Kien» BF. 113.

- gylt-laiža «smarkacz» J. 447
 gos-tautà, taùtos J. 457, *góstauta*-Linkmenes, žolyno vardas, kilęsis iš Gós-taùto(s) pavardės.
 grąžt-spiros «Bohrspaene» Leskien, Bildung der Nomina im Litauischen S. 204
 grauža-vlrba «maža žuvelytė, mėgstanti graužą» Ds. : graužas «žvirzdas» Ds. + virbinu.
 70. gryna-šalai «mróz bez śniegu» Ds., Linkmenes; plg. J. 472 : gryn-šala N. 271
 gryžó-ratas «wielka niedźwiedzica» Kv., J. 472 : gryža-ratai M. 75, tur būti, reikia skaityti kaipo du žodžių—gryža ratai : gryžulo ratai Ds.
 grūd-šalas «mróz bez śniegu» J. 472 b, 484
 gug-nosà, nōsos «kurio nosis su guga» Kv.
 gvalt-plēša »gwałtem wymagający» J. 501.
 75. ilg-nosà,-nōsos «długonosy» J. 522.
 jau-kuraī, jāukurus «jaujos kuriava» Kv., J. 373, 679, G. 88.
 jaut-vada «jaučiui vesti virvelė» Ožkabaliai (Lpv. IV 102) : (naujadaras) jaut-veda Suv. Naumiesčio par. (Lp. II 63) : jauč-veda Daukšių par. (Lp. II 81).
 kali-boba «vienos motriškos ketvirtasis vyras» N. 175, 331 : bob-kalys «t. p.».
 kamln-šluosta «трубочистъ» Sintautai, Suv. Naumiestis : kamina-krėtys Ds.
 80. kard-nešas «das Degengehenk» N. 420.
 kariā-vadas «kario vadas» Bretkūnas (Bezzenger, Beitr. z Gesch. 292).
 karkla-vijos «stipites dulcamarae» Kv. : karklas + * vija «stipes»—skr. vaya «Zweig» = kelt. veja «t. p.» Fick, Vgl. Wb. III 271.
 kark-lubà «šoninė lenta mėšlo vežamuose ratuose» Kv., Vainūtas = karkluba K., N. 180, J. 364 a : karklės,-ių «рѣшотка яслей» Ds. ir «vartai» [=senobėje pintiniai arba kaip kardis] Kartena, Paļangos Juze 97,11; J. 125 b, 170 a, 435 b + lubà = prūsų lubbo «lenta» — german. luf-ta «Dach (eig. von Rinde)» Fick, Vgl. Wb. III 377, senobės augšt. vok. louba f. «Gallerie ums obere Stockwerk eines Hauses» iš germ. laubā : rus. лубъ «Bast» iš indo-europ. * loubhos.
 kās-pinas «Haarband» K., Kv., J. 532 b : kasā-pinē «t. p.» Linkmenes.
 85. katil-būbnas «die Pauke» K. 173.
 kēl-vartai «Heck am Wege, im Zaun» N. 54, K.
 ker-plēša «keras» K., N. 195, J. 580 b : nosis kai kerplēša Ds..
 kinl-varpas «trynėlė Ds. = Holzwurm» Pūziniškis, netoli nuo Smilgių (Panevėžio apskrity) = kinl-varpa J. 571 a, 713 a = kiūvarpas Šiaulių apskr. Joniškis : kinl- «kirmis» — graik. kīs «Holzwurm, Kornwurm» + verpti «gręžti», varpyti «grąžyti».
 kirm-grauža «Holzwurm» Leskien, Bildung 230 = kirmgraužas J. 483 b, 361 b; Leskien l. c. 195 «Wurmmehl» : kirm-graužos pl. «Wurmmehl, Wurmstich» Kv., M. 113, Dauk. Būdas 67,30 : kirm-griauža «trynėlė» Ylakiai be pirmojo r (dissimiliatio!).
 90. kirm-varpa «Wurmstich, Wurmfrass im Holze» N. 54, 201, M. 113 = kir-varpa Veliuona «t. p.» : kirvarpas «Holzwurm» Kurš. vok.-liet. žod. klau[s]-žada «Gehorsam» Bezzenger, Beitr. z Gesch. 295 : dearāncioy pákaroy ir klāužadoy... sziaľpos... ľaukiea 1653 m. Volterio Liet. chrest. 69,11 : klausai + žadas.
 kraū-surba J. 317 a : kraūjas + surbti.
 kūl-vartas «eine Taube, die im Fluge umschlaegt» K., N. 208 : kūl-varta «kurs mainė tikėjimą = kūliu virto iš vieno į kitą tikėjimą» : kūl-vertais adv. Kv. = kūl-verstais J. 235 a.
 kump-nosà,-nōsos «kumpa nosimi žmogus» Kv.

95. kūra-laiša «kūliui siėti raištis» Ds., Svėdasai, Ušpaliai, metatezies keliu iš kula-raiša; plg. kėre-laikštys Ds. iš * kēl'e-raištys, lat-runkys (Kamajai) iš rāt-lunkys «rato lankas».

kūrm-rausa «der Maulwurfshaufen» Kv.

lāp-pisas «gemeines Schimpfwort, der mit der Fuchsin hurt» N. 294.

lauk-nešā «latv. druv-nēsis» K. = lauknišā Kv. [i iš e, plg. kvėdarniš-kių ūdigā «uodega». vyvišā «vievesā», lylišā «lielešā», vėdiga «vedega»].

Laukó-sargas 1547 m. Kat. 3,6 ; 5,17 «laukų sergėtojas». Plg. žem. nuim-sargas.

100. ? lavon-galvā «der Todtenkopf» N. 350.

led-spira «kielių ypatinga veislė» Valančiauskas.

led-takas «Eiszapfen» N. 94 : (naujadaras) led-tėkas «t. p.» Kv.

lėd-žyga(s) *) «Hufeisen» N. 354 = ledžygā K.; cf. Kálvaičio dain. 9, Nė 16 : lėdas + žyg- «eiti» + žygis.

lėd-žingos «lyžwy» Alsėdžiai, cf. N. 354 : žengti.

105. lik-našas «Laterne» BF. 136 : (naujadaras) lik-nešas BF. 136 = likt-nešā(s) N. 365 : liktis (iš vok. Licht)

lūš-karas «der Liessring» BF. 138, Kv. : lušis Būgos Aist. stud. I 96.

maīt-veda «Taugenichts» N. 389.

maž-kalbā «kurs mažā kalba» K.

mečerka «lanius excubitor» iš med-šarka N. 390.

110. musó-miras N. 411 : mūsia-mirė «мухо-морь» Ds.

nakti-balda : bildėti; plg. lotynų monti-vagus.

nakti-gultas «nakvynė» Bretkūnas (Bezenb., Beitr. z Gesch. 302), Ds., Garliava.

nakti-kóvas «der Nachtrabe» N. 206, 414 ir «lunaticus» Šalakas : nakti-kóva «der Nachtrabe» N. : naktikovas «ночны крук» SzD. 116 a, 194 b; «šlepowron» l. c. 341 b : nakti-kovas Dusetų Pažiegė + nakti-kolas Dusetų Bileišiai «tokia nakties paūkštė» (žmonės jau nebepasako kokia) : grūdās(i) par naktį kaip naktikovas; vazójas naktim(i) kaip naktikolas. Nakti-kóvas + nakti-kolas yra tai нѣкти-хорѣ : kóvas «галка, галѣя». Greta su kóvu yra buvę šalýmais sekančios lytys : 1) * kólas : prūsų col-warnis «corvus frugilegus», prūsų kote „Dohle“, regimai, yra pataisytina į kole, 2) kógas, plur. kogaī „галка“ Ds., 3) latv. kak'is „Dohle“ : skr. kāka- „Kraehe“, 4) kūosa „kawka“ Ds., SzD. 87, 5) latv. kuōvārna „галка“ iš kuōv[a]-vō : liet. * kuovas : lenkų kawka „corvus monedula“, deminut. iš * kawa gali turėti a ir iš i.-europ. ā (: liet. kóvas) ir iš i.-eur. ō (: latv. kuō[va]-vārna); rusų каворонъ (А. Л. Погодинъ, Слѣды корней-основъ въ славянскихъ языкахъ, стр 147) lygiomis téisėmis gali būti kilęs ir iš * kavó-vornos ir iš * kovo-vornos.

naktó-vidu instr. sg. adverb. Daukanto «Giwatas Didiųjų Karwaidū» 209, 22, jo «Lementorius» 44, 13, jo «Pasakojimai» (Вольтеръ, объ этн. гр. поѣздкѣ 135, 8), *nakto-widas* «vidūnaktis» Dauk. Būdas 182, 22 : naktis + vidūs.

115. nak[ti]-vaša «Brunelle, Wiesenblume» G. 97; Mitteilungen der Litauischen litterarischen Gesellschaft, Bd. II, s. 136: (naujadaras) nak-vešā, iš kur žemaičių nak-višā «lunaticus» Kv. [cf. žem. lauk-nišā iš lauk-nešā]: Nak-višā (Laumė) apsėdo vaiką ir jis nemiėgti naktimis. J. 62 b. : šaknis veš-«augti (derėti)» veš-lūs «derlūs» Kv., J. 279 a, 314 b, at-vašā «atā-žala Ds.» Kv., J. 560a, at-vašē «t. p.» Dauk Būdas 13, 32 = latv. at-vasa «Wurzelschoessling, Sproessling».

namī-sóstas «siedziba» Linkmenes. Del -i- palygink: šoni-kaulis, blauzdi-kaulis (abu žodžiu Vadoklių par.) ∞ šonā-kaulis, blauzdā-kaulis (abu žodžiu Dusetų par.)

*) Ar žodis (tikrasis) ledžvygā (Schleicher, Lesebuch 207) yra sudėtinis, ar nesunku kas tikra pasakyti.

nau-vedā «Neuermählt» K. naujadaras vietoje* nau-vadā
ne-kláu[s]-žada «nieposlušny» Biržai, Kv., Slavikai, K., Schleicher Lese-
buch 163: esmé dābar [=dār] tokéis neklaūžadomis. Daukšos Postilė, orig.
264, 15; Atsirāda cia pradžia grieko... per neklaūžadą [=nieposlušenstwo]
Adoma ir Evos... atliekdamas klaūžadu [=poslušenstwo]. Chil. bibl. Genesis
I (įžangoje): žadas «mowa, sermo» Sz. D. 77.

niek-tauzà,—taūzos «kurs niekus taūzija» J. 217 b.

120. numó-galas «numo (namo) galas» Kuliaī.

num-sargas «numū sergėtojas = šventą dieną, visiems namiegamis ba-
žnyčion išvažiavus namie pasilikęsis žmogus» Kv., Rietāvas. Yra sakoma ir
lum-sargas.

nuod-mauda «ометъ, Schierling» N. 389: nuodaī «das Gift» + maudā
«die Binse=mėldas Ds.»

pa-jót-žarga «labai siatistas vaikas, шалунъ» Kv., J. 663 b, 685 a: -jót-
t[i]-žarga (: jōju + žergiū) turi tokį -ti-, kaip ir skr. dā-ti-vāras «duodas dova-
nas», gr. βω-τι-ἀνεῖρα «peninti vyrus», žr. Brugmann, Kurze vgl. Gramm. d.
indogerm. Spr. 299, ir, gali būti, liet. šluo-t[i]-girnė K. «girn-šluostė Kv.=mio-
telka do žarn».

pa-sal-kandā (šuvā) «kurs pasalomis kanda» J. 574 a=pasalūkas Kv. =
pasalūnas Ds.

125. paskuī-lakos «pastūrlakos» Ds., J. 590 a.

pastūr-lakai N. 279, 348, J. 112 a, 116 b.=pastūr-lakos K., J. 171 a, 590 a.

pāt-maīos «malūnas»: patmatū rātas Daukšos Postilė, orig. 255, 28 (Vol-
terio laida, p. 339, 5)=latv. patmalu gen. pl. Latwju dainas № 22484 var.

pečia-lānda «Zaunkoenig» Ds., Anykščių šilelis 163: peč-linda «t. p.» Kv.,
N. 281: pečius+lendū.

pėd-sakas «сѣдъ» K., Kv.

130. pel-ėda : pelėdra BF. 153.

pelėd-neša «Feldmaus» N. 282 = «pelėdos nešamoji pelė».

pelė-gautai «мышеловка» Dusetų Pažiegė : gau-ta- yra nomen agentis
iš šaknies gau- „gaudyti“; plg. žibiñ-ta-s „свѣтѣць“ ω žibinu.

pelė-kautai „Falle“ Dusetų Vozgėliai, Ušpaliai, Širvydo Punktay Saki-
mu 122, 13; cf. J. 271 b, 418 a : kau-ta- nomen agentis iš káuunu, kóvjau,
káuuti „mušti“

pelė-krutai „Falle“ Kupiškis : kru-ta- nomen agentis iš šaknies kru-ω
krū- „kristi, fallen“: prūsų krūt „fallen“, kruwis „Fall“

135. pelen-rūsā „Aschenbrödel, замарашка“ K. : pelenāī +rausiū.

pėt-nešos „szelki=pečiaiāis nešamos“ Kv., K., N 287; del prasmės plg. skr.
girā-vrdh- „durch das Lied gedeihend“, gr. αἵματος-φόρουτος „blutbesudelt“.

pikta-dėjas „zlo-dziej“ Ds. : pikta-dėja Daukšos Postilė ω piktadėja 217, 11
„(Volterio laida) = kitas piktadėja 324, 9 (orig.), kitas piktadėie mil' nákti
324, 9 (V. I.), vž sawūsius piktadėies mėldes 351, 11 (V. I.) :: pa-deio aba
padare Širvydo P. S. 155, 24.

pikt-šāšas „ein bösertiger Schorf oder Grind“ N 514 ?

pikt-žodžia „ein Flucher, ein Schimpfer“ N. 537

140. pil-sūdas „большой городъ; столица“ Vieknšiū par. (tokia reik-
šme ši žodį pažįstu iš d-ro D. Bukanto ir kun. Balvočiaus) : Kāp-sūdee [ee=
ilgam atviram e], káima Plūngės parapijos.

pirm-lakai N. 293, 348, J. 24 a, Leskien Bildung 171 = pirma-lakos
J. 590 a : prim-lakos Veluona (prim-galis I. c.)

pirm-ragas „der Vorderstevan“ N. 426 : plg. pa-ragas, pėr-raga I. c.

pirm-skrajai „pirm-lakai“ Dauk. Būdas 138, 11 : skrejū skriėti „lėkti“ Kv.

pirm-šokos „der Vorsprung beim Branntweinbrennen“ K. N. 521.

145. pirm-takai J. 14 a: pirm-takos „Erstlinge“ Kuršaičio vok.-liet. žod.
sub verbo Ausbruch.

plik-šalas „Kahlfrost“ Dauk. Būdas 5 a, 8, J. 476, 484=plik-šala K., M 7, 129, 186 : plink-šalas J. 472 b ; plg. latv. kail-sala = kails „plikas“.

prad-mokslas Kv.

pusiāu-mirka „mit halbgeschlossenen Augen“ Jušk. Liet. dain. 343, 2

pusiāu-naktu „въ полночь“ Garliavā

150. pusiāu-skarda mālti K., Kv.

pusiau-svyra „das Zügeln an der Wage“ N. 508 : pusiausvyra adv. „halb hangend“ K.

pusiāu-žniuga instr. sg. adv. J. 232 a : Lingalvojus, i kaboklį indėtus, pusiāužniuga kert(a) brauktuvai vienu krauklu: žniug-ti „gniubti, dribti“ J. 446a, 453b.

put-nagas „kwarc“ Kossarzewski, Lituanica 86 [balsio u kiekybė nežinoma] : pūlia-nagis „baltas, titnagų veislės, akmenėlis“ Ds. = tit-nagas = prūsų nagis „Feuerstein“.

? put-veizda „eine Wahrsagerin“ N. 300 : pūtos+veizdėti.

155. ras-kilā „rosiczka, drossera rotundifolia“ Kv. = ras-kilas M. 202 „rozchodnik“ su visai netikėtiniu priedu „pocomaxa, gulo borealis“ [Peterburgiečiai Miežinio žodyno korektoriai iš žolės—rozchodnik padarė žvėrį—roso-mak!] : rasa-kilys Ds. = an rasakilių šindėi daug rasos buvo.

rata-daila „kołodziej, račius“ Biržai, „račiaus varstōtas“ Vadōkliai : turi dušiu patogių vnt visokių mokstų, žinios, ir kiekvienas *dayles*. Širvydo Punktay Sakimu 1629 m., p. 41, 4; žmoniu iszmonia rado ir pramane wisokias *dayles* aba remeslus. l. c. 41, 6; tatāi Szatōnas... padare... Nes' tatāi io ipaczes būktumas ir *dailē* Szatōno, tūs kuriūs tūri sawōi' waldžioi' pirm' apia-kint' ir szirdiēs iēmūs pridūt'. Daukšos Postile (Volterio laida) 218 : Daukanto (Būdas 1845 m.) dajlīde 71, 29, dajlīdej 90, 25, dajlīdēs 228, 19 acc. pl., dajlīdes, dajlīdawo 70, 19, 27, dajlīdauti 228, 8 su savo i rodo, kad senobės raštuose randamasis žodis *dailide* arba *daylide* [daylides nom. pl. Daukšos Post., Volt. laida 84, 23; tų dailidžių l. c. 336, 36, už dailides l. c. orig. 598, 26; daylidy acc. sg. Širv. P. S. 35, 13; daylides g. sg. l. c. 35, 15] reikia skaityti kaip *dailidē* [žr. J. 585 b], su trumpu i, o ne*dailydē [Nesselmann, Wb. 130]. Dailidē „плотникъ“ pažįstamas yra Linkmeniškiuose (Svenčionių apskr.) kaip pavardė.

rit-mušas „Schlägel zum Schlagen des ritinis“ Alsėdžiai, Dauk. Būdas 46, 21; Paļangos Juze 22, 7=ritmuša Kv.

sāu-gira „samochwa“ J. 434 b.

saulė-grāžas „słonecznik“ J. 473 a= saulė-grāža BF. 167, M. 213, Kv., saulė-graiža Slavikai = sāula-grūžys nom. sg. msc. Linkmenes [ū iš a] : sāulia-žolynis Ds. Plg. gr. ἡλιο-τροπος „Sonnenwende; eine Pflanze, welche Blätter und Blumen nach dem Sonnenlauf richtet“.

160. saulė-kaita „Sonnenhitze“ J. 155 b, M. 213, Leskien Bildung 223.

saulė-laida „saulės leidimos“ M. 213.

sau-norā, nōros Kv.

saūs-gēla „sausas kaulų gėlimas=ramātas“ Kv., M. 213.

sāu-skira dirbti „skyrimōs dirbti“. cf. J. 160 a, 3.

165. siela-vartas „cordolium, troska, utrapienie“ Ds. Sz D. 372 b, 387b, P. S. 47, 26=sielvartas J. 55 a, 205 b, M. 216 = sielvarta K., Volterio Liet. chr. 68, 22 (: nesi-sielawarto-kite l. c. 61, 10)=telš. žem. silvarta cf. Valančiausko „Tamosziaus isz Kempis apej Sekima Jezaus Kristaus...“ p. 30, 17; 57, 1 : siela Būgos Aist. stud. I 82 + -var-ta-s nomen agentis iš verių „durių“ (man širdį vėria; diegliai šonuose varsto: žem. vēr-ulys, vėrulio „dieglys“ Kv.) : : Tesi mums... dwasia tawo... klaydey ramčiu, *sielose* patiechā ir tobuū at-wesiu. 1653 m. Volterio Liet. chrest. 83, 20; Tremk szalin szietoną idant seklos žodžia tawo szwenta isz szirdies musu neiszimtu, ney ios muspi per bingusias rupestis ir *sielās* swieta troszkintu l. c. 83, 24; siēla nom. sg. Dauk-

šos Post., Volterio laida, p. 164, 18, siėtos gen. sg. l. c. 164, 20, su gerą siėta l. c. 181, 18, sawąses... siėtas l. c. 191, 17 ∞ te ne siėtėlis szirdis iųsų l. c. 317, 30, siėtėtis l. c. 168, 25, siėtėtis ir apmaudūt l. c. orig. 332, 47. Daukšos sėla priegaidės žvilgsniu visai sutinka su serbų sila=rusų сїла.

? skán-liža „lasun“ J. 412 b : skanūs + liežiū.

skar-malas „skurlis“ K., M. 218 : skarà „skurlis“ Kv. arba „(головной) платок“ Ds. ∞ skarū skarti + * mala-s „kraštas“: lyg-malas, -a „lygus su kraštais“ Suv. Naumiestis ∞ pieva lygmala J. 248 b, Tas velnias nešė ne-šė... pripylė lygmala tą skrybėlę. Ožkabaliai (Lpv. IV 49) : latv. mala „kraštas“.

skar-nagai „stirnos, ožkos užpakalinių kojų du nagu“ Kv. Plg. broš-nagas, pos-nagas.

skied-ranta „tašymo lenta“ Kv. : skiedrà + renčių : skiet-randa BF.170. 170. smūrg-laiža „smarkacz“ J. 447a.

sper-lėkas „ein hangendes Flick, Lappen“ K. (cf. N. 493).

stal-drimba „stàla-tiesė“ N. 497 : prūsų drimbis „Schleier“.

stor-lūpà, -lūpos „storomis lūpomis žmogus“ Kv. : karvja-lūpis Svė-dasai.

subin-landa BF. 59. Plg. pečia-lànda.

175. svet-norà, -nōros Kv.

sviest-mušas „muštókė“ N. 508.

šak-tarvas N. 511

šali-braukas „karkluba“ Linkmenes.

šaš-baudà „jarmuika“ Kv.

180. šaš-danga „jarmuika“ Jušk. Liet. dainos 866, 5, Kartena : šašai + dengiū.

šiki-bizda „tričas, šiketa“ Kupiškis.

šird-gilas „Herzeleid“ Kv., Alsėdžiai : šird-gėla M. 246.

šird-perša „Herzeleid“ K., N. 286, 519.

šūn-draika „Baerlapp, Lycopodium anatinum“ BF. 185: šūn-driekos „pataisai Ds., pataisūnai (Kaunas)“ Kv., Rietavas, Alsėdžiai J. 339 a, 347 b, 632 b : seilė driėkias „tįsta“.

185. šūn-joda „eine Erzhuze“ N. 523, K. : šūnų išjoda.

tyčio-lika „tyčiomis paliktasis vaikas lauke (kad jį laumės apdovanotų)“ Lp. I 105, II 200, 201 : tyčio-pirdis Lp. II 195, Schleicher Lsb. 149 : titiimus acc. pl. Daukšos Post., Volt.laida, p. 193, 31 „tyčias, tyčiojimuos“ ∞ latv. tītitiēs „sich eigensinnig zeigen“

titi-lingas „titnagas“ Linkmenes = čiči-lingas [č—minkštas c iš minkšto t. Plg. člkras „tikras“] Tverečius ∞ sveikas kaip titilingas Lkm. : titi- „ugnis“ = sanskrit. tīthi-š „lunarer Tag“ ∞ skrit. tithás „Feuer“, gr. τῆω „Tag“, lotyn. titio,-ōnis „Feuerbrand, brennendes Scheit“. Walde, Latein. etymol. Wb. 628 + -linga-s [gali būti kilęs ir iš * lengas] „akmuo“, kurio giminaičiai nežinomi.

tīt-nagas „der Feuerstein“ K., Kv. = ryt. (Dusetos) * titi-nagas = dzūkų * čiči-nagas, iškritus „jungiamajam“ balsiui, * čičnagas, iš kur tolesniai turėjo kilti čisnagas, kaip kad taria Merkinės parapijoje [plg. Trakiečių dzūkų dainos. Shenandoah, Pa 1899, p. 5] : titi— „Feuer“ + nagas „Stein“ (plg. žodį put-nagas). Juškevičiaus (žr. žodyno I t., p. 551) tīt-nangas, jei nėra klaida vietoje tīt-nagas, antruoju savo kamieniu galėtų būti giminė su senaisland. naggr., g. sg. naggs m. „kleine scharfe Stein- oder Klippenspitze“ Fick, Vgl. Wb. III 159.

týt-veikas „grosse Menge“ K., Schleicher Lsb. 170 : žem. týt toks „talis, ut «hoc», et simul manūs gestu ostenditur staturae altitudo“ Kv. (Jauniaus žodžiais betarint) = prūsų tīt „so“ iš * ti-te (ti—ilgas i). Kiti žemaičiai, pav. želšiškiai, vietoje týt toks sako lt toks (ir it tóks). Šisai lt, kilęsis iš * iti [plg.

lti-n geras „dość dobry“ Baisógala, Vabalniškas], regimai, nėra skirtinas nuo senobės indų žodyčio fti „so“. Brugmann, Kurze verg. Gramm. 455, 614. -veika-s „multitudo“ = viešas „vis, robur“ [ie iš ei, plg. J. Endzelino straipsnį „О происхождении литовско-латышского ё“. Известия отд. русск. яз. и слов. И. А. Н. 1907 г., т. XII, кн. 1, стр. 40—86]. Del reikšmės pereigos nuo „сила“ į „множество“ palygink lenkų: siła ludzi „daug žmonių“. Viešas „die Kraft“ ir -veikas „die Menge“ yra giminės su : latv. velktiēs „gedeihen, gelingen, guten Ausgang, Fortgang haben, von Statte gehn“, sena-island. veigr „Kraft“, lotyn. vinco. Walde, Latein. etymolog. Wb. 673.

190. tri-bradas „tinklas, kuriuo bėrėda žuvį trisū“ Ds. : Mūsų ežere daug atā-brado, t. y. „toli nuo krašto lig panūvoliui (= tai vietai, kur vandenį prasideda kriaušius, t. y. staigiai leidžias gilyn)“ Ds.

tri-lapas „tokia arklio bėgsena: kada jisai pirmojom kójom bėga risčios, ē paskutinēm šuolio“ Ds., mūsų bėriokas bėga trilapo: lapenū „skreju, lekiu, bėgu“ Ds. = žem. lapinū „darau, kad kas atsidurtų ant augsšto (mėdy, ant stogo etc.)“ Kv.

tri-mirka „valandėlė“ J. 4a ir „der oft die Augen zumacht“ N. 394.

tri-pirda sakinyje „aš jį į tripirdą suvarysiu“.

tri-šaka „ein Dreizack“ N. 510.

195. ugnia-kuras „очагъ“ Ds. ∞ ugnā-kur a)s Kv., J. 257 a.

varlā-muša Rasėiniai : varlė + mušū.

? var-malai „spurgos = latv. šk'ipsnas, kušk'i“ M. 275 : var- „?“ + malas „kraštas“. Plg. skar-malas.

varna-lėšas „lappa“ Ds., Linkmenes ∞ warnalesza „łopian“ SzD. 135 b : varnō-lėža „t.p.“ Kv. :: vārna + -lėša(s) arba-lėža „lapas“ ∞ latv. vār-[na]-lapa „ļopuch“ [žr. Miež. žodyną, p. 275 b, 4]. Varle-rėšas J. 454 b, regimai, yra kilęs iš * varle-lėšas kitioniškinimo keliu : varlė „der Frosch“ + * lėšas.

vąš-karas „Kesselhaken zum Aufhaengen des Kochtopfes“ Joniškis, Mitteilungen d. Lit. liter. Gesselsch. II, 129, M. 276 : vąšas „дужка“ K. : žem. ašas, plur. ašai = prūsų ansis „Haken, der den über dem Feuer hängenden Kessel haelt“ = gr. ὀρυζος „Widerhaken“ Būgos Aist. stud. I 108. Rytiečių [Vadokliai] ūšas „дужка“ gali būti lygiomis tėisėmis kilęs ir iš vąšas ir iš ašas. Vadokliškių lūšas „дужка“ rodo buvus trečią lytį ląšas, giminę su būdvardžiu ląšas, -a „luošas“ : gera yra taw iet ląszam. Daukšos Post., orig. 516, 7, ēlgetų, ląszā[-ā] vietoje-ī] aktū ir rāiszy. I. c. 278, 4, ląszī nom. pl., I. c. 278, 15, ląszūsūs ir rāiszus. I. c. 274, 21, ēlgetomus, ląszīemus. I. c. 318, 34, per sawą teysibę kuri esti ląsza. 1653 m. Volterio Liet. chrest. 72, 24 ∞ Luszibes tułas vnt kuno ir paiautimu. Širvydo P. S. 1629 m., p. 47, 31. Vąšas, ašas, ląšas „дужка“ rodo kitą kartą buvus šaknis ven-š-[: vin-g-is]. en-š- ir len-š- „lenkti“ [: lén-ké, lin-g-é].

200. vė-lūkas „die Wimpel an der Spitze des Schiffsmastes“ K. yra paskolintas iš latvių kalbos : vēluoks „флагъ“ Latvių dainas № 14278 var. iš vē[ja]-luok(a)-s „vējo (rodomasis) lankas“ : latv. vēluog(a)-s „флагъ“ I. c. iš * vē[ja]-langas ∞ liet. vē-langė „chorągiewka na dachu“ Švėkšna : lin-guoti.

vė-pūta BF. 197 : vēpūtė „флюгеръ“ Kv.

vėtra-lauža Linkmenes.

vieš-pilas Dauk. Būdas 114, 28 ∞ Tōrieiē dar tajpat ōz szwentus aukurus arba aťorius ant kaťnais, kōrius wadīno auko kaťnajs arba aťko-kaťnajs ir wļszpīťajs : viešas + pīlis

vid-milra-s „ein dickes Tuch, das sich die Litauer selbst verfertigen“ G. 120 : vid- „?“ + mīlas.

205. vilk-takas „Wehrwolf“ nuo Šiaulių (Lp. I 191), iš kur * viltakas ir paskiau, metatezias keliu, vilkātas Ds., SzD. 399 „wilkołek“, BF. 67 =

latv. vilkata Latwju dainas № 19392, 2, vilkate l. c. 19424, vilkatis l. c. 19392 var. : latv. vilkacis, gen. sg.-ča l. c. 19392 var. = vilkakis Ds., K. iš vilkas + akis? : vilka-takys „Wehrwolf“ = kurs vilkų tėka“ Šalakas.

vilk-trasa „vilk-takas“ Alsėdžiai, Daukanto Būdas 99, 5 ir Liet. istorija II 170, 31, J. 418 b. : vilk-trisa BF. 67, G. 121, M. 282 : vilkas + tresiū, trėsti „bėgti“ telš. žem., „siausti = шалить“ Ds. ∞ triesti arba biegti. Dauk. Būdas 150, 4, stajgu triese „bėgo“ Paļangos Juze 103, 31, at-trėse, t. y. atbėgo. J. 558 b, vaikai trėsia „siaučia“ Ds., vaikai! netrėskit! Ds. : pa-triso „pa-siuto“ Kv., tris-nó-ti „žingsneliu eiti“ J. 261 a.

žal-tvikslas „der Irrlicht“ Iwinskio 1861 m. Kalend. (G. 122) [balsio i kiekybė nepažymėta] = žal-tviska ∞ žal-tvikša „t. p.“ nuo Šiaulių (Lp. I 129) : žalias + tviska. Plg. bal[t]-tvykšlė : žal-tvykšlė „Irrlicht“ Mielcke.

žas-lasa Kv., tokia žolė : žasis + lesū.

žem-dagas J. 190 b.

210. žem-grindas „par balą nugrįstas kelias = grindinys“ Kv.

žem-vilka J. 664 b : žemė-vilka „tokia geležinė prietaisa, nuo kalno ragėms, ratams nuleisti“ Kv.

žem-žiūrā, -žiūros „ein Gluper, der die Augen niedersenkt und von unten aufsieht“ K., N. 551.

žiem-gultas „das Winterlager, Winterquartier“ N. 542. Plg. nakti-gultas „nocleg“

žiog-spiros „Saegespaene“ K., N. 494 : žiog- iš vok. Saege + spirā

215. žmog-ėdra

žmōg-žudā J. 24 b, 318 a, 408 b, Jušk. Liet. dain. 460, 9.

žuv-ėda „die Moewe“ Ds. : žuv-ėdra K., Kv. : žuv-ėdžia Ds. ; žuv-ėčia Tverečius.

nōs-srava „tokia žolė, kuri kraują apstābo“ Linkmenes : srauja-nōsis msc. „t. p.“ Ds. : žem. srava-žolė
kař-gautas, pi. kargautaī „Capucine, Cresson d'Inde“ (nasturcija) Linkmenes : ?

220. bob-lauža. Lazdynų Peleda «Viltis» 1911, № 31
naktl-vaika «włóczęga nocny» J.

Sudėtinių dvikamienių būdvardžių galūne -as vienaskaitos vardininke ne manau surašyti visų man žinomų, pavyzdžiui gana bus ir sekančių : 1) lygnešas „aequaliter iens, de arbore, cuius truncus in summa et ima parte fere aequalis est“ Kv. : sanskr. dū-vāṇa-s „unzugaenglich“, 2) balt-margas, šem-margas, žal-margas „baltai etc. margas“ : plg. gr. ὤζο-ζαντος „blass-gelb“, 3) pūsviros dūrys Kv., 4) eina nōsi-rakas „nosimi žemę rakdamas“ Ds., Linkmenes, 4) bas-nirtas „basas“ Kv., J. 195, 6) ōbul-mušas arklis „tartumi obuoliais muštas“ Kv., 7) juod-bėras Kv., Veluona, 8) dvi-šakas, trišakas, dvi-gubas, dvi-linkas, dvi-nytas Ds., trinytas Ds.

Kad vietoje juod-bruvas, juod-bėras, dvi-nytas etc. šnektose randame juod-bruvys, juod-bėris, dvi-nytis etc., tai čia nėkiek nekaltas žodžių *dvikamienumas* : pastarosios lytys yra daiktavardžiai, tokie kaip ir : senis, žalys... greta prie būdvardžių sėnas, žėlas...

Tokie nomina agentis, kaip pečia-lānda, glšt-laiža, kraū-surba, pel-ėda, ne-pa-kantā.... yra gilios senybės liekanos; plg. lotyn. agri-cola, pari-cida, homi-cida, sangui-sūga, mūs-cipula, s. vok. augšt. (ahd.) wār-queto «veridicus», slav. voje-voda, latv. slep-kava «Moerder».

Tokie žodžiai, kaip arklā-ganas «arklo rankena», dvi-bradas, kini-varpas, šird-gilas... nieku nesiskiria nuo : rusų вѣтро-роуѣ, lotynų monti-vagus, graikų ὕδρο-φόρος «der Wasserträger».

Tokių sudėtinių žodžių, kurie būtų panašiai padaryti į čiup-kulą (čiupinėti + kulis) arba kali-bobą (kalti + boba), lietuvių kalboje visai nedaug tėra : be šių dviejų čionai reikia skirti dar trys, būtent : 1) ne-kląus + žada (neklausyti + žadas), 2) griáu-medis «niezgrabijas» J. 463 (griauti + medis), 3) mēt-akis «ռազոմէր» Kv. (metu + akis). Paprastai lietuvių kalboje, kaip ir kitose, veiksmažodinis (verbalis) kamienas stovi *antrojoje* vietoje; plg. pelėda, krauja-leidys, svet-norà ir k. Sudėtiniai žodžiai *pirmąja* veiksmažodine dalimi yra senobės laikų liekana; jų senumą rodo kad ir sekantys giminaičių kalbų pavyzdžiai : gr. ἀρχέ-μαχος «auctor malorum», τλη-παθής «Leid, Unglück erduldend», Τλη-πόλεμος «*kar(ia)-kantà», ρερέ-οικος «das Haus mit sich tragend, fñhrend» (von den Scythen gesagt. Herod. IV 46), avest. niša-snaiβiš-«die Waffen niederlegend», lenkų wali-góra, rusų сорви-голова...

Ragainėnų ryš-galvis «der Brautschleier» K. (= galvó-ryšis «chustka na głowę» J. 408) ir užpalėnų aūta-kojis «онуча = aūtas kójai» yra labai savo-
tiški padarai.

Tokios pavardės, kaip antai : Aš-mantas Kv., At-minas Kv., But-ginas Kantaučių p., Būt-rimas Ds., Būt-villas ir But-vilà, Dár-butas, Dau-nóras ir Daū-nóra, Daug-vilà, Gėd-gaudas, Gir-kantas, Jó-skaudas, Jó-vaiša, Jog-vilà, Gln-tauta, Vls-kanta... nieku nesiskiria nuo tokių paprastųjų sudėtinių žodžių, kaip: arklà-ganas, ausi-karas, čiup-kulà, nós-srava...

Der-vydà (Plaūčiškėse, Labanóro p.), Dár-butas (Kantaučių p.)... taip santykiuoja su Dro-vydis (Kupiškio p.), Sei-būtis (Rageliuose)... kaip ir daug-norà su daug-nóris (Šalos), arba vilk-takas su vilka-takys...

Vis-kanta «*Wsze-cierp», Vis-bara «Wsze-bor», Maž-vyda «*Mało-wid», Taūt-gina... yra lygiai taip padaryti, kaip ir ne-pa-kantà «ероза, непосѣда», prieš-gina.

Taut-gina, But-gina, Vaiš-nóra, etimologiškai imant, reiškia asmenis, kurie «tautą gina», «butą (= namus) gina», «vaišių nori = nori (pa)vaišina-mas». Šitose pavardėse veiksmažodinis kamienas stovi *antrojoje vietoje*, kitaip sakant, jos yra sudarytos, kaip ir bob-kalys, var-kalys «der Kupferschmied» arba, kaip pavardė, ir Var-kalà (Girinkinsose Suv. g.), žmog-žuda, arklà-ganas ir k.

Bet veiksmažodinis sudėtinio žodžio kamienas gali stovėti ir *pirmojoje vietoje*; plg. čiup-kulà, kląus-žada, griáu-medis. Tokiu būdu greta su Taut-gina(s), Vaiš-nora(s), But-gina(s) kalboje atsiranda ir Gln-tauta(s), Nór-vaiša(s), Gln-buta(s) ∞ Gimbuta(s).

Šnekamojoje kalboje dvikamienės pavardės šiandieną pažįstamos yra dvejopomis galūnėmis : 1) vienur -as arba -a, 2) kitur -is. Pavyzdžiui tesie: 1)-as arba -a : Bų-tautas Žvingių, Laukuvos p., Bu-gàila Kulių p., Dau-gėla Jiestra-kio kaime Plutiškių p., Daū-nora Sauginės kaime Plutiškių p. = Dau-nóras Prienų p., Daug-vilà Rokiškio p., Kera-minas Užpalių p., Jóg-minas Kamajų p., Dir-gėlas Veiviržėnų p., Vaiš-nora Pilviškių, Griškabūdžio p. = Vaiš-nóras Seinų p., Pūt-rimas Užpalių p., Jó-vaiša Salų, Vadoklių p. = Jó-vaišas Raudėnų p., Beĩ-noras nuo Mosėdžio, Tár-vydas Kv. ir k., 2) -is : Aš-vydis Ds., Gal-vydis Ds., Ter-vydis Jūžintų p., Šed-vydis Mosėdžio p., Sur-gailis Užpalių p., Vy-gėlis Užpalių, Kamajų p., Dau-kiñtis Mosėdžio p., By-vaĩnis nuo Linkmenų, Numgaũdis Mosėdžio p. ir k.

Dvikamienių pavardžių galūnių *nevienodumũ* nėra ko stebėtis, nes tą patį galūnių nevienodumą turime ir šiaip-jau sudėtinuose dvikamieniuose daiktavardžiuose. Ter-vydas : Ter-vydis, Dau-gėla(s) : Dau-gėlis ir kitos toms lygios pavardės dviem galūnėm nieku neprasikiša pro šiaip-jau sudėtinius vardus, lygius sekantiems : daug-norà : daug-a-nóris, led-tėkas : led-takis K....

Šiaip-jau sudėtiniai dvikamieniai žodžiai pirštu prikišamai rodo, kad dvikamienės pavardės lygiomis teisėmis gali turėti galūnėmis vienkaskaitos vardi-

ninke ir -as arba -a ir -is. Kas drauge su daktarais J. Spūdiliu ir M. Ven-slovu visoms dvikamienėms pavardėms nori užmesti galūnę -is, tasai elgiasi visai nemoksliškai, užmerkdamas akis kalbos faktams.

Tomis pat galūnėmis, kurias šiandieną kad turime, randame mūsų dvi-kamienes pavardes ir šešioliakiame amžiuje. Minėtojo amžiaus dokumentai, pa-vyzdžiui, inventoriai, rašytieji Lietuvoje ir lietuvjo raštininko gana dažnai asme-ninių vardų galūnes palieka lietuviškas, nepakeisdami jų nei rusiškėmis nei lenkiškėmis. Nebus pro šalį čia davus pavyzdžiui keliolika vardų nenukasto-mis galūnėmis. Vardus imu iš «Инвентари имѣній XVI столѣтія» (Акты издаваемые Виленскою Археографическою Коммиссією. Томъ XIV. Вильна 1887).

Urban Daguintis. 458. klaida vie-
ton Dau-gintis. Stanisław
Dawgantis. 102.

Dawgintas Mawifaytis: Micius Daw-
gintaytis Manwifaycia. 489.

Mikolaius Drungielus. 144=Drun-
gėlius. Petrykus Eytawtys. 116.
Bieniuszys Eitautys. 117.

Mikołaj Petroszaytis Giedkātis. 488.

Giedminas Waybutaytis. 490.

Kędвилаць Микшась. 305.

Andrzej, woyt, Ankszt-akis. 168.

Якубась Ат-сасць. 270.

Стась Кар-шудисць. 600.

Стась Крав-лайдисць. 604.

Balcz Jakientys. 387.

Jurgis Mindawgis. 111.

Jan Minolgis. 381.

Петрикъ Нармунтысь. 306.

Петръ, Якубъ Нарман-
тысь. 525.

Narwiłos Jakubaytis. 383.

Стась Матеевичъ Нарвой-
шисць. 240.

Кęддутисць Сукгоились. 548.

Jan Stat-awsis. 250.

Januszys Tawr-okis. 385.

Crygielis Tub-awsis. 168.

Войтехъ Жимитисць. 301=Žiem-
mitys.

Mateius Kumpi-nasis. 126 = Kump[ə]-nōsis.

Nemažiau randame „Inventuriuose“ lietuviškų vardų, perdirbtų pagal rusų kalbos taisyklių. Lietuviškosios galūnės -as, -a, -is mūsų inventuriuose atstoja gana dažnai rusų galūnės -ъ, -о, -ъ[-и]. Pavyzdžiai:

-as=rusų -ъ: Мордась Жибортъ 226=Mardōsas Salakas, Кондратъ Монть, мѣшанинъ ковенскій 646, Наръ Петрикайти 16=Noras, Нар-вилъ 245, 307, 310, Пашко Вана-кгиръ 218, Визкгирдъ 257, 349, Янъ Виръбилъ 211, Кгиввилъ Янкайтисъ 13, Масюкъ Кгенюкъ 224.

-a=rusų -о: Жоврило 241, Вирбило 211, Нарейко 212, 273, До-бейко Войшвилайтисъ 244.—Randame keletą vardų ir su užlaikyta galūne -a: Кредейка Андреюнась 527, Матей Бабила 270, Янъ Дульба 242, Степукъ Кредла 218.

-is=gus. -ъ, -и: Евнюль 12, Молдуть 226, Мачулисъ Кгрипайтисъ, у него сыновъ два Миколай и Сеибуть 604=Seibūtis, Юргель Сурми-найтисъ 243, Войтехъ Моркгиль 310; Юшко Ейтминайти 12, Юндути Жирвикисъ 14, Кгойли Демьяновичъ 209, Кгрикъ Покгронди 215.

Prie asmens vardo beveik visados randame pridėtą tėvo vardą (otчество), praplatintą sufiksais -aitis, -onis (lietuv.) arba -овичъ, -евичъ=owicz, -iewicz (rus., lenk.).

Sufiksas -овичъ yra dedamas prie vardų baigiančiųsi kietu priebalsiu (ant -ъ)=liet. -as (:us), tuo tarpu kad -евичъ paprastai tėra priduriamas prie vardų su minkštu galiniu priebalsiu. Pavyzdžiai paimti yra iš tų pačių „in-ventorių“.

-овичъ: Paweł Dawgint-owicz 279 iš Dau-ginta(s), Juchno Dziawg-owicz 279 Павлюкъ Дзювкг-овичъ 212 iš Džiaugas, Jurgis Jagmin-owicz 290 iš Jog-minas, Лаврукъ Ясид-овичъ 213 iš Jos-ila(s), Павлюкъ Конт-мин-овичъ 213 iš Kant-minas, Нарель Монътвил-овичъ 215 iš Mant-vila(s),

Marcin Nareyk-owicz 279 iš Noreika, Moknis Nar-owicz 279 iš Noras, Romieyko Somil-owicz 279 iš Sam-ila(s).

-евичъ: Миклашъ Довкут-евичъ 214 iš Daukūtis=Довкутъ DPr. 220 B., Jakub Joc-ewicz 279 iš Jocsys Kv. (iš vardo Jacek), Петрукъ Кестут-евичъ 213 iš Kęstūtis, Павлюкъ Нарел-евичъ 215 iš Norelis, Тумукъ Римъд-евичъ 225 iš Rimdžius=žem. Rimdius DPr. 197 A, Матукъ Стуль-кг-евичъ 213 iš Stulgys Kv.

Tos pavardės, kurios vienaskaitos vardininke baigiasi galūne -is, (-ys), -ius, tėva-vardyje, išvestame su sufikso -onis pagalba, užlaiko prieš -onis *minkštą balsį*. *Kietas balsis* prieš galūnę -onis esti tik tada, kada asmens vardas, iš kurio daromas tėvavardis (отчество), baigėsi galūne -as, -a, -us.

-ionis, gen. sg. -ionies: Яннкъ Довкучонисъ 529=Daugūčionis iš Dau-gutis, Янъ Юргіонисъ 530 iš Jurgis, Янисъ Мендучонисъ 528 iš Mendu-tis, Januk Mikuczionis 321 iš Mikutis, Якубъ Наручонисъ 529 iš Norutis.

-onis: Станиславъ Бабилонисъ 527 iš Bobila(s), Шимасъ Бутвилонисъ 530 iš But-vila(s), Микесъ Кривтовонисъ 528 iš Гитовтъ (cf. DPr. 147 B), Kasper Jananis 282=Jononis iš Jonas, Mikołaj Jawgılanis 287 iš Jau-gilas Kv., Janis Jawidanis 288 iš Jo-vyda(s), Юсасъ Юдейконисъ 528 iš Juodeika, Narut Maseykanis 282 iš Maseika, Юхно Нарбут-онисъ 530 iš Nor-butas, Bolesius Rymanis iš Rymas (Macieionis) 287=Rimas, Mozelis Ter-widanis 286 Stanisław Terwidanis 289 iš Ter-vyda(s), Kaszelis Waisztautonis 329 iš Vaiš-tauta(s).

«Inventorių» žiūrejimas, nors ir apgrabinis, intikina mumis, kad *šešiolikame amžiuje dvikamienės pavardės (vardai) nieku nesiskyrė nuo šiandienų*. Kaip dabar, taip lygiai ir tada galima buvo rasti ne tikrai tokias pavardes, kaip antai: Daugintis, Normantis, Gedkantis, Eitautis..., bet ir: Daugintas, Normantas, Gedkantas, Eitautas...

Seniausieji lietuvių asmeniniai vardai randami yra XIII—XV šimtmečių šaltiniuose. Geriausieji vardu šaltiniai—tai rusų kalba rašytosios Lietuvos kunigaikščių gromatos ir viena-kita kronika. Rusai, tiek Lietuvos kunigaikščių kanceliarijos raštininkai (dijokai), tiek rusų šalies kronikų rašytojai, lietuvių vardus—asmenų ir vietų—*užrašinėjo gana gerai*, kur-kas geriau ne vokiečių kronistai. XIII, XIV, XV ir, dalimi, XVI šimtmečio rusai raštininkai, tardami arba rašydami lietuvišką žodį, lietuviškus garsus, svetimus jų ausiai, pakeizdavo tam tikrais, artimiausiais lietuviškiems, *savais* garsais. Ta garsų pakaita (substitutio) nebuvo daroma aklai, bet pagal tam tikrą *taisyklę*.

Rusams nebuvo jokio keblumo su lietuviškų žodžių *priebalsiais* (consonantes), delto kad priebalsiai ir rusų kalboje buvo beveik tie patys, kaip ir lietuvių; bet visai kas kita su *balsiais* (vocales): rusų «vocalismus» daug kuo skyrėsi nuo lietuvių.

Balsių pakaita (substitutio) nėra vienalūmiška visame žodyje: *žodžio galas* šiuo-tuo skiriasi nuo *negalo* (vidurio ir pradžios).

Kokiais rusiškais balsiais yra pakeičiami lietuviškų vardu lietuviški balsiai XIII—XV šimtmečio dokumentuose?

Žodžio pradžios ir vidurio taisyklės.

1) Lietuvių balsį *a* rusai pakeičia savuoju *o*. Jų *a* čia netiko, delto kad jįsai tuo laiku dar tebebuvo ilgas. Pavyzdžiai: Троки около Трок-овъ, Сомилишки, Воикгува S P. № 14, 1387 m. = Trakai, Samiliškis, Vaiguva, Жемоитъ II. 817, 24, 26; 818,9; 820,3=* žemaitjai=žemaičiai, Родивиль 1432 m. gromata (Карскій. Бѣлоруссы II, 80), 1452 m. gr. Arch. I, № 50, 1463 m. gr. Arch. III, № 15=Rad(i)vilas.

2) Lietuvių trumpąjį *e* rusai pakeičia savuoju *e*. Pav.: Немун-екъ SP. № 14, 1387 m.=Nemun-aitis, miest. Viln g. (-екъ yra vertimas liet. -aitis, diminut.), Ердивилъ II. 735,²⁷, 1215 m.=Erd(i)-vilas (palyg. Erd-yszkui sodze. Paļangos Juze 104,⁷), Лонъкгвени II 798,²³, 1247 m.=ryt. augšt. Langvenis iš Lengvenis (iš tokios šnektos, kur vietoje lenta sako lanta).

3) Lietuvių balsius *i* ir *y* rusai pakeičia savuoju *я*, kursai tuo laiku buvo ilgas (trumpo *i* jie neturėjo). Šešioliakiame amžiuje, priebalsiui *r* tapus kietam, rusai vietoje *ри* pradeda rašyti *ры*. Pavyzdžiai: a) trumpasis *i*: Сомилишки, Стрявиники SP. № 14, 1387 m.=Samiliškis, Strėvinikai (nuo Strėvos upės vardo), Корибут SP. № 5, № 6, 1388 m.=Kari-butas; b) ilgasis *y*: Солчники SP. № 14=s.-liet. Šalč[i]nykai, dabar Šalčnykai, Кгирдивид SP. № 6, 1388 m. Кгирдивидъ Arch. I, № 9=Girdi-vydas, Викши II 736, , 1215 m.=Bykšys (Ušpalių p.: Bykšas Kvėdarnos p.).

4) Lietuvių balsius *u* ir *ū* atstoja rusų *y* (oy). Pavyzdžiai: a) Кулвы g. sg., Немун-екъ, село Румшишки, до Хурмоголы SP. № 14, 1387=Kul-va, Nemun-aitis, Rumšiškis, Kūrmagala, оуби Рукля II. 860,²¹ iš nom. sg. Рукли=Ruklys (Rukliai, k. Utenos par.), Бороутъ II. 799,²⁴, 1248 m.=Barutis; b) Лобун-ова, Лѣпуны SP. № 14=Labun-ava, Liepūnai.

5) Vietoje dabartinio rašomosios kalbos *o* rusai lietuviškuose varduose deda savąjį *a*. Rytiečių lietuvių dalis (Ežerėnų, Ukmergės, Švenčionių apskrities) dar ir dabar rašomosios kalbos balsį *o* taria kaip *ilgą a* arba *tokį a*, kurs labai panašus į *o* (a^o). Labai galimas daiktas, kad XIII-XV šimtmečiuose visi rytiečiai dar tebetarė *o* kaip *ilgą a*.

Pavyzdžiai: город Радыня, Бирштанъ, по Ваку на Ваце до Ваки iš nom. sg. Вака SP. № 14=Rodynė, Birštonas, Voka, Кгастовтъ Arch. I, № 134, 1445 m., I. c. № 50, 1452 m., пану Кгастовту I № 53, 1450 m.=Gostautas, Јатовтъ Arch. III, № 17, 1468 m.=Jotautas, Корыята SP. № 46, 1350 m.=Kar-jotas.

6) Lietuvių *ė*, kursai senobeje, kaip vietomis ir dabar, buvo tariamas kaip *ilgas atviras e*, rusai verčia į savo *я*. Jų *ė* negalėjo atstoti mūsiškio *ė*, delto kad jis mūsų kaimynų rusų tarmėje yra buvęs dvibalsis, t. y. *ie*; palyg. svietas iš свѣтъ.

Pavyzdžiai: Пяди, по Невяжи, Стрявиники SP. № 14=Pėdžiai (12—15 v. nuo Kėdainių; palyg. czu Pedyn czwischin Labunen und Seymen, Scr. rer. Prussic. II 695. de Pervan pergit in Labunow intendens in Pedyn et in Arwist. I. c. II 588), Nevėžis, Strėvinikai.

Po *ш* vietoje *я*, pagal rusų rašybos papročių, randame *a*: Шатеевъ (triskart) g. pl. iš nom. Шатен SP. № 14=Sėtijai (10 v. nuo Kauno). Шатен yra rusų tarmės padaras iš Шатни; palyg. Rašeja „Россія“.

7) Lietuvių dvibalsį *jaun*: *iau* atstoja rusų *eu* arba *eou*: князь Еоунутти SP. № 46, 1350 m.=Jaunutis, Реубоу acc. sg. II. 818,²¹, 1253 m. iš nom. sg. Реуба=Riaubā.

8) Lietuvių dvibalsį *ie* rusai pakeičia savo balsiais *ѣ* ir *е*. Pav.: Лѣпуны, Лешник-овъ (dukart) g. pl. SP. № 14, 1387 m.=Liepūnai, Liepinykai, Лѣсия II. 869,¹⁵, 1270 m.=Liesis (Dusetos, Ramygala. *ie* tvirtapradis).

Lietuvių *ie*, kaip rodo Лят[ъ]ва (=Lietuva), gali atstoti rusų kalboje ir *и*.

9) Lietuvių dvibalsį *uo* pakeičia rusai kartais balsiu *o*, kartais *y*. Pavyzdžiai su *o* nesiekia toliau kaip į šešiolikio amžiaus pradžią: у Виждонахъ 1526 m. Arch. III № 305, в Шашолех 1507 m. I. c. III, № 78=Vūžuopos, Šašuoliai. Dabar vietoje Виждоны tesako Вижуны; palyg. Юдьки 1215 m. II. 736,⁵=Juodkys.

10) Lietuvių dvibalsius *ai* ir *ar* gali atstoti rusų arba *ои* ir *ор*, arba *аи* ir *ар*.

Pavyzdžiai: a) rus. *ои* ir *ор*: Воишвилтъ, Воикгува SP. № 14, Жеомоитъ II. 817,^{21,26}; 818,⁹; 820,³: Попоорти SP. № 14.

b) rus. ai ir ar: Скирикгаило (triskart) SP. № 14, Викгаило на Викгаила SP. № 18, Пвитрикгаило SP. № 20, Миниггаило 1388 m. H № 23, панъ Вазкгаило 1450 m. H. № 53, панъ олександро Монгирд-овичъ намѣстникъ Кгереячин-скии 1491 m. Arch. I, № 98: Арвист-ова SP. № 14, Любартъ (dukart) 1350 m. SP. № 46.

Tasai dvibalsių pakaitos nevienodumas aiškinamas yra *kirčio* (ударе́ние) vieta ir *priegaidės* (интона́ция) kokybė. Bekirčiai ir kirčiuotieji tvirtagaliai (geschleift, steigend) ai ir ar duoda rusų oi ir op: a) Воикгува, Подорти = Vaiguvā, Paparčiai su bekirčiais ai ir ar; b) Воишвилтъ, Жемоанъ = Vaiš-viltas, Žemaičiai su tvirtagalii ai.

Dabartinės pavardės: Skir-gaila (Jūrbarkas), Rim-gaila (Kv[ėdarna]), Sungaila Kv., Skisgaila (Žvingiai), Bugaila (Kuliai), Dimgaila (Židikai) rodo, kad -kgaילו turėjo *tvirtapradę* (gestossen, sinkend) priegaidę. Кгереячин- = Geranāins nom. plur. (-ra- iš -re-, nes čia žmonės taria drabū vietoje drebū).

Iš lietuvių kalbos gramatikos gerai žinome, kad *tvirtapradę priegaidę prailgina pirmąją dvibalsio dalį*, kitaip sakant, iš ai pasidaro aai (aa reiškia ilgą a).

XIII-XV-me amžiuje rytiečių augštaičių (ben Vilniškių) tarmėje balsis ā, turimasis tvirtapradžiame dvibalsyje ai, regimai, nieku nesiskyrė nuo kito ā, kuriam vakariečių šnektose atsako o (ryt. brālis = vak. brōlis), antraip sakant, šių dienų Vosgaila (palyg vienasėdžio vardą Vosgailiai, Dusetų p.) anais laikais buvo rytiečių tariamas kaipo Vazgaila = Вазкгаילו 1450 m...

Любартъ 1350 m. ir Арвист- 1387 m. yra skaitytini kaipo Liubārtas (palyg. Kybārtas, Veiviržėnų par.) ir Arvistas (i=ilgam i). Pagirio parapijoje (Ukm. apskr.) yra upelė vardu Arvystas (su tvirtagalii y; taip ben ištaria kun A. Dambrauskas, «Draugijos» redaktorius, kilimo iš Pagirio par.). Keturiolikio šimtmečio Arvystas, regimai, yra turėjęs kirtį ne te pat, kur kad turi šiandien; plg. žem. upės vardą Lokystā, gen. sg. Lokystōs, acc. sg. Lokystā ir Lōkystā.

Žodžio galo taisyklės.

Kiek teko pasižinti su dokumentais, XIII—XV šimtmečiuose lietuvių varduose galūnių -as, -us (-ius), -is arba -ys rusai nerašo kaipo -асъ, -усъ (-юсъ), -исъ, kaip kad randame rašant XVI—XVII am. dokumentuose, Lietuvoje statutuose; palyg: Кгедвиласъ Микшасъ (Акты издаваемые Виленскою Археографическою комиссією. Томъ XIV, p. 305), Стасъ Матеевичъ Нарвойшисъ I. c. 240, Мадкусъ а Миколай Ставайте I. c. 603, Бальчусъ а Бельдзюсъ I. c. 605.

XIII-XV-io amžių rusai lietuvių galūnes *surusina*, laikydamiesi sekančių taisyklių:

1) Lietuvių galūnę -as (po kietųjų priebalsių) rusai atmeta; norėdami parodyti, kad galinis priebalsis yra kietas, dažniausiai deda -ъ.

Pavyzdžiai: Корибут 1388 m. SP. №№ 5, 6 за Корибута 1393 m. I. c. № 7, Кгирдивид 1388 m. SP. № 6, Воишвилтъ 1387 m. I. c. № 14, Бирштанъ 1387 m. I. c. № 14—Birštonas, miest., Витовтъ 1398 m. I. c. № 18, Любартъ 1350 m. I. c. № 46, панъ Монъкирдъ 1450 m. H. № 53, панъ Монявидъ 1438 m. H. №№ 45, 46, Битовтъ Довъкивидъ 1450 m. H. № 53, Выкынтъ 1215 m. II. 735,27, Юндилъ 1256 m. II. 835,1, Ерьдивилъ 1215 m. II. 735,27.

2) Lietuvių galūnės -is arba -ys vietoje rusai deda savosias -ин, -и ir -ъ. Pavyzdžiai:

a) -ии: Еоунутии, Кистютии 1350 m. SP. № 46, Лыгвении 1389 m. H. № 10 arba Лыгвен-и I. c. № 12 iš Лыгвении (be pirmojo n disimilacijos keliu) = ryt. Lingvenis (iš tokios šnektos, kur vietoje lenta sako linta), Лѣсни, Свелкении, Сирьцутии 1270 m. II. 869,15 Китении, Вишлии 1215 m. II. 736,1, Трондении II. 871,16.

b) -и : Лыгвени 1389 m. SP. № 47 = Лонъквени 1247 m. II. 798,2¹, Троидени II. 878,2¹, Бикши 1215 m. II. 736,6¹, Юдки II. 736,5¹ : Румшишки, Сомилишки 1387 m. SP. № 14 = Rumšiškis, Samiliškis.

c) ь : Бороуть 1248 m. II. 799,2¹, Гердень, g. sg. Герденя 1264 m. Napiersky 13, с Витен-емь 1286—94 m. Napiersky 20 iš nom. sg. Витень.

3) Lietuvių galūnė -a rusai pakeičia savo galūnėmis -a arba -o. Pavyzdžiai:

a) -a : Тренята 1263 m. II. 860,11; 861,3,6,10 iš Treniota = Trinota filius regis Lethowinorum. Scr. rer. Pruss. I, 125 (in iš en liaudies etimologijos keliu; plg. trinū, trinti) = Myndowe und Traniat Reimchron. versus 6783 = Тронята. Полн. собр. рус. лѣт. XVII, p. 248,612; 249,1336; 302,3540; 303,140 iš Traniota su ra iš re (palyg. Vilniaus rytiečių tracias = trečias, drabu = drebu); Реубоу асс. sg. 1253 m. II. 818,2¹ iš nom. sg. Реуба; Пуня, Воикгува, Лобунова 1387 m. SP. № 14 = Puniā, Vaiguvā, Labūnava.

b) -o : Скирикгаило 1387 m. SP. № 14, Пестило 1273 m. II. 870, 6, пан Воидило 1437 m. Arch. I, № 35.

Lietuvių galūnė -a taisyklingai tegali duoti rusų galūnę -a, -o yra perdirbtas iš -a pagal analogijos savo vardu, tokių kaip antai: Радило, Путило, Добрило, Гостило ir k.; žr. Живая старина, годъ III (1893), p. 451.

Rusų Бороуть, Лѣсии, Троидени, Кистютини, Гердень, Бикши ir kiti minkštomis galūnėmis vardai liepte liepja tokius vardus, kaip Товтвиль. Ип. лѣт. 861,2¹, Миндовгъ I. c. 819,26; 838,18; 855,17, Скомондъ 1248 m. I. c. 799,23,25 (= Scumandus, Sudawita. Dusbürg III 164 : prūsas Po-manda, Mandio : Mand-eikiai, k. Šakynos p.) skaityti su kieta galūne, t. y. su -as.

Vietoje Миндовгъ (Миндѣвгъ) randame rašant ir Миндаго. Pastaroji žodžio lytis savo galūne -o, priešais Venslovo nuomonei, nėra lygi su Ягаило. Кореико, delto kad paskutiniuju du žodžiu turi -o senobinį, kilusį iš liet. galūnės -a (: Jogáila, Karéika), tuo tarpu kad Миндаго yra kopisto klaida.

Sofijos kronikos Кестюта yra kopisto padaras, nusižiūrėjus į rusiškus vardus ant -юта; plg. Мелюта, Милюта. Vondrák, Vergleichende slavische Grammatik I 451.

Nikono kronikos Домантѣни savo galūne -ѣни visai nėra lygus su -ени varde Кестутен. Домантѣни yra perdirbtas iš Довмонть, Довманть: galūnę -ѣни jis gavo iš Тимоѣѣни, kuriuo vardu Daumantas tapo pramintas krikšte.

Kad dvikamieniai asmenų vardai (šiandienės pavardės) gali turėti galūnėmis ne tik -is, bet ir -as arba -a, rodo:

1) pačių rusų rusiškai rašytieji dokumentai, labiausiai paeiną iš XIII, XIV ir XV šimtmečių,

2) lietuvių, bet rašytieji rusiškai arba lenkiškai «inventoriai» (XVI šimt.),

3) vadinamieji «tėvavardžiai» (отчества), padarytieji su rusiškais sufikais -овичъ, -евичъ (XIII—XVI šimt.),

4) kitą kartą buvęsis «tėvavardžiu» liet. sufiksas -onis (su kieta arba minkštu pirm jo stovinčiu priebalsiu), dabartinis pavardžių daromasis sufiksas, daugiausiai Rytų Lietuvoje.

Be to, daugiau ne du šimtu tokių sudėtinių žodžių, kaip antai : aki-brokštas, tyčio-lika «tyčiomis lauke paliktasis vaikas (kad jį laumės apdarytų ir apdovanotų)», agli-šaka, ilg-nosà, aus-linda, kamin-šluosta, maž-kalba, nakti-kovas, pelė-kautai, siela-vartas, žem žiūra, žmog-žuda ir k. irgi patvirtina, kad dvikamienės pavardės be galūnės -is gali dar turėti ir -as arba -a.

Daugėlas arba Daugėla, Vaiš-noras arba Vaiš-nora nieku nesiskiria kad ir nuo sekančių vietovardžių: Vis-dievaĩ, k. Obelių par. (Ežerėnų apskr.), Vis-

maldaĩ, k. Varnių par., Pili-grindā, ežero dalis ir kaimas Kaltanėnų par. (Švenčionių apskr.), Augšt elkaĩ, dvaras Šiaulių par. (taip ben ištaria S. Baltramaitis), Ilga-bradaĩ, vienasėdis Veprių par., k. Anykščių p., Lapa-kritā, vienasėdis Nemunėlio Radviliškio par., Gyva-karaĩ, k. Kupiškio par., Daug-ėdaĩ, k. Rietavo p.

Lietuvos kunigaikščių vardai.

Kunigaikščių vardų klausimas neturėtų būti svetimas ir visuomenei. Vienas-antras kunigaikščio vardas kartkartėmis atsieina vartoti ne vienoje liaudies knygelėje ir laikraštyje. Suprantamas daiktas, kad raštuose vartojamieji Lietuvos kunigaikščių vardai turėtų turėti gryną *lietuvišką lytį*. Senybės vardo, užrašyto ruso, jo kalbos dvasia, lietuviškoji lytis nebus sunku susekti, jei mes kaip reikiant pažįsime tas taisykles, kurių pasigaudami XIII—XV šimtmečio rusai *rusino* (taikino prie jiems paprastosios fonetikos lietuviškus vardus. Šios taisyklės, maž-daug, mums pažįstamos (žr. augščiau p. 17—20).

Žemjau duodu kelis [visų negalima duoti dėliai vietos stokos] kunigaikščių vardus tokiose lytyse, kurios neabejojamai išeina iš senesniųjų, daugiausiai originalinių, dokumentų. Išvestosios iš dokumentų vardų lytys tebus priverstinios tik pačių kunigaikščių ir jų aplinkinių, iš kurių rusai rašė tuos vardus, tarmei: kitose tarmėse jiems galės atsakyti truputį kitokios vardų lytys.

Миньдовгъ II 858,8.

Šitas vardas, kiek žinau, nėra randamas senesniame šaltinyje, kaip XV šimtmečio pradžia, nes Ипатьевскій списокъ лѣтописи (II c. рус. лѣт II, изданіе второе, p. VI) yra parašytas apie 1425 metus. Миньдовгъ drauge su Миндовгъ II. 819, 26; 838, 18; 855, 17 atsako lietuviškam originalui *Min-daugas*.

Kitose šnektose vietoje Mindaugas buvo sakoma ir Mindaūgis, kaip tai matome iš Jurgis Mindawgis iš Pryšmančių sodos, Kretingos p. 1566 m. In. 111 (plg. Pawlikus, Mikielis Mindawg-aitys I. c. 110).

Мини-гайло Mine-gayl greta su Myn-gail, Mini-mund greta su Min-mont-aitis DP. 148 B. Min-munt, Mynne-gawde greta su Min-gaudas rodo, kad greta su Min-daugas galėjo būti lytis su neiškritusiu kamienagaliu -i-, t. y. *Mini-daugas*.

Kamieną *Min-* turime šiuose nesudėtiniuose varduose: 1) Mina-kalnis, kalnas Panevėžio p., 2) Min-aičiai Kurtuv. p. = при селѣ Минайтѣвъ 1583 In. 268, 3) Min-eikis nuo Skuodo, Андрей Минейкисъ 1583 In. 271, Mineika DP. 85 A: Mineikiai Kuršėnų p., Минейк айти, с. Бержан. в. Спрогисъ 189, 4) Min-eiš-kiemis, k. Linkm. p., 5) Mikutis Min-iut-aitis 1594 In 488.

Kamienas *Min-* pirmojoje dalyje *sudėtinu* vardų: 1) Min-āga Jušk. vel. dain. № 785a, Jan Min-olgis 1591 In. 381 iš Min-algis: Mini-alg-, iš kur Minialg- DP. 117 A, 147 B, Мин-ельг-ишки Spr. 189: Kancialga DP. 146 B iš Kantj+alga iš Kanti+alga: pr. Won-alge arba Wan-alge Preuss. Urk. II 538, 539. 2) Янъ Мин-бут ойтисъ nuo Kuršėnų 1581 In. 245, 3) Jurgis Mindawgis 1566 In. 111, 4) Min-ergiai, dv. Kelmės p.: -erg gali būti ir sufiksas, 5) Мини-гайло 1388 H. 23, Minigaylo Gedigoldi 1401 Cod. Vit. 73, Minigal Castellanus Vilnesis 1413 Długosz IV 157, Mynegayl 1398 Cod. Vit. 54, Mynnegail Gawdrutten zoen von Wydockeln (=Viduklė) 1406 I. c. 123, Mynnegails hof Scr. r. Pr. II 696, mit Mynnegeilen 1400 Napiersky 97 = Min-gaila Dirva-Žinynas № 7, p. 93, Min-gailius Dauk. Būd. 234, 17, Mingojta dvaras DP. 182 A, Myngail 1404 Cod. Vit. 103, 104, Mingailone instr. sg. 1408 Dn. I, № 3, Mingal 1401 Cod. Vit. 79, 6) Min-gēla nuo Kretingos, Jacobus Myn-

gyel 1413 Długosz IV 157: Mingėliai Kurtuv., Obeliu p. = Мингели Бержан. в. Spr. 189: Min-gėlis, iš kur Mingėl-ioniai Kreken. p., 7) Mynne-gawde Wangsten bruder von Widockeln 1406 Cod. Vit. 128, nadr. Minnegaude 1436 m., Кред-ковтъ Мин-гауд-айтисъ cf. DP. 149A: Мингавд-ышки Spr. 190, 8) Min-gin- DP. 199 B, 9) Paweł Staszaytis Min-gint-aytis 1594 In. 487: Min-ginčiai Kurtuv. p., 10) Mln-iotas Žvingių p., 11) Dargis Min-kont-ajtis DP. 148A, 12) Mini-mund 1413 Długosz IV 157 = Minmont DP. 78B, Minmunt 223 B: Минмонт-оите Spr. 189, 13) ziemia Min-tor-owa DP. 82A iš Min-targas, 14) пан Мев-торт 1478 Arch. III № 23, regimai, iš Min-tartas, 15) Min-tautas Jonavos p., Dauk. Būd. 148, 227, 16) Мин-ва[й]н-ишки, Бержан. в. Spr. 189, 17) Мин-виды, им. въ Грустен. в Spr. 189: Wid-min DP. 192 A.

Kamieną -daug antrojoje dalyje turi sekantys vardai: 1) Jo-daūgiai Dus. p.: Jadowg- DP. 118 A, Jadowk dojlida 211A, 2) Min-dawgis 1566 In. 111, 3) Rin-daugai, dv. Pabiržės p. iš senesnės lyties Rim-dagai, 4) Ся довги, k. Pakruojo val.: Si-woyn- DP. 194B, 5) Сур-довги, dv. ir k. Raguvos val.

Prūsas Gir-daw Scr. r. Pr. I 109, neturėdamas žodžio gale priebalsio g, negali būti giminė su Min-daugu.

Šaknis *Daug-* nesudėtiniuose varduose: 1) Dangai, miest. Vilniaus g. = in unserm nowe howe Dawgi 1414 Napiersky 158, in unszirm nowe howe czu Dawgi 1415 Cod. Vit. 307, до Довъкг-овъ 1552 Любавскій, Лит. рус. сеймъ, прилож. № 27, 2) latv. Daug'i, vietovė Nauja-rygio apylinkėje Rīgas biedr. r. kr. IV, 108, lietuviškai būtų Daugiai, 3) Довганы, село въ им. Жольвяхъ Ужвент. в. Spr. 99 = Daug-ėnai, 4) Daug-iškiai Skapiškio p., 5) Daug-iota(s), Dowgiat DP. 202 B, 6) Daug-otas, Dowgot DP. 83 A : Šauk-otas, miest. Šiaulių apskr. : Drig-otas Jon. p. (pavardė), 7) latv. Daug-ul'a muiža Vidžemėje: Deg-ūlis Utenos p., Tar-ūlis Dus. p., 8) Daug-ūtis, Dowgutis DP. 81B, 148A : Vil-ūtis Dus. p., 9) Daug-uči-onis = Яникъ Довкгучо-нисть, Упит. пов. 1595 In. 529 : Maži-onis Jūž. p. iš Mažys, Vait-onis Dus. p. iš Vaitas, 10) Daug-ša = Dawxha 1401 Cod. Vit. 73, Dawxa 1413 Długosz IV 157, Dawchs... in dem lande czu Caltheneen 1390 Cod. Vit. 23 : Daug-ša-s Kvėd. p. : Daug-šys Kvėd. p. = hir Dogssis 1448-65 Napiersky 202, павъ Довкши 1440-44 Dn. I № 11, Довшие Пуговичъ 1516, Viln. g. Arch. III № 171; plg. Puk-szas, Kelp-szas DP. 80A : Rim-ša Svėd. p. : Rim-szis DP. 83A, Rep-šys Ušp. p., Pup-šys Riet. p.

Daug- pirmojoje dalyje *sudėtinių* vardu: 1) Daug-ėdai Rietavo p. : žmog-ėda, piel-ėda, žuv-ėda, 2) Daug-mantas „* Wiele-mať“, Daug-manten, vietovė Prūsų Lietuvoje JF. XXVI 333, Talusz Dowkmont-owicz DP. 119A, 3) Daug-maudžiai Šakynos p. : prūsai Per-maude, Maudelo, Maudite, 4) Довъки-видъ 1450 H. № 53, Довк видъ 1577 Лаппо 710, jei k yra vietoje kr = g ; k gali būti ir k : Daūkas Kamajų p., Dauk-nys netoli Panevėžio, Dauk-učiai Radvil. p., 5) Daug-vilā Rok. p. : Довгвилъ Описъ VI 179, Dowgwil DP. 122 B, Довгвил-ишки Spr. 98 : Урбанъ Довгвил-айтисъ nuo Platelių 1585 In. 303, 6) Dolk-win- DP. 148A = Daug-vinas, jei k stovi vietoje kr

Воишелкъ II. 858,17,19; 859,2,13..

Šio kunigaikščio vardas nėra tikras. Jis dar yra rašomas ir : Воишо-волкъ II. 863,6 Воише-волк-ови 863,6 . Paskutiniai vardo lytis sutinka su Lietuvos kronikos (II. c. p. лѣт. XVII томъ) Воиш-вилк- 250,29,30 = Voysz-vilk- (greta ir Воиш-вилак- 304,31,32).

Воише-волкъ : Воиш-вилк rodytų, kad mūsų kunigaikščio dėvėta vardas *Vaiša-vilkas* : *Vaiš-vilkas*.

Воише- skaitytinas yra Воишо-. Nors kronikininkas ir rašė čia e, bet tarė o; palyg. XIV—XV šimt. нашего, вашему, Соболевскій Лекції по ист. рус. яз. M. 1907, p. 60. Воишо- = liet Vaiša-.

Pavyzdžiai su pirmuoju vardo kamieniu *Vaiš-*: 1) Waze-buth von Rossieyn 1409 Cod. Vit. 186 = žem. *Va[i]ši-butās*, jei, žinoma, ne iš *Vosi-butās*: *Vos-butai* Butkiškio p., 2) herre Waszagal 1448—65 Napiersky 202 = žem. *Va[i]ša-ga[i]a*, jei ne iš *Vos-gaila*, 3) *Vaiš-nóras* Seinų, Tauragnų p., *Vaiš-nora* Pilviškių, Griškabūdžio p. = *Woysznar Wilkol-ewycz* 1413 Długosz IV 157, Явепиць Войшнор айтисъ 1583 In. 270, 4) *Vaiš-taras* Paļangos Juze 98, 99, 103, 104 : *Vaištarai* Lieplaukės p., Байштар -ишки Spr. 34, 5) *Kaszelis Waisz-taut-onis*, Lydos apskr. 1585 In. 329 : *Taut-vaišas* Jon. p., 6) *Woyschi-wid cum filio Radiwilo* 1401 Cod. Vit. 73, *Wayswid-en-dorff* Suv. g. Scr. r. Pr. II 685 : *Vaišvydžiai* Pakruojo p., 7) *Vaiš-vilas* Kvėd. p., *Vaišvilā* Kup. p., *Woyswil* iš Kelmės 1591 In. 380 : *Vaišvilaī* Pajevonio v. : *Wayswile*, upė Scr. r. Pr. II 669, 8) *Вонш-вилтъ* 1387 SP. № 14 : *Vaišvilčiai* Naujamiesčio p., 9) *Wojsz-wir Minejk-owicz*, obelėnas DP. 187 A : *Vir-minai* Telšių p. : *Vir-žintai* Endriej p. : prūsas *Wiri-gaude*.

Kamienas *-vaiš* antrojoje dalyje sudėtinių vardu : 1) *God-wojszy*, k. *Kal-tinēnų* val. : *God-wojn-* DP. 149 A : *Gad-eikis* arti *Mosėdžio*, 2) *Jo-vaišas* Raudėnų p., *Jó-vaiša* Salų, *Vadoklių* p. : *Jovaišai* Ramyg. p., *Jovaišiai* Pašvitinio p., *Jovaiš-iškė* Plungės p., 3) *Мед войшъ* Акты XXXII 49—56 : *Med-gin* DP. 197 B : *Med ūnas* Jušk. vel dain. № 430,21 : *Med-eišiai* Rimšės p. : *Med-eikos* Veivirž. p. (plg. latv. *Dirv-eikas*, vietovė netoli *Nauja-rygio*, Rīgas biedr. r. kr. IV, 109), 4) *Nór-vaišas* Kvėd. p., *Narwojsz* DP. 149 B, 201 B, 381 A = prūsas *Nar-wais* Scr. r. Pr. II 686, *Narvaišis* Jūžintų p. (su ar iš ar prieš priebalsį) : *Norvaišai* Suv. Naumiesčio p., *Norvaišiai* Kuršėnų p., 5) *На-войш-ишки* Spr. 197, 6) *Prie-vaišai*, k. *Ragainės* apskr. *Basan*. Liet. pas. II 135 : *Prie-vėlys* arba *Prie-vėlis* Ušpalių p., 7) *Taut-vaišas* Jon. p., 8) *Towojisz-ajtis* DP. 148 A iš *Ta-vaišas*, iš **Tava-vaišas* : *Tau-jotas*, *To-wiat-* DP. 121 A, 9) *Tol(i)-vaišas* = *Tołwayszas* Giedminaytis 1562 m. Ak. 45a, *Gastold cum filio Tali-wusch* 1401 Cod. Vit. 73, панъ Миколой Тальвошъ 1565—6 Любавскій, прил. № 79 *Talwojsz-* DP. 124 A, Крайлюсь Тальвойш-ойтисъ nuo Kuršėnų 1581 In. 245 : *Tól-mantas* : *Tól-iotas*.

Šakniš *Vaiš-* nesudėtinuose varduose : 1) *Vaiša*, *Wojsza* DP. 80 A, 2) *Jan Wojsz-ojitis* DP. 145 B, 3) prūsas *pomezan* *Dywan Ways-il* 1378 m., lietuviškai būtų *Vaiš-ila(s)*.

Kamieną *-vilk-* aš terandu tik dviejuose varduose: 1) *Eřž-vilkas*, miest. *Raseinių* apskrities : gr. *Αῦτό-λῆκος*, 2) *Berž-vilko* kalnas netoli *Lūksto ež*, *Kossarzewski* *Lituanica* 154 A : *Бержи-монтъ*, dv. netoli *Rozalino*.

Naugardo kronikos *Войшелгъ* (ir kartą *Вышелгъ* II. 847,21) be nerodo, kad *Vaiš(a)-vilkas* ne visoje Lietuvoje buvo vadinamas vienu vardu. *Войшелгъ* galėtų būti *Vaiš-algas*. *Войшелгъ* rusai skaitė kaip *Войшолгъ*; plg. *шелкъ* = *шолкъ* *нашего* = *нашого*.

Vaiš-alga-s būtų giminė su *Min-alga* Jušk. dain. № 785 a, *Wis-alg.* DP. 82 A = prūsas *Wiss-alge*, *Kanth-alge* Scr. r. Pr. II 113.

Войшелкъ irgi neatmestina lytis, jos *-elкъ* galėtų būti liet. *-elka-s*; plg. tėvavardį *Elk-ewicz* DP. 280 A.

Тренята 1263 II. 860, 11; 861, 3,6,10.

Vardą *Тренята* negalime iš nieko kita gauti kaip tik iš liet. *Treniota*. P. Venslovo * *Trinetis* būtų rusų rašomas * *Тринетии* arba * *Тринеть*.

Vardas *Treniota* tose rytiečių augštaičių šnektose, kuriose balsis e po r virsta į a (pav. *Salake* : ratas, drabu iš retas, drebu), buvo tariamas *Traniā-ta*. Iš paskutinėsios lyties gavo pradžią *Троята* П. с. р. лѣт. XVII 248,6,12; 249,13,35; 302; 35,40 ; 303,21,40 ir *Traniāt* *Livländische Reimchronik*, versus 6783 (ā reiškia ilgą a). *Dusburgo* III, 160 (Scr. r, Pr. I 125) *Trinota*, kaip rodo in laukiamojo en vietoje, yra girdėtas nuo žemaičių, perdurbusių pagal veiksmąžodį *trinū* trinti.

Šakniai tren- lig šiolei dar nepasisėkė man rasti giminaičių tarp vardų. Sufiksu šitam varde turi būti skaitomas -ota. Priebalsio *n* *minkštumas* įvestas yra iš * Trenys (= pr. varm. Trene 1348 m. ir bart. 1364 = poguz. Triene 1298 Scr. r. Pr. I 258 : i po r reiškia priebalsio minkštumą).

Sufiksą -ota (greta su -otas n. sg.) turime sekančiuose varduose: 1) Kūn-ota Beržininkų p. = pr. Kunot Preuss Urk. II 188, 189: Кунасъ П. с. р. лѣт. XVII 241,33; 297,24,28 : Kuneiko nuo Rietavo 1784 m. Ak. 527, 2) Būl-ota iš Putriškių nuo Marijampolės : * Bula(s) : Bulys = Bulis In. 295 (Viln. gub.), iš kur eina Боулевичи 1215 Il. 736,2, 3) Gyni-ota-s Kvėd. p. : Gynys (: ginū = ryšys : rišu), 4) Vaid-otas Josvainių p. = Wayd-ot, filius Kynstud Scr. r. Pr. II 537 Вайд-от-айтисъ In. 605, 5) Baid-otai, k. Salantų p. : prusas Bayd-oths 1358 m., 6) Vain-očiai, k. Tryškių p. iš pavardės Vain-ota(s) = prūsas Wayn-othe 1360 m. : Война, bet Wojniat DP. 339 A=Vaini-otas (ni reiškia minkštą n) iš Vainius Dus. p., 7) Bij-otai, k. Suv. g. : prūsas Byot 1312 m., 8) prūsas Naudi-ota 1307, lietuviškai būtų Naudžiota: kun. Naudžiūnas, 9) Sargotas Raguvos par., 1910 m. «Vilties» № 103, 10) A. La-sot-aitė iš Vaiguvos, Kruonių par., 1911 m. «Vilties» № 8, 11) Paniota iš Gintautiškių, Kruonių par., 1911 m. «Vilties» № 8, 12) Palkotas iš Gasčiūnų, I. c. № 5, 13) Baniota, Kruonių par., I. c. № 6, 14) Krzystoph Rowgata iš Kėležerių, Obelių par. 1567 Ak. 105 = tarmiškai Raugata, 15) Antoni Szepotas nuo Rietavo 1784 m. Ak. 521 arba Szepotas I. c. 527 (viena šių lyčių, reglmai, yra netikra), 16) Илк-атевичи nom. pl In 478 iš Ilg-otis.

Sekanciuose varduose, regimai, turime ne galūnę -iota(s), bet savarankį *kamieną* : 1) Bir[i]-jočiai netoli Radviliškio, Бир-ят-ишки, нивка отчизная, Vilniaus apskr. 1516 Arch. III № 173 : Bir-mantas, 2) Dau-jotas Žvingių p., Дов-яты им. Шав. в Spr. 100, 3) Ейдзаты. село имѣнія Грустей Spr. 109 : Ейды, село въ им. Жагорахъ I. c. 109 : Ейд-ык-айте, селъ въ Ясвойн. в. I. c. 109, Eid-ikiai, k. Pačerių vals. : Ejdi-gint 1446 m DP. 79 A: Эйд-мин-ишки, k. Obelių v., 4) Gaudž-iotas Говд-ят-ишки въ им. Почубисъ, Крож. в. Spr. 77, 5) Гир-ят айце, село въ им. Шавлянахъ Spr. 76 = Gir-jot-aičiai, 6) Кир-ятъ Акты XXXII 392 iš Kir-iotas : Kir-but DP. 213 B : Kir-kont- 146 A, 7) за Коръ-іата 1350 Sp. № 46 Юрѣи Коръ-іат-овичъ I. c. Юріи Коріат-овичъ 1375 H. № 5 iš Kari-jotas : Kar-jotas : prūsų varmiečių giminė Karyothen 1359 m., Cariothe 1361 m. ir sūdas (jotvingas) Kariote 1335 (Pierson, Altpr. Namencodex), 8) Min-iotas Žvingių p. = Miniat- DP. 205 A, 9) Sir-iotas, Siriat DP. 81 A, 83 B : Сир-ят-ойни Spr. 290, 10) Skir-jotas = Скир-ъятъ Описъ докум. Вил. ц. арх. VI, 150, Skirjočiai netoli Radviliškio, 11) Сакъ Скуръ іат овичъ 1450 H. № 53 iš Skūr-jotas : Skuriotas 1910 m. «Vilties» № 7, p. 4, st. 4 : Skurvydai Als p., 12) Tar-iotas, Toriat-owicz DP. 198 A : Vaiš-taras, 13) Tau-jotas, Towiat- DP. 121 A, 14) Tól-iotas, Talat- DP. 145 A Sack Taliad Gudigort 1432 Napiersky 191, Таляти, им. въ Коршов. в. надъ р. Ринговою и возлѣ р. Віоли Spr. 306, 15) Vil-iotas, Wilat- DP. 148 A, Vil-iočiai Šakynos p.

Kamienas *Jot-* pirmojoje vardo dalyje : 1) Jurgis Jot-aitis Tytav p. 1581 In. 252, 2) Jotheke.. czu Erogeln 1390 Cod. Vit. 23 (DP. 51 A)— žemaitiškai tariamas Jot-eikis, 3) Gajl Jat-wit-ajtis DP. 118 B — tėvavardis iš Jót-vilas : Vil-jotas, iš kur Viliotas.

Sufiksą -etis arba -eta s), kurio d-ras Venslovas be reikalo ieškojo varde Тренята, galime rasti sekančiose pavardėse : 1) Bav-ėtis Telš., 2) Baršk-ėtis Kvėd p., 3) Ben-ėtis Mósėdžio apylinkėje. 4) Marg-etis Telš., 5) Virkėtis Als. p. Wirket DP. 203 A : visi penki vardai turi kirtį ant -et-, 6) Šlep-etys Dus. p., 7) Šem-età Kup. p., Šemeta Mósėdžio p. : Шеметъ 1565 Любав. Лит.-р. сеймъ, прилож. № 53, 1595 In. 526, Ганна Шемет овна 1538 Arch. IV № 129 iš Šem-etas, 8) Gedwit Seb-et-owicz DP. 232 A : Sebas

1907 m. «Vilties» № 33, p. 4, Sebentiškis Biržų p., 9) Dirs-et- DP. 198 A : Dirsė Vadoklių p., Dirsun-en Scr. r. Pr. II 570, 10) Dirk-etos, k. Lieplaukės p. : prūsas Dirke Preuss. Urkundenbuch II 449, 11) Ged-etes, jotvingo Skomando sūnus Preuss. Urk. II 297, 298 : prūsas Ged-un l. c. I 163, II 142, 449 : Ged Aw-rym-owicz DP. 198 B, Ged-iškiai Rok. p., Ged-eikiai Als., Skaudv. v.

P. Venslovo Дeрм етъ, kaip rodo Daukanto Privilegijų (DP.) Dirm-eitis 11 B, turi -et- iš -ēt- (žemaitiškai), lygaus augšt. -eit- ; palyg. Dirm-eikiai Tryškių p. : Gin-eitis Mosėdžio, Tauragnų p. (cf. Eit-minas DP. 11 B, 85 B) : Laukin-eitis nuo Mosėdžio.

Бирет 1595 Акты Вил. к. XXXII 181 kilęs yra iš liet. pirmalytės Bir-ietas; plg. Bir-ietā, -iētos Ukmergės p., Biričiai Kupiškio p.

Gobiato DP. 381 B lietuviškai tariamas yra Gabētā (Kvėdarnos p.) : «eiti po Gabėtos» reiškia «mirti», nes ties jo dvaru yra *kapinės*.

Троидени 1270 II. 871, 16.

Троидени II. 871, 878 arba Троиденъ II. c. p. лѣт. XVII 237, 12; 253, 27 (dat. sg. Троиденю 237, 11; 253, 34; gen. sg. Троиденя 254, 30) rodo šitą vardą lietuviškai skambėjus *Traidėnis*.

Šaknį *Traid-* kolei-kas aš tesuradau tik dviejuose varduose : Traidžiai, k. Kretingos, Papilės p. ir Traidžiūnai, k. ant Šventosios, Ušpalių par.

Sufikso -enis pavydžiai bus surašyti prie vardo Витень.

В и т е н ь

Витень II. c. p. лѣт. XVII 205, 3 (gen. sg. Витеня 256, 32, 36; 309, 35, 39, dat. sg. Витеню 371, 30) drauge su 1286-94 metų gromatos c Витенемъ Napiersky 20 (cf. Vithene n. sg. 1323 m. l. c. 31) rodo, kad ši vardą lietuviškai tarė *Vyt-ėnis*. Vokiečiai mūsų kunigaikščio vardą rašo šitaip : Pucuwerus (var: Lutuwerus) rex Lethowie... filium suum Vithenum Scr. r. Pr. I 155, Vithenus I. c. 156, Wytan I. c. II 454, 455.

Šaknį *Vyt-* turime sekančiuose varduose: 1) Vyčiai, k. Tytav p., 2) Vyčiūnai (su tarminiu c iš č), k. Sirvintų p., Viln. gub., 3) Vyčius, upelis Paneemunės p., Marijamp. apskr. : Vytvytė, upelis, Sartos intakas, tarp Gramzdės ir Skuodo, cf. Bielenstein Grenzen 230, 240, 4) Vytó-gala netoli Upyno, Gir-diškės p., 5) prūs. Wittehnēn, dvaras netoli Rudau'o Zambijoje.

Sufiksą -enis turime sekančiuose varduose: 1) Baltėnis Ukm. p.: Balčas 3 v. nuo Panevėžio iš Balt-šas, Balčiūnas Dus p., 2) Bartenis, Bortenis DP. 82 A : dat. pl. Проусомъ и Бортомъ 1252 II. 813, 5 iš n. sg. Bartas, 3) Berėnis nuo Mosėdžio, Bereniai, k. Plungės p. : Ber-eika Kamajų p. : Ber-eišiai, k. Pagirio p., 4) prūsas zamb. Bilenne 1394 m. Scr. r. Pr. II 679 : Bylā Dus, p. : prūs. Bylow v. Bylauwe, sodā ties Frauenburg'u 1310 m., 5) Кррикгалюсь Биренись 1585 In. 308 : Bfr-ūtės kalnas ties Palanga, Biručiai, Naujamiesčio p., 6) Birženis Telš. : Biržai, loc. pl. Biržyse, miest. iš senesnės lyties Biržys vietoje Biržės, gen. Biržų (plg. šūnys vietoje šūnes, gen. šūnų) : Birž-iška, 7) Бутен-евичъ 1559 Birštono val. Резиз пушъ 209 iš But-enis: Būt-ikiai, k. Sedos p.; prūsas But-il, 8) Dargenis, Dorgenis u Krožech DP. 83 B : Dārgis Kvėd. p., Dārgiai k. Rok. p. : Dārg-vainiai, pašto stotis, važiuojant nuo Telšių ant Varnių link, 9) Dewenis DP. 80 B : Dev-eikis Jebutonyse Krecken p., Deveikiai Baisog, Kavarsko p., Deveikiškiai Krakių, Krecken, p. : Devainiai Platelių p. Kossarzewski Litu. 215 A iš Deva-vain- arba Devi-vain skiemeninio kitoniškinimo keliu, 10) Draudėniai, k. Žygaičių p. : Draud-vilas nuo Panevėžio, Čekiškės, 11) Drawenis u Krožech DP. 83 B : Saūs-drav(a)-s, Saus-dravā (: Saūs-dargis) Жив. Старин. т. VI (1896),

p. 47, Saus-drāvas, upė ir Sausdrav-ėnai, k. Kantaučių p. : prūsai Monte-drawe, Tolle-draws arba Tule-drawe, 12) Drūktenis Kvėd. p. : žem. drūktas «drūtas», 13) Maciey Eglenis 1592 In. 460 : eglė, 14) Gardenis telš. : gardus, 15) nadr. Gedenne 1384 m. Scr. r. Pr. II 682, 16) Girdėnis Ylakių p. : Girdžiai, bažnytk. Jūrbarko p. : Gird-vainis Kvėd. p. = Maciey Girdwan nuo Rietavo 1784 m. Ak. 529, 17) Gitenis Salako p., Giteniškės Salako p. : Git-ėnai Raguvos p., 18) Glodenis Raudėnų p. : glodūs, 19) pr. zam. Gudenne 1400 m. Scr. r. Pr. II 711, 20) Kaltėnis nuo Mósėdžio apyl., 21) Kantenis telš. : Kant-eikiai k. Akmenės val. Kossarz. Litu. 161 B : Kant-ūnai Raseinių p. iš Kanta s) = prūsas poguzanietis Kanthe 1329 m. : prūsas zambiškis Kant-enne 1360 m. : Kančiūnas Dus. p. iš Kančius (Kantaučių p.) : jotvingas (sūdavas) Kanti-girde Preuss. Urkundenbuch II 302 : Kant-rimas Als. Jon., Kantančių p., 22) Kesteni DP. 82 A = Kęst-enis : Kęst-iškė Pašilės p., Kęst-aičiai Als. p., 23) Кятени 1215 II. 736,1 : ?, 24) Kūkenis tarp Kupiškio ir Skapiškio, 25) Malden Scr. r. Pr. II 595, Maldenne, scalovita I. c. II 664, Molden DP. 192 A, Maldėniai k. Jon., Tryškių, Kavarsko p. : Mald-ūnai Zytelos p. : Mald-učiai Debeikių p. : prūsas zamb. ir varm. Mald-ite (cf. Žas-ytis Riet. p., Pa-medytis Kvėd. p.), 26) Miltėnis nuo Mosėdžio, 27) Mirtenis nuo Rietavo 1563 m. Ak. 389, 28) Naujenis Žižmarių p. : Nauj-ikai Žarėnų p. : Nauj-okas, 29) Rotenis, upelis Žvingių p. : Rot-in-ėnai Ž. Kalvar. p., 30) Sėlėnis Salantų p. : Sėlė (Sė—tvirtapradis-gestossen), k. Tauragnų p. = latv. Sēles muiža Vidžemėje, 31) scalovita Scurdenne 1395 Scr. r. Pr. II 675 : sūdavas Scurdo 1326 m. I. c. I 146, 33) prūsai Sten-enis, Bil-enne etc. žr. A. Bezenberger, Die Bildung der altpreussischen Personennamen. Königsberg i Pr. 1876, p. 26, 33) Piotr Stringienis 1585 In. 288 : ? latv. string-t «stramm werden; verdorren, vertrocknen» : Stringele, ežeras Galindų žemėje XIV šimt. «dabar Strengelner» (Pierson, Altpreuss. Namencodex), 34) Swirteni DP. 80 A : Swirt-il castrensis de Oukaym Scr. r. Pr. I 171, 35) Šakenis Giedraičių p. : Šaka, upė Raseinių p. = latv. Saka «der linke Nebenarm der Dūna bei Holmhof, unterhalb Jakobstadt» Bielenstein Grenzen 282, Šakaitė, upė, Linkuvos p. : Šakinė, k. Pernaravos p. : Šakarvė, upė tarp Lūšių ir Žeimenų ežero, Švenčionių apskr. ties Palūše, 36) Tilen iš «Galtheneen» 1390 DP. 51 A (Cod. Vit. 23 skaito Telen) : Til-iindis Jūžintų, Ušpalių p., Tilindžiai Betygalos p. : Til-iūn-iškės Salako p. : Til mantas nuo Mosėdžio : czu Til-gaut-en das veld Scr. r. Pr. II 675 (cf. Sūr-gautas Taujėnų p.), 37) Tylenis nuo Mosėdžio, 38) Tūskenis Salų ar Kamajų p. : Tūska Salų p. (ū tvirtapradis), 39) Wayden Scr. r. Pr. II 548, scalovita Waidenne 1395 I. c. II 674 : Vaidžiai Kelmės p. : pr. zamb. Waidote 1261 m. : Su-void-iškiai Pandėlio p., 40) der Woytenis 1418 Cod. Vit. 411 : Vait-il-iai Gargždų p. : Vait-im-ėnai Šilalės p. : Vait-ut-iškiai Anykščių p. : Вайт-нор-пшкн, dv. Pajūrio val., 41) Крпикрасъ Векренасъ 1597 In. 605 : pr. Veg-itten, k. ties Braunsbergu : Vegerė, upė Papilės p. = latv. Vedzere, upė Kurmenėje, Tauro kalnuose Rīgas biedr. r. kr. IV, 110. Visuose šituose varduose sufiksas-enis turi kirtį ant e.

Якгаило П. с. р. лѣт. XVII 155,19; 166,24; 193,6 ; 377,35-

Šis vardas yra skambėjęs Vilniaus ir dalies Kauno губ. rytiečių šnektose *Jaagdaila*. Vakariečiai augštaičiai ir žemaičiai yra tarę *Jogdaila*.

Jo-gaila — sudėtinis vardas iš dviejų kamienų : Jo ir -gaila.

Kamieną *Jo-* randame sekančiuose varduose : 1) Jó-butas, iš kur tėvavardis Jobut-onis, išlikęs kaimo varde Jebutoniai, Krekenavos par. = Ябу-тони Spr. 347 (Je- iš Jo- be kirčio) Ябутовичи I. c., 2) Jó-daugas = Jadowg DP. 118 A, Jadowk dojlida DP. 211 A, Jodaūgiai Dus. p, 3) Jo-gaila = Як[г]ойло а Янъ Кгнт-ейк овича 1559 Рев. пущъ 211, Woynus, Goy(u)lus

et Jagallo Gedroitorum 1433 m. Br. 125, Jagojło w Kownie DP. 81 B, Jagojl- DP. 124 A, 4) Jô-gaudas (Lembo sodoje, Kvėdarnos par.) = prūsas Jagau- de von Girmow, Jogawde Scr. r. Pruss. II 697, Jogaudai, k. Tilžės apskr., Jegaudžiai, k. Pabiržės par. (Je- iš bekirčio Jo-), 5) Jo-gėlas : Jo-gėla : Jo- gėlis = Jagiel Gedirodsky 1433 ir 1434 m. Br. 125, 158, Jakgel DP. 196 B, Jagel l. c. 198 A, Стасюсъ Яггел-ойтисъ, село Уркованы, Куршан в. 1581 m. In. 244, 6) Jô-gilas : Ягил-пшка грунты въ Крож. в. Спрогисъ, Словарь др. Жом з. 348, 7) Jô-ginas : Jogin-iškiai, k. Suv. Naumiesčio apskr. = Ягниниши Spr. 348, 8) Jô-gintas : Ягнт-пшка Viduklės vals. Spr. 348, 9) Jô-girdas, iš kur Ягирд овичъ. Оппсѣ докум. Вил. ц. арх. вып. V (žv. rodykles), 10) Jô-kantas (Kupiškio p.) : Jokančiai, k. Dusetų p., 11) Jo- kentis = Balcz Jakientys 1591 m. In. 387, 12) Jô-mantas (Kvėdarnos, Žvingių p.) = Ямонтъ Мостеевичъ, Перелайчанинъ 1496 m. Dn. I № 41, Jamundt 1398 m. Cod. Vitoldi 54, Semeon Jamunti 1401 Cod. Vit. 73, князь Ямонтъ Тулуйк-овичъ п. с. р. лѣт. XVII 48,21 (выноски 49), Ямонтъ l. c. 232,50, 13) Jô-milas, Mosėdžio apylinkėje : Milvydas Pernaravos p., 14) Jô-naudas : Pertyk Janowd-owicz DP. 209 A, czu Jonawdo dem lande Scr. r. Pr. II 675, 15) Jô-rudas iš Putokšlių sodos, Žygaičių par., palyg. Ruda-minā, miest., 16) Jo-sūdis nuo Tauragnų apylinkės, palyg. Sūd-mantas, Endriejavo par., 17) Jô-skaudas Mosėdžio par.; plg. prūsų pavardės Skaude-girde, Skaude-gede, 18) Jô-tautas nuo Čekiškės = Јатовтъ 1468 Arch. III № 17, Јатов- ты им. Вильк. в. Spr. 353, 19) Jô-vaišas Raudėnų p. : Jô-vaiša Salų, Vadoklių p., Явойши Spr. 348, 20) Jô-vydas = Jawid DP. 218 A, Janis Jawidanis iš Kėležerių, Obelių p. 1585 In. 288 iš Jovydonis, Jovydziai Obelių p., 21) Jô-viltas = Jawilt 1409 Cod. Vit. 175, 22) Jo-virdas = Jawirde Las- chuken son von Widockeln 1406 Cod. Vit. 128, (124) : На вирд-пшка Spr. 197 : prusas zamb. Tule-wirde 1436 m.

Kamieno Jo- būta pažįstamo ir slavams ; plg. s.-rus. Я володъ Жив. старина III 458 = liet. * Jô-valdas : s.-liet. Visi-valdas arba Visa-valdas «Всеволодъ» = Παῦ κράτης» = castrum Wissewalde Scr. r. Pr. II 633, 645, V 736 : prūsas zamb., varm. Na-walde.

Kamienas -gail antroje dalyje sudėtinių vardų : 1) Бар-гайл-айте, село Тондяг в. Spr. 17, Borgail-owa žona DP. 82 B : Bar-wid DP. 228 B : Bar-wojn- DP. 148 A : Ляв-боры, k. Krakių val. : Vis-baras Jūž. p. : Bar-eišis Tauragnų p. : Bar-eikis Molėtų p., 2) By-gaila, Бугайл-ишки Josv. v. Spr. 22, Bigailiai Subačiaus p. (Bi- iš By- be kirčio) : Bų tautos Žvingių, Laukuvos p. : By-vaŋnis Linkm p. : Bij-eīkiai, vs. Anykščių, Aluntos val. ; Basan. Vėlės 23, 3) Bu-gaila Kulių p., Bugail iškis nuo Skapiškio, Бугайл ишки Корклян. в. Spr. 29 = Bugailiškiai Svėdasų p. : Bū-kantas Vieksnių p. : Bu-vainiai Grūdžių val. : Bu-ginai Salantų p., 4) Czu gajl-owicz DP. 194 B : ?? Čiu-liepa Kamajų p., 5) Дар-гайл-ишка Росен. в. Spr. 90, scalowita Dargals 1385 m. Scr. r. Pr. II 691 : Dār butas Kantaučių p. : jotvingų vietovė Дора 1256 II. 834,20, Новое Доры—сѣножать надъ р. Кеною, Вилен у. 1592 In. 449, Дора- селение гмины Щебро-Ольшанка, Августов. у. = Dara, 6) Daŋ gail-iai, bažnytk. Ežerėnų apskr. Dowgojł Możył-ewicz DP. 206 B, Dawgal vexillifer Wylnensis 1433 Br. 126, (155) = Dorgal vexillifer (Barvin- skis skaito Dovgal) 1432 Br. 151, 7) Dim-gailai Sedos p, Stankus Dymgaŋ- aytys 1591 In. 382 : mg lietuvjų kalbos dėsniais turi virsti į ng (J. Endze- lin'as, Иав отд. р. я. л слов. И. А. Н. 1910, м. XV, кн. 2, стр. 203) ir todel vietoje Dimgaila (su m iš gretyminės lyties Dimi-gaila) turėjo atsirasti Dingaila—Юр-ѣ Динкгайл-овичъ, бояр. Немонойтск ѣ 1496 Любавск ѣ 437 : Dimā, gen. sg. Dimos nuo Mosėdžio Dim-ejk-owicz DP. 118 A : Dim-aičiai Telšių p., 8) Andrzej Drun-ga[y]l-us 1566 In. 144 : Drun-eike, scalowita Scr. r. Pr. II 679, 9) Dziugaŋliai Apŋtalaukio, Ramyg. p. z Mikielem Dziugaŋtem 1566 In.

105, Джюгайл-ишкя, им. въ Тельш. в. надъ р. Товсулою Spr. 94 : Džiugaĩ Eržvilko p., 10) Ey-gayt DP. 194 B, Эйгайл-айте, село въ Ясвон. в Спрогисъ 109, Eyga[i]-iszkie In. 484, Eigailiai Kurtuv p. : prūsas Ei-kint 1395 Scr. r. Pr. II 676 : Ey-munt I. c. 701, 11) Gon-gojt DP. 230 B: prūsas varm. Naper-ganno 1282 m (Naper- iš Napr[a] : poguzan. Napra-gando 1349: poguzan. Al-gande), 12) Ged-gojto Muntwid-owicz DP. 199 B, Гед гайл-айте Spr. 68, 13) Gy-gayle Preuss. Urk. II 488, 14) Янъ Кгуди кра(й)л-овичъ 1599 In. 625 : Gu d-dirgis iš Laborių, Linkuvos p. : Гуды мин ишки Spr., 15) Jo-gáila : Jagalo! voc Jagaloni d. sg. 1385 Cod. Vit. 6, 7, 16) Ю-гайл-ишки, им. въ Твер в Spr. 342, 17) Юд гайле, село Видукл. в Spr. 343, 18) Piktius Kon-gajt-owicz DP 123 A, Кунгайл-ишки Вешвян. в Spr 156 = Конгойлишки I. c. 142, Описъ VI 65 : Кун-геды. фольв Войткуш. вол., 19) Кер гайли, дер. Круп. вол. : Kera-minas Ušp. p., 20) пан Ян Кез гайл-ович 1501 Dn. I № 77, Kinzgalo 1413 Długosz IV 163, Kezigał Wostolt-owicz 1434 Br. 158, Michaeli Kynsegall vilnensi capitaneo 1466 Napiersky 208 = Keş-gáila, 21) Clawssse-gail czu Rossieyn 1390 Cod. Vit. 23, Clawsigal 1409 I. c. 185, Clawsygal von Rossieyn 1409 I. c. 186 = prūsas Clawsigail czu Gyrmow Scr. r. Pr. II 696, Станиславъ Цукшта Клаузкейл-овичъ 1597 In. 536, Kłowzgajt DP. 77, Кловс гойл ишки Бержан. в Spr. 137 : Klaus-galvaĩ Salantų p.; cf. Pałangos Juze 1492 : pr. zamb. Claus-ite 1360 m. Klaus-eĩkiai Ylakių p., 22) Le-gailiai Pabiržės p. ; Le-gaudžiai Šakynos p. : La-gedžiai, dv. Anykščių p (La- iš Le-) : karczma zwana Le-lauda Kossarz. Litv. 184 B, 23) Лен-кгайли, soda 1595 In 534 : Lem-bart iškė Kražių p., 24) Lowz-gojto DP. 84 B : Лявз-гины Luokės val., 25) Лю гайло II. c. p. лѣт. VII 166 Люгеялисъ, vs. Utenos val. : Лю-бартъ 1350 SP. 46 (dukart), Lubart 1401 Cod. Vit. 72, Liubartaĩ Ramyg. p., 26) Іаковъ Мойше-га[й]л 1388 Arch. I, № 9, 27) Mon-gajt DP. 189 B, въ (=у) бояръ Троцкого повѣту въ (=у) Монкгейл-овичовъ Рев. пущъ 38 28) Монтгайло Акты XXXII 418 = Mondigal Tenutarius Streniczensis 1434 Br. 158. 29) Минн-гайло 1388 H. № 23, Mini-gailo 1401 Cod. Vit. 73, Minigal castellanus Vilnensis 1413 Długosz IV 157, Mynnegail Gawdrutten zoen von Wydockeln 1406 Cod. Vit. 123, Mynnegails hoff Scr. r. Pr. II 696, Myngail 1404 Cod. Vit. 103, Mingejto Purpewicz DP. 194 B = Min gaila Dirva Žinyas, № 7, p. 93, 30) Minta-gail-iškiai Pabiržės p. : kuršys Minte Bielenstein Grenzen 289, № 21 : jotvingas Минт-еля 1273 II 870, 5 = Mint-ėlė, plg. Juod-ėlė Dus p., Būb-ėlė Als p., 31) Н-м-кгайло Микутевичъ. Румшиш. в. Ревиз. пущъ 195, gora Nomgajta (od Bowska 2 mili) DP. 184 A, 195 B : Nam-lkas Ušp. p. = Nam-eĩkis «domesticus» Nomejk Ginejsz-ewicz DP. 190 A, Nam-išiai Naujamiesčio p. = Nam-eĩšis Nomejsz Romejk-owicz DP. 187 A, sena-latv Nam-eise Bielenstein Grenzen 159, 32) Ny-gail 1406 Cod. Vit. 130, Nigail 1408 I. c. 160. Ny-kantas Kup. p., 33) Na-gajt- DP. 332 A, 34) Nor-gáila, Nargajt- DP. 122 B, 35) Нум-го[й]ли Видукл. в. Spr. 205 : Num-gowd DP. 332 A : žem. numaĩ «namai», 36) Raz-gáila Жив. старина VI 43, 37) Rym-gajto 1528 DP. 117 B, 380 B, Римгайли Тельш в Spr. 272, Римкгайл-овщина Биритан. в. Ревиз. пущъ 211. Ringáila Varsėdžio apyl. Kaltinėnų p. (ng iš mg!), Ringailiai Biržų p., Талкусь Ринкгайл-овичъ Перелайчанинъ Dn. I № 41 : czu Rin-kant Scr. r. Pr. II 692 = Ri[n]kantai (be pirmojo n kitoniškinimo keliu) netoli Vilniaus, 38) Довкгля (naujadaras vietoje Довкгеля) Сад крайл-овича g sg., у Довкгеля Садкгайл-овича, Румшиш. в. Ревиз. пущъ 195, 39) Савз-кгайл-айтисъ 1585 nuo Platielių In. 300, 307 : Saus-dargas ir Saus-dravas nuo Mosėdžio (kun. Sragys), 40) Simmgail-endorf Scr. r. Pr. II 682, : Син-гайл-ишки Rozalino p. 41) Скири-кгайло (dukart) 1386 Arch. I № 4, 1387 SP. № 14 (triskart) = Skirgail 1385 Cod. Vit. 7, Schirgail 1416 I. c. 1025, dux Skirgalus 1390 I. c. 23 —

Skir-gáila nuo Jurbarko : Skir-mantas Kvéd. p. : Skir-wojn- DP. 122 A, 150 A, 42) Skiz-gáila aplink Žvingius ir Tenenius, 43) Спус гайл-ишки, сѣножать въ полѣ Явшойтахъ. Медыг. в. Spr. 297 ?, 44) Stehojt- DP. 124 B iš * Stegi-gáila : Ste[g]-gin- DP. 148 A : Steg-él-išké, balà Kvéd. p., 45) Strigail-iškiai, k. Daugėliškio valsč. 1910 m. «Vilties» № 103 iš Strig(a) gail-, 46) Su-gajt- DP. 146 B, Hannus andirs Sugail hauptman czu Cauwen 1410 Cod. Vit. 208, Кредутисъ Сукгойлсѣ 1596 In. 548 : Su-dargus Scr. r. Pr. I 167, 174, 177 : Su-gardaī Salako p. . Su-kint DP. 82 A : Su-vaīniai Kup. p., 47) Suni-gayl unser hauptam czu Cauwen 1409 Cod. Vit. 172, Sunigal castellanus Troczensis 1413 Długosz IV 157 = Sungail 1404 Cod. Vit. 100, 103; 1405 l. c. 121; 1419 l. c. 457 Sungeyl 1398 Cod. Vit. 54, Sungalo 1416 l. c. 1022, herrn Songal 1407—1410 l. c. 973, Songals botschaft 1424 l. c. 683 (o reiškia atvirą žem. u), нива Сункгойл-овая Ошмен. пов. 1589 In. 351, Сунгойл Spr. 303 = Sun-gáila Als., Kurš., Kvéd. p., Sungailiai Vabalninko, Vyžuonų p., Sungailiškė Kražių p., Sungailiškiai Pagramančio p. : Sun-tautai Krinčino p., 48) Sur-gail. . czu Widuckeln 1390 Cod. Vit. 23, DP. 51 A = Sur-gailis iš Trumpalių k., Užpalių p. : Sūr-gautas Taujėnų p., 49) Swir-gal 1384 Cod. Vit. 4, Swir gal endorf Scr. r. Pr. II 692, Свирго[й]л-ишки, им. Вилк. в. Spr. 287 : Svir-butis aplink Viržuvėnus : Swir-gont DP. 81 A, 50) Swu-gaylo 1401 Cod. Vit. 73 = ? Swiri gaylo, 51) Taut-gailiai Šakynos p., siolo Towtgayl-aycie, Poniżowskiego woyt. 1563 m. Ak. 96 a, 52) Тогайли, ф. Вепр. в. : prūsas Ta-gil Scr. r. Pr. II 681, 53) prūsas zamb. Waygail 1395 m. : Woj-gin- DP. 86 A, 54) княз Миколай Веж-кайло... бискупъ Жомойтский I531 Arch. III № 406, Вежкайло 1531 l. c. № 419, Вежкайло 1531 l. c. № 416, Вежкайло бискупъ Клевский 1526 Любавский, прилож. № 8 = Vieš-gaila : Vieš-tartas Kvéd. p. : Vieš-vilė, miest. : Vieš-eīkiai, malūnas Užpalių p., 55) Ви кайло 1398 SP. № 18 = prūsas Wy-gail czu Wargen Scr. r. Pr. II 697, Staniulis Wigieylanis Dusetų p. 1585 In. 289 = Vy-gail-onis : Vy-gėlis Užp. p., 56) Widi-gajt DP. 80 A. : Vyd-mantas Radvil p., 57) Ville-gayle Scr. r. Pr. II 116, Вили-к(г)айль 1215 II. 735,26 Виль гоило Опись докум. Вил. ц. арх. V. (Вильяна 1907), Болкусь Риль-кго(й)л-овичъ, бояр. перелайский 1528 Dn. I № 185 : Wiltowt DP. 201 A, 58) pr. zamb. Wys-gail 1394 m. Scr. r. Pr. II 679, Visgailai Rudaminos val. Visgailiai Tytav. p. : Vis-mantas Pagramančio p. : pr. varm. Wis-kant 1361 m. : bart. Wissa-geide 1367 : varm. Wisse bar 1394 Scr. r. Pr. II 688 : zamb. Wisse bute 1299 : zamb. Wyse-darge 1360 : zamb. Wisse-gaude 1299 m. ir varm. 1348 : zamb. Wisse-gede 1360 : zamb. Wisse-gar 1360 arba Wisse-gor 1404 (plg. Gar ute, Worege-gor) : Wisse kynt «Heyligewald» Zamb. 1357 : zamb. Wisse-trint 1360 (plg. Trinta, Trintele) : varm. Wisse-wille 1361 : latv. Višk'inti, vietovė Bielenstein Grenzen 383 iš liet. Vis-kintai : Vis-girdas Kvéd. p., 59) Vós-gail-iai, vs. Dus. p., панъ Вазкайло тивуъ Вилѣньский 1450 H. № 53, Mac Wazgajt-owicz, lotwin, Obelių apylinkėje DP. 187 A : Vos-gėliai Dus., Utenos p. : Vos-butaī Butkiškio p., 60) Žad-gáila, Žodgojt- DP. 209 A : Žad-vainaī Riet. p., 61) Žongajto DP. 86 A ?

Gail- nesudėtiniuose varduose : 1) Gojla Tagol-ewicz DP. 201 A, 2) Gail-aičiai Ylakių Kelmės p., 3) Gail-ét-iškės Kurš. p., 4) Gojlis Grož-ewicz DP. 205 B, 5) Gail-ionis, iš kur Gailiōnys Linkuvos p., 6) Gail-iškiai Ylakių p., 7) prūsas zamb. Gayl-icke 1436 m., 8) Gayl-ine, scalovita 1384 Scr. r. Pr. II 666, 9) Gailiūnai Grūzdžių p., 10) Крайлюсъ Барсукайтисъ 1592 In. 414.

Kalbos dėsniai reikalauja, kad *Gail-*, stovėdamas prieš priebalsį, pavirstų į *Gal-*. Tokį *Gal-* turime pirmoje dalyje sekančių sudėtinių vardų : 1) vok. Gail-boden, Darkiemjo apskr. IF. XXVI, 335 iš Gaili-butas, 2) Gayle-gedde Newelden zoen von Wydockeln 1406 Cod. Vit. 123, 3) Gal-ginaī Gu-

delių val., Golgen Goslywoyn-owich 1432 Napiersky 191, Голь-гин-ишки, им. въ Ошмен. пов. Spr. 79 : Gali-ginas be i iš Galginas (plg. kaliniai «kailiniai» Butrimonyse : kalniai Dus.) = Goli-gyn 1401 Cod. Vit. 73, Goliginu Ostikowicz 1446 DP. 79 A, Михайло Кголикгин овичъ. XV šimt. gale (prieš 1502 m.) Dn. I № 45, 4) Goly-gind 1401 Cod. Vit. 73 : ? Gal-gintas, 5) Golygunth 1413 Długosz IV 157 : ? Gal-gantas, 6) Gol-kont- DP. 124 A, Галькант-ишки Крож. в. Spr. 66, Galkantai Apytalaukio p., Galkančiai Telšių p., 7) Gal-mantas : Богданъ Кголи-монтъ 1546 Арх. Сб. I № 31, p. 85, Widmin Golimont-owicz DP. 203 A., Кголимонтъ Ревиз. пущъ 162, Гольмонт ишки Корклян. в. Spr. 80, 8) Gaile-mynne 1409 Cod. Vit. 183, Goylimin Nadob-owicz 1432 Br. 151, Geile-min Nadaps sone 1409 Cod. Vit. 180, = prūsas zamb. Gayle-mynne 1360 m. : Gale-minne von Erogeln 1409 Cod. Vit. 185, 186 Golimyn capitaneus Samagittie 1434 Br. 158, (155) : Gajli-min DP. 77, Galmin DP. 206 B, Galmene, pilis Preuss. Urk. II 359, 360, Гальмина (gen. sg., scil. dirva), нива Вешвян. в. Spr. 66, Galminiai Daugailių apylinkėje, 9) Gál-vyda-s, iš kur gen. sg. Гальвида явниъ въ Войдатовскомъ полѣ Крож. в. Spr. 65 = pjaūnis «apverta lauko dalis, kurioje yra daugiau pievų ne dirvų» Kvėdarnos p. : Gal-vydis Dus. p., Galvydžiai Svėdasų p., 10) Gal-vilas, Гольвил-ишки, грунтъ въ им. Угянахъ Spr. 79, 11) Мацко Кгол-вирд-овичъ, Румшиской вол. Ревизія пущъ 195 : prūsas zamb. Tule-wirde : Ja-wirde 1406 Cod. Vit. 128.

Ne visi lietuvjai Jo-gailą vadino vienu vardu. Buvo tokių, kurie vietoje Jogaila tarė arba Jo-gėla(s) ir Jo-gėlis, arba Jō-gilas.

Santykis, randamas tarp žodylių Jo-gėla(s) ir Jo-gilas šakninių baidų žvilgsniu, nieku neprasikiša nuo to santykio, kurį turime tarp šird-gėla «zgryzota» Miežinio žod. 246 ir šird-gilas Kvėd., Riet. p. Žodžio kilmės žvilgsniu vardo Jo-gėlos : Jō-gilo antrasis kamienas gėl : gil nėra skirtinas nuo gėl : gil, turimo žodžiuose šird-gėla : šird-gilas. Abudu gėl ir gil yra giminės su veiksmažodžiais gėl-ti ir gilti : gėlà = s. vok. aug. (ahd) quāla «kančia», slav. жалъ «Leid».

Vardų kamienas Gail-, regimai, yra giminė su gailėti, gaila «жалъ», gailūs «litościwy; godny politowania, warty ubolewania; gryzący, ostry, cierpki, gorzki» = slav. зѣлъ «heftig» = s. vok. aug. geil «ausgellassen, mutwillig, üppig» K. Brugmann, Grundr. d. vergl. Gram. I², 448.

J a g e l.

Jogailos vardas vietoje gail turi gėl sekančiuose šaltiniuose : Jagel Scr. r. Pr. II 604, 605..., 1416 m. Cod. Vit. 1025, 1026, Jagiellone instr. sg. 1384 Cod. Vit. 5. Turime keletą Jo-gėlo(s) bendravardžių : Jagiel Gedirodsky 1433 Br. 125, Jagel DP. 198 A, Jakgel 196 B, Стасюсъ Яггел-ойтисъ, с. Урковяны, Куршан. в. 1581 In. 244, Baczus Jagiel-aytis 1562 m. Ak. 48 B.

Kamienas -gėl antroje dalyje sudėtinio vardo : 1) Ar-gein son 1409 Cod. Vit. 185, 186 : Ar-vyd-iškiai Veivirž. p. : prūsas varm. Ar-bute 1357 m. : varm. Ar-dange 1290 m., 2) Бу-гел ишки Ойпар. в. Spr. 29, 3) Pietrys Dar-giel-aitys Kret. p. 1572 In. 161 pr. varm. Dargelo 1282 m., Даргеле, урочище въ им. Бержахъ, Повонд. в. Spr. 90, 4) Dau-gėla Kret. p., Daugėla Plutiškių p., Oželis Dawgiel-aitys Kret. p. 1566 In. 114, Dowgelis DP. 120 A, Stań Dowgeł-ojitis 238 A, Rym Dowgiat-owicz 190 A, Михайло Довгял овичъ, челов. жижморский 1529 Dn. I № 190 Миколай Миколаевичъ Довгял овича. Конецъ XV в.—нач. XVI в. Dn. I № 19, Стасъ Довгял овичъ Zytelos p. 1580 In. 208 (-я- iš liet. -ė-), = prūs. Daugel Lewy, Die altpreussischen Personennamen 46, Daugėlai Veiv. p., Daugėlaliai Riet. p., Daugėl-iškiai Kražių, Troškūnų p., Daugėl-iškis, miest. Švenčionių apskr., 5)

Dunhele Scr. r. Pr. II 116 pataisytinās i Dimhele = Dim(i)-gēla, 6) Dir-gēlas Veiv.p., Dir-gēla Kret. p. : Dir-gint- DP. 149 A. : Dir-mantas Siaulių p., 7) Do-gēla, Dogiał- DP. 124 B. = pr. zamb. Dogel 1309 m. : Do-vilai, miest., 8) Petrykus Drungielis 1566 m. Kret. p. In. 141—143, Mikolaius Drun-gielus I. c. 144 : Druñ-gilas Kvėd. p. Mosėdžio apyl., 9) Ej-giał- DP. 194 B, Ейгели Крож. в. Spr. 109, Eigēl-iškės Kuršėnų p., 10) Ged-gel Ruksz-ewi z DP. 202 B, 11) Jaw-giel DP. 380 B, Jawgiał- 119 B, Jaugėlaī Radvil. p., Jaugėliškiaī Skarulių p., 12) Jo gēla(s) arba Jo-gēlis, Ягелишки, Ягелойте село Видукл. в. Spr. 348, 13) Kay-giel-aytis nuo Rietavo 1563 m. Ak. 384, 412 : prūsas Kay-butte, 14) Klawś-giel owicz 1595 In. 537 : prūsas zamb. Clausi-gail 1385 m. Scr. r. Pr. II 696, 15) Magiał-owicz DP. 198 A ?, 16) Mon-giał- DP. 147 B, Мангел-ишки Росен. в. Спрогисъ 180, 17) Mynne-gelin dorf Scr. r. Pr. II 700 = Min-gēla Sedos p., Mingėliai Kurtuv., Obelių p., Mingėl-iōnys Ramyg. p. iš Mingėlis, Мингелп Бержен. в. Spr. 189, 18) Nor-gēlas Veiv. p., Урбанъ Наркелайтисъ 1595 In. 522, Norgėlai Joniškėlio, Ras., Veiv. p., 19) Maciey Prie-giel, kriaunietis, 1585 In. 290 = Prie-gēlis : Prie-vaišai Ragalnės apskr. Basan. Liet. pas. II 135 : Prie velys Ušp. p., 20) Sir-gele iš Mynxtrymų, Preuss. Urk. II 363 iš Sir-gēla(s), 21) Skir-gello 1394 Cod. Vit. 35 = Skir-gēla, 22) Skys-gēla Живая старина VI 43 : Skisgāila Žvingių ir Tenenių apyl., 23) Сур-гал-овичъ Акты XXXII 454 : Sur-gailis Ušp. p., 24) Тун-кел-ю d. sg. Dn. I № 15, p. 29, ryt. ir Tan-gēlis : Tan but- DP. 146 B, 25) Vy-gēlis Kamajų, Ušp. p. = Wygel 1398 Cod. Vit. 54, Vygėliai Ušp., Radvil. p., 26) Petras Win-giel-aytis nuo Rietavo 1563 m. Ak. 382 : Vin gilys Dus p. 27) Воз-келло Акты XIX 110, Wozgiał- DP. 120 A., Войз-келлишки, им. Акты XXXII 89 (Войз- iš Vož [ž = minkštam z] su epen-tezimi), Vos-gėliai Dus, Anykščių p.

Kamieną *Gėl-*, tiksliai padėjime prieš priebalsį su sutrumpėjusiu *ė*, regi-mai, turime ir pirmojoje dalyje sudėtinių vardų: 1) Gel-bed- DP. 149 B : Kėr-bedis nuo Šiaulių, 2) Gel-gaudas Bartin. val. «Lietuvių Tauta» I, 1, p. 114, 118, Gelgaud-iškis, miestas (taip ben taria aplink Griškabūdį), 3) Gėl-gudas Kvėd. p.

J a g i l Scr. r. Pr. III.

J ō-gilo(s) pėdsaką turime dirvos varde Ягил-ишки въ Крож. в. Spr. 348 ir tėvavardyje Janos) Jagił-aytis 1562 m. Ak. 45 b.

Kamienas *-gil* antrojoje dalyje sudėtinių vardų: 1) Dar-hił- DP. 146 A, Dorgił-ojtis 150 A = prūsas varm. Dar-gils 1344 m., Даргил-ишки Корклян. в. Spr. 90, 2) Dañ-gil(a)-s Жив. стар. VI 43, Dowgił-owicz DP. 200 B: Dowgil Możut-ewicz DP. 148 A, Dowgil Dowgil-ewicz 228 B, Dowgil 202 B = Dau-gilio dvaras Ušp. p., 3) Druñ-gilas Kvėd. p., Druñgil-iškė, vieta kur dabar Nórbutas gyvena Kvėd. p., Drungil-iškė Sedos p. : scalovita Drun-eike 1394 Scr. r. Pr. II 679, 4) Ejtwił Ej-gił-owicz DP. 196 B, 5) Jañ-gilas Riet. p., Яв-гиль Опись докум. Вил. ц. арх. V Явгила Явгиля, рѣчка Spr. 347 = Jau-gilė, Jaugiliai Krakių p., Явгильское поле Опись VI 288 : Яв-гильды село въ Ясвон. в. Spr. 348 : Яв-конт-ишки I. c. 348, 6) Mar-kuzys Kiez-gil-aitys 1572 Kret. p. In. 167 iš Keş-gilas : Keş-gāila, 7) Nór-gi-las Kvėd. p. : Nor-gēlas Veiv. p., 8) Паць По-кгил-айти, Титованы 1555 In. 14 : prūsas poguzan. Po-wida Scr. r. Pr. I 136 : sūdavas Po-wyle 1317 : pr. Po-wire, 9) Bernat Sier-gił-aytis 1591 In. 381, 10) Орляны (= Erlėnai) или Вин-гины, к. Salantų val. : Ged-win DP. 205 A : Monthe-winne Scr. r. Pr. II 116, 11) Виз-гил янде, к. Rimšės p.

Kamienas *Gil-* pirmojoje dalyje sudėtinių vardų: 1) Gil-vainis, Гиль-ва(й)н-ишки, грунтъ надъ р. Акмемою, Коршов. в. Spr. 73 : pas Gil-

355319

andžių mergas Basan. Vėlės 144, 2) Gil-vydis Kup. p., Gilvydziai Viešintų p., 3) Гиль вило опидемисъ, лѣсъ съ сѣножътью въ селѣ Шуволавкахъ, Видукл. в. Spr. 73 = žem. Gil-villa (gen. sg.) apidemis : pole nazwane w boru Apidemes Kontowtyszkie 1594 netoli Lydavenų In. 481 : podle Apidemiow siola Macziuncow 1585, Lydōs apskirty, In. 320.

Aš nerandu jokio pagrindo kronikų vardą Jagail : Jagal : Jagel : Jagil kartu su d-ru M. Venslovu išvedinėti iš vienai - vienos pirmalytės (Grundform) Jo-galis «Draugijos» № 34, p. 167. Kronikų Jagal, Jogal turi - gal iš žemaitiško -gal, kilusio iš -gail ; palyg. : Rin-gāla, Sun-gāla, Skir-gāla pas raseiniškius žemaičius : vāks «vaikas», mašas «maišas» Kvėd., Riet.

Jo-gāila : Jo-gēla(s) : Jō-gilas antruoju kamieniu visai nesiskiria nuo Nor-gāila : Nor-gēla(s) : Nōr-gilas. Neturėdami * Nor-galio (su a ne iš ai, bet iš senobinio trumpo a), negalime turėti ir * Jogalio. Šil-galis Жив. стар. VI 47, Už-galis nuo Rietavo 1784 m. Ak. 514, 520 ir Plungės parapijos Vien-galis neduoda mums teisės visus vardus su antruoju kamieniu -gail : -gėl : -gil perdirbti į -gal-

Šil-galio, Už-galio ir Vien-galio antrasis kamienas -gal, be abejo, yra mūsų gālas «koniec» : „Šilo galo“ gyventojas, „Už galo“, «Vieno galo» žmogus (plg. jie abu vieno galo «abu tokiu»).

- g a l vietóvardžiuose.

Latvių kalboje žodis gals (= liet. galas) reiškia ne tik «конецъ», «das Ende», bet ir «окрестность», «область», «die Gegend». Latviai sako: mūsų galā «in unserer Gegend», augš-gals «die höher gelegene Gegend, das Oberland». Senobės Лѣтъ-гола (Lethos, qui proprie dicuntur Lethi-galli Heinr. X, 3) yra tai Latvju gals, die lettische Mark (got., s. aug. vok. marka «Grenze, Grenzgebiet, Mark» = lotynų margo „Rand.“, irių mruig „Mark, Landschaft“). Latvių Birz-gale (dv. ir bažnytk. Kurše), Bielenstein'o (Die Grenzen des lettischen Volksstammes 77) žodžiais betariant, reiškia „eine Gegend, in der viele Birken gewachsen sind“.

- g a l reikšmėje «конецъ», «область» turime sekančiuose vietų varduose: 1) Arió-gala: писанъ у в Орякголе Spr. 208 (у в = въ prieš balsę), до Оракгольскаго 1562 Любавскій, Лит.-рус. сеймъ, прилож. № 27 (pa vietoje пря baltarusių kalbos upatybė), bis czu Aragall 1418 Cod. Vit. 411 iš senesnės lyties Eriógala = Erogeln 1390 Cod. Vit. 24; 1406 l. c. 128; 1409 l. c. 170, Eragolen 1407 l. c. 144, Eragel 1418 l. c. 409, Heragala 1418. l. c. 411, 2) Больша-гола им. Spr. 27, 3) Baisó-gala Бойсакгола 1561—65 Любавскій 481, cf. Spr. 26, 4) Betý-gala Бетигола Spr. 22 Бегыкгола 1595 In. 521, 5) Бловз-гола, сѣножать въ селѣ Шуволавкахъ, Видукл. в. Spr. 25, 6) Довкша-гола Бойсаг. в. Spr. 99, 7) Dievó-gala, kalnas ir kaimas Zapyškio par. = Девагола, урочище въ Вилькійской пущи Spr. 92 : «Dievo (dievų) sritis», «Dievui pašvęstoji», 8) Gelbo-gala Paļangos Juze 78,14; 9) Gimbo-gala, k. 6 v. nuo Seduvos = Гимбагола Spr. 74, 10) Girdžio-gala = зъ Кгирдзякголы Spr. 130 s. v. Кельмы, Герджягола, им. Бержан. в. надъ р. Ромачею l. c. 72 : «Girdžio gālas (= sritis)», 11) Лоты-гола, dvaras Spr. 173 : Латы-гала «Latvju gals» П. с р. лѣт. XVII 236,10; Латыгалою 90,19; 148,36; Латыголю 162,33; 198,33; 322,16; = Лотыгора (p kitoniškinimo keliu iš л) aštuonis kartus ir Лотыгола vieną kartą 1341 m. Pskovo kronikoje Bielenstein Grenzen 470 : Лотыгольская зѣмля. Грамота 1264 г. Соболевскій, Лекции по истории рус. яз., изданіе четвертое 143 iš latv. Lati-gala, 12) Maišia-gala = Мойшагола Spr. 193, Мойшоколь-скій 1528 Arch. II № 350, Мойшокол-скій 1528 l. c. № 343, писан в Мойшоком l. c. I № 350 (-мъ iš лѣ), писанъ въ Мейшаголи 1545 Арх. Сб. I. № 30 (ей-

atstoja rytiečių ai iš ai), Мойшокголь-ский 1541 Любавский 479 = Mayse-gal Scr. r. Pr. II 693, Meysegallen l. c. 694, czy Meisegaln l. c. 695, Meischen-gallen l. c. 641 (vokiečio skaityta Maišia-gala dviem žodžiais!), 13) Medvė-galis (taip tardavo Jaunius) arba Medvai-galis = Медвайгала, гора въ им. Повонденыхъ, Медвейгалесъ кальнъ нива Spr. 183 = žem. Medwaa-galis Kossarz. Litu. 125 B : Kossarz. Litu. 18 B rašo : «Najwyższy punkt na Żmujdzi jest góra, dawniej zamkowa, zwana Medwągalis albo Medwėgalis, w parafii Kołtyniańskiej, przeszło siedemset sześćdziesiąt trzy stop angielskich wyniesiona nad powierzchnią morza Bałtyckiego, o trzy sążni wyższe od wierzchołka sławnej góry Szatryi pod Łuknikami», 14) Ramų-gala = Ромигола Spr. 276 : Ram-ūnas, Ram-eĭkis, ramūs, 15) Тавра-гола, им. въ Крож. в., подлѣ двorca Виткишокъ Spr. 305 = Tauro-gal, kalnas Pr. Lietuvoje, kurį Hennenb. I 451 (1595 m.) verčia «Ochsenberg» : Taurā-pilis, k. Tauragnų p. : Taur-ūpis, upelis prie Valkininkui : latv. Taures kalns Rīgas biedr. r. kr. IV 110 : Taur-akiaĭ Grūdžiu p. iš pavardės Taur-akys «Родъ» : Taur-ōsta, upė Skarulių p. (del sufikso plg. Avin-ōsta, vs. Salako p. : avinas) : Taure, upė Skalaviroje 1384 Scr. r. Pr. II 685 : Tauro, giria galindų žemėje 1326 m. Taurus-galwo, kalnas ties Langwald'u Varmijoje 1280 m. «Tauro galva» : Tauragė, miest, iš * Taura-ragė, 16) Tandžio-gala = Тондзягола Spr. 311, Thanyagel 1406 Cod. Vit. 123, 124, 128, tandūs «kurs moka pinigus taupyti» aplink Simną, 17) Войшнагола фолъв. Крож. в. Spr. 60; 18) Ройта-голы, село въ им. Шавлян. Spr. 19) Vandžio-gala = Вондзягола, им. въ Ковен. повѣтѣ надъ р. Уркею Spr. 61, czy Wand-gal-er Scr. r. Pr. II 687, 20) Vytō-gala = Витагола, село Коршов. вол. Spr. 56, 21) Žasū-gala, kalnas tarp Viržuvėnų ir Luokės (taip tardavo K. Jaunius) = Sausu-gale, Sansu-gele 1253 m. Bielenstein Grenzen 243 : prūs Sans-garben, dv. Rastenburgo apskrityje (prūs sansy «žąsis», garbis «kalnas») : Žasā, upė Joniškėlio p., Žas-upė Kraupiškio p. Basan. Vėlės 185, 22) Жемн-гола 1595 In. 523 Spr. 114, = Жимигола, им. въ Видукл. в. Spr. 114, Symygal Cod. Vit. 973, ad campum Semegallie, qui ex opposito castri Pastovie situs est Scr. r. Pr. I 189, Ante, flis... in das lant czū Semegallen... Wedukkeln... Wangen l. c. II 679: lietuviškas šios vietos vardas man nepažįstamas.

Mayse-gail Scr. r. Pr. II 694 = в Мойша кройле Dn. I № 15, p. 46 su savo dvibalsėmis ai = oĭ suprastini yra kaip naujadarai pagal paveikslą Jagal (su žem. a iš ai) — Jagail.

Л Ы Г В Е Н І И.

Šitą vardą randame šaltiniuose įvairių įvairiausiai rašomą, būtent: Семень. инымъ именемъ Лыгвени 1389 m. gromata SP. № 47, князь Семень инымъ именемъ Лыгвени 1389 m. gromata H. № 10, Nos Semon dux alias Lingwenis 1389 Cod. Vit. 17, Langwenne 1409 ir 1410 l. c. 184, 1058, herzog Lingwen 1407 l. c. 150, Symeon Lengwyn 1412 Napiersky 141. 1247 metuose turime Ipat. kronikoje (II изд., стр. 798, 23) jo bendravardį Лонѣквени Х. II. (Лонѣкговени kopisto pagadinta lytis) = Langwīnus Preuss. Urk. II 93, 94.

Лыгвени ruso lūpose disimiluotas lietuvių rytiečių L i n g v ē n i's, plg. ĩntā iš lentā (Širvydas). Лонѣквени atskak lietuvių rytiečių Langvėnis, plg. ĩntā iš lentā (Daukša). 1412 metų Lengwyn yra žemaičių Lengvinas. Alnpekės Lengewin skaitytinas yra Lengi-vina-s.

Leng-vėnis: Leng-vina-s yra dvikamienis, antraip sakant, sudėtinis vardas.

Kamienas -ven labai didelė retenybė; tuo tarpu aš jį terandu be Lengvenio tikrai dviejuose varduose: 1) Ei-vėn-iai, k. Dusetų p.: Ei-mantaĭ Gau-

rės p. žem. Ei-rim's DP.12A : Ej-boros iš Kaltinėnų DP. 83A = Eī-baras : Ей-бут овичи, село Акты XXXII 426, 2) Skir-venis, iš kur tėvavardis Skirwen-ewicz DP. 202 B : Skir-mantas Kvėd. p., 3) Leng-venius Kauno apskr. Basan. Liet. pas. yv. II 126 Wiencko Lingwien-iewlcz iš Birštono 1578 m. Ak. 111 : Ven-iaī Pavandenės p : prūs. Wene, laukas ties Glottau'u Varmijoje 1313 m. : prūsas zamb. Wenn-ike 1360 m.

Kamienas -vin antrojoje dalyje sudėtinio vardo: 1) Bui-vin(a)s telš. : Bui-vydas iš Raseinių, 2) Gau-wina, natangas Scr. r. Pr. I, 160 : varm. Napir-gawe 1343 : varm. Stan-gaw, 1349 m. (: varm. Stann ow 1363 m.), 3) prūsas zamb. Gaude-wins 1333 m. : Gowd-rim DP. 82A, 4) Ged-win DP. 205A : Ged-rimas Mos. Palangos p., 5) Jakub Gud-win-aytis nuo Rietavo 1563 Ak. 427. 6) žem. telš. Kijs-winas DP. 12A iš Kęs-vinas (plg. Daukanto kijsti «kēsti») : Kęs-tar-tas, 7) Leng-vinas Lembo sodoje Kvėd. p., Klaipėdoje Basan. Vėlės 123 = Lingvinas ze wsi Mizgiry (Rietavo apyl) 1784 m. Ak. 521; (527 wies Mataycie), 8) Liut-vinas Jušk. vel. dain. № 430, 50, 9) Monthe-winne Scr. r. Pr. II 116 : Mañt-vydas Als. p., 10) Mul-vinas Skapiškio p., nors gali būti ir Mulv-ina-s = mulv-inas «mit Schlamm oder Morast bedeckt, beschmutzt» : mulvė «Morast, Schlamm», gr. μολών «besudele», 11) prūsas varm. Pel-wyn 1427 m. : prūsai zamb. Pelle, Pell-ine, Pel-ucke, 12) Pūt-vin(a)s Ж. ераp. VI 47, 13) Sel-wyn 1398 Cod. Vit. 54 : Sēl-ēnis nuo Salantų : Sēlē, k. Tauragnų p. = latv. Sēles muiža Vidžemėje : prūsas zamb. Sel-eino, 14) Скир-винъ 1520 Любавскій 409 : Skir-gaila nuo Jūrbarkio, 15) Sud wina DP. 84 A. : Sud-mantas Veiv. p. : Sud gint- DP. 147 A.

Kamienas Vin- pirmojoje dalyje sudėtinio vardo : 1) Вим-бар-ишке, нива въ полѣ Компахъ, Вильк в. Spr. 63, Вимборы окол. Бобтов. в. : prūsas varm. Win-iko 1360 m. 2) Petras Win-giel-aytis nuo Rietavo 1563 m. Ak. 382 iš Vin-gēla(s), 3) Орляны (= Erlēnal) или Вин гилы, k. Salantų val. : Vin-gilys, gen. sg. Viñgilio Dus. p., 4) Vin-iotas? (kun. Sragys šį vardą rašo Vyniauts) Mōsėdžio p. : Gail Jat-wit-ajtis DP. 118 B. iš Jōt-vilas (= Vil-iotas, Wilat DP. 148 A) : Jot-ūlē inteka Nemunan ties Kriūkais (prieš Se-redžiu), Ilguvės p. : latv. Jat-ele, Privatgut. Bfelenstein Grenzen 212 : Jočio-nis Prienu p., 5) Win-mot iš Kaltlenu DP. 83 A, -mot gale klaida vietoje -mont : Monthe-winne Scr. r. Pr. II 116, 6) Вия-тор-ишка, дворець им. Великихъ Сольшниковъ Spr. 55 : Vaiš-tarai Lieplaukės p. : Tār-vydas Kvėd. p. : Tar-aldžiai k. Salų p. : Tar-ailiai k. Tauragnų p.

Kamienas Leng- gali būti kilęs iš senesnės lyties lengva- arba lengvi- : *Lengva-vēnis, *Lengvi-vinas; plg. pavardę Lengvys Šiaulių apyl, (: leñgvas = Gražys Dus. : gražūs = Žilys Ušp. p. : žilas).

В И Т О В Т Ь.

Seniausiose gramatose šisai vardas rusiškai yra rašomas taip : Витовт 3 VII. 1396 Arch. I № 20. 20 V. 1407 Dn. I № 2, Витовтъ 1399 Napier-sky 99, 1407 I. c. 129, 130, Александр Витовтъ 10 X. 1416 Arch. I № 24. Rusiškųjų gramatų rašyba rodo, kad antroji dalis vardo -товтъ lietuviškai yra skambėjusi -tautas : galūne yra buvęs -as, o ne -is. Vokiečių rašymas herczog Wiethawd 1409 Cod. Vit. 187 su ie rodo, kad pirmoji vardo dalelytė Ви- buvo tariama su ilgu i, t. y. kaipo Vy-. Витовтъ sudėtas su Wiethawd aiškių aiškiausiai rodo šį vardą lietuviškai skambėjus kaipo Vy-ta-utas.

Ligi šiai dienai Vytauto vardas teišliko nedidelio upelyčio varde : Vy-taut(a)-s Veiviržėnų parapijoje. Vytauto vardas dėvėta ir paskesniuose laikuo-se. XV šimtetyje gyveno в Моишюкголе (vietoje и parašyta к) vienas žmogėnas vardu Богдан Витовт-ович Dn. I № 15, p. 24.

Витолтъ П. с. р. лѣт. XVII 265,35; 266,3, magnus dux Vytolth 4. XI. 1386 Arch. I. № 6, hertogt Vietholdt 1427 Napiersky 187, Wytolt Witold 1409 Cod. Vit. 180, Alexander alias Witoldus 28 XII. 1429 Dn. I № 6 yra suprastini kaipo baltarusių hypernolismai. Anų laikų baltarusiai, kaip ir šiandien, vietoje senobinių volk «vilkas», volna «vilnos» beištarė voūk, voūna. Kad ir tarė voūk, voūna, bet teberašė, laikydamies senobės, волкъ, волна. Lietuvos šviesuomenė turėjo mokėti baltarusiškai, nes ši rusų kalbos tarmė buvo patapusi Lietuvos valstybės kalba. Tiek šviesenieji baltarusiai, tiek lietuvjai vietoje voūk, voūna intekmė rašte vartojamųjų kaipo norminių lyčių волкъ, волна ilgainiui buvo pradėję ir kasdienėje kalboje sakyti volk, volna. Bet žmonėms, nepažįstantiems kalbos istorijos, lengva buvo suklysti. Lietuvų vardas Výtautas baltarusiškai buvo tariamas Vitoūt. Iš kur dabar žmogelis, kad ir kilimo lietuvis, bet lietuviškai nebemokąs, gali žinoti, kad Vitoūt ne tokios rūšies žodis kaip voūk, voūna. O jei vietoje liaudies (vulgaris) lyčių voūk, voūna šviesuomenė, sekdamas raštą, buvo pradėjusi tarti volk, volna, tai kodėl būtų negalėjusi rašyti, o paskui, ir tarti Витолтъ. Kad Витолтъ yra ne tik rašybos, bet ir kalbos faktas, galime numanyti kad ir iš žodžio pešnas, paskolinto iš lenk. pewny par laipsnį peňny.

Pirmąją vardo dalelytę Vy- turime sekančiuose varduose : 1) Ви бары, дер. Лигум. вол. : Vij-eĭkiai, dv. Utenos p., Vij-uōliai Šiaulių p. iš pavardės Vij-uōlis (plg. Gar-uōlis Jūž. p., Augštuōlis Dus. p.), Vy+consonans : Vij+vocalis=ly-ti : lij-o=daly-ti dalių, 2) Вик-гаило 1398 SP № 18=prūšas Wy-gail czu Wargen Scr. r. Pr. II 697, 3) Vy-gantas = Вигонт- П. с. р. лѣт. XVII 79,32; 200,36; Вигунтъ I. c. 412,30; Wygunth dux Kernouiensis 1388 Cod. Vit. 14, Wigand von gotis gnaden herczoge czu Tracken 1384 Cod. Vit. 3, dux Wygandus 1384 I. c. 5, Vygant-iškiai Telšių p. : žem. Py-gant(a)s Жив. стар. VI 42 = pr. Pygant Preuss. urk. II 237, 238 : Skowst-gont u Knetowie DP. 83 B : Swir-gont DP. 81 A : Голи гонтъ Описъ VI 77, 4) Vy-gēlis Kama-jų, Ušpalių p. = Wygel 1398 Cod. Vit. 54, Vygēliai Radvil., Ušpalių p., 5) Wi-gint DP. 80 B : Dau-gintis Kret. p., 6) Вигирд-овичъ Акты XXXII 219 : Vis-girdas Kvėd. p., 7) Вы кинтъ 1215 II. 735,27; 816,1, 13; Викинтъ П. с. р. лѣт. XVII 214,21 : Dau-kinte Scr. r. Pr. II 573, Daukiñt-iškė Kra-žių p. : Bė-kiñtis Jūžintų p. (toje šnekoje Bė- gali būti ir iš Bie-), 8) Vy-liaudas Kupiškio p. = Wilawde... czu Erogeln 1390 Cod. Vit. 23, DP. 51 A, Вилевды, село Ойрагол. в. Spr. 50 : Лявд-гани Видукл. вол. Spr. 177; Vy-liaudas ir Liāud-ginas yra vienareikšmijai su Vy-tautas ir Taut-ginas : liāudis,-ies = tautā, 9) Vy-tartaī Pasvalio p. Виторты, им. Тельш. в. Spr. 56, Vytarčiai Pašvitinio p., Vytart-iškiai Kreken. p., 10) Vy-taut(a)s, upelytis Veiv. p. = Witawth 1396 Napiersky 93, Wytaut 1414 I. c. 157 herczog Withawd, Withawth 1406 I. c. 129, dux Troczensis Witawth, Kinstudti filius 1384 I. c. 5, herczog Wiethawd 1409 I. c. 187, 11) Vy-vainis, iš kur Romanus Wywon-aytys 1566 Kret. p. In. 110 : Byvañnis Linkmenų p., 12) Vy-žintas Vyžuonų p. : Žyntys 1566 Kret. p. In. 150 : Viržintaī Endrie-javo p. (plg. Vir-minai Telšių p.)

Kam enas -t a u t antroje dalyje sudėtinų vardų : 1) Бартовцы, дер. Янпшской вол. : Bara-vañniai Vyžuonų p. : Bar-wid DP. 228, 2) Bų-tautas Laukuvos, Žvingių p. = Битовтъ 1450 H. № 53 Bytautis Giedraičių par., Битовти, им. Коршов. в. Spr. 24 : Byeyke Preuss. Urk. II 489, iš kur Bij-eĭkiai, vs. Anykščių val. : By-bart-inai, k. Sintautų vals. By-vañnis Linkm. p., 3) Bų-tautas telš. = Butaut rex Scr. r. Pr. II 551,3, Bwtold 1401 Cod. Vit. 73, Buthowdus 1413 Długosz IV 157, Stanislaus Buthowth-owycz I. c. 157, Butaūčiai Jon. p., Бутовт-ойте, им. Тондягол. в. Spr. 33 : Bų-kantas Vieksnių p., 4) Bieniuszys Ei-tautys 1566 Kret. p. In. 117 : Ei-noras, Ejnor

DP. 84 A : Ei-baras, Ejboros DP. 83 A, 5) Ga-taut(a)s Жив. стар. VI 38 : Gataūtis = Gotowc DP. 366 A, Gataučiai Jon., Linkuvos, Vabalninko p., Gataūt-iškė Varnių p., Готовтя им. Повонд. в. Spr. 82 : Ga-bartaī, k. Suv. Naumiesčio apskrityje : Go-tort DP. 83 B, 6) Гон товт-овичи, поле въ Лявдѣ Spr. s. v. Гонт ойти iš Gan[ti]-tautas : Vy-gantas, plg. Жив. стар. VI 42 : Gon-gojī DP. 230 B, 7) Ge[d]-tautas = Gethowth 1413 Długosz IV 157, Getoht DP. 84 A, Getaučiai Telšių, Platelių p., Getautiškė Pašilės p., 8) Gej-towt DP. 190 A : prūsas zamb. Gey-kint 1360 m. : Gei-min-iai Svėdasų p., 9) latvis Geis-taut Bielenstein Grenzen 383, Крейстовтъ Якубовичъ, бояр. перелайскій 1528 Dn. 1 № 185, Гейстовтъ Акты XXXII 377—380, Gej-stowt DP. 214 B, Гейстовтъ ишки Корклян. в. Spr. 69 : Geis-tar-iškiai, k. Gižu val. : Geis-t- iš Geisti-t- : Geisčiai, k. Kamajų p., 10) Ger-towt- DP. 123 B : Ger-kant nadravas 1436 m. : Ger-min-iai k. Palušės p., 11) Ges-towt DP. 146 A : ? 12) Gin-tauta Linkm = Gyntold 1401 Cod. Vit. 73, Tiddika Gynthawten son von Rosseyn 1406 l. c. 128, Gintaučiai Telšių p. Гинтовте Spr. 74, 13) Гир товт ишки, дворець въ Видукл. в. близъ м-ка Лаль Spr. 76 : Gir-kantas Kvėd. p., 14) czu Crasien, do Girs-tawt wonet Scr. r. Pr. II 671, Girstautin, k. l. c. 688 = Girstawtendorf l. c. 669 iš * Girsti-tautas : Girst-eikiai Ramyg., Pandėlio p., 15) Gó-tauta(s), iš kur kaimo vardas Gotaučiai, Linkuvos pav.?? 16) Gós-tautas Ukmergės p. = Gastold cum filio Taliwusch 1401 Cod. Vit. 73, Gastold 1404 l. c. 103, Gastolth 1432 Br. 151, пан К(г)астолтъ виленьскій воевода 1443 Arch. I № 39, Кра-стовтъ 1445 l. c. I № 134, 1452 l. c. № 50, Крастовту (dukart) 1450 H. № 53, пан Іан бакалар пана Мартина Крастов-овича воеводы троцкого 1486 Arch. I № 88, Gastowt iš Kretingos 1572 In. 163 : von Gastowten Scr. r. Pr. II 708, Гастовт-ово Велен. в. Spr. 67, Гостовте, им. Велен. в. l. c. 82 : pr. Gastimus Preuss. Urk. II 217 : Gas-tart von Lablow Scr. r. Pr. II 687 : Gosti-t-, Мартынь Крост-евичъ Šalčininkų p. 1555 In. 9 iš Gostys, Gost-óniai, k. Joniškėlio p., 17) Grin-towt DP. 214 A, 18) Gus-taut(a)-s Жив. стар. VI 38 iš Gusti-t- ? : prūsas Gust-ir (plg. prūs. zamb. Gilb-irs 1261 Scr. r. Pr. I 257, zamb. Munt-ir 1289 Scr. r. Pr. I, 259, zamb. Sud-ir 1360 m.), latv. Gustu muiža Vidzemeje, 19) Gu-taúčiai, k. Dusetų p. iš * Gu-di-tautas : s.-latv. Toute-gudde 1333 m. Bielenstein Grenzen 291, № 24, 20) Jó-tautas apie Panev. ir Čekiškį = Јатовтъ 1468 Arch. III № 17, 21) Jun-towt DP. 227 B : castrum Juni-geda Scr. r. Pr. I 155 : Jūn-okas Ušp., Salų p., 22) Kañ-tautas Kvėd. p. = Kontowt II. c. p. лѣт. XVII 538, Kantaúčiai, miest. Telšių apskrities : reglmai, iš * Kañti-tautas : sūdavas Kanti-girde Preuss. Urkundenbuch II 302 : prūsas Canth-yr l. c. 279 : prūsas Cant-yn l. c. 299, 491, 23) Kas tautas = Kostowt DP. 83 A : Kas-bar-aičiai, k. Raseinių p., 24) Kų-tautas, Евни Китовт-айти, Титовяны 1555 In. 16 : Kų-bartas Šilalės p. : Kų-mantas Kvėd. p., 25) Kin[ti]-tautas = Kintowt- DP. 121 A, Kintaúčiai Pikelių p. : Kint-rimai Endriejavo p. : Kinti-wil- DP. 85 A, 26) Kirs-towt- DP. 124 A, jei K- ne iš K[r]-, 27) Knys[ti]-tautas Kvėd., Mosėdžio, Žvingių p. = Knistowt DP. 83 B : Knist-owicz DP. 232 A iš Knysta(s) : Knist-ejko u Rosenskoj wolosti DP. 83 B, 28) herre Jwske Crottolth-owicz 1448—65 Napiersky 202, 29) Мой-товт-ишки Бержан. в. Spr. 193 : Mai-vydaī, vs. Seirijū val., 30) Mañ-tautas telš. = Montowt DP. 85 B, 118, B, 381 B, Montolt Solecznicensis 1434 Br. 158, Montolth 1433 Br. 155, панъ Михайло Монтовт-овичъ, староста Луцкий 1488 Dn. I № 14, олександро Монтовт-ович 1536 Arch. IV № 34, 31) Maš[ti]-tautas = Monstold 1413 Długosz IV 157 : Mašt-vilas telš., 32) Mas-tautas = Mostowt DP. 382 A, Mostoft Melg[e]daytys iš «siolo Szwentupie» 1591 In. 386, Mastautai Krakių p. : Mas-viliai, k. Ragainės apskr. Basan. vėlės 46 : Mas- gali būti ir iš Masi- (Masiai Šakynos p., Mas-iūlis Jūž. p.) ir iš Masti- : Андрей Мости-вил

овича Dn. I № 15, p. 51, 33) Ma[ti]-tautas = Motowt DP. 150 A : prūsas pomezan Matto Scr. r. Pr. I 56 : Mat-ālēs, pievos pamiškėje Rietavo p. : s.-liet. Mat(u)wa, vietovė Bielenstein Grenzen 246 : Mat-il-ėnai, k. Unturkės p., 34) Min-taυtas Jonavos p., Daukanto Būd. 148, 227, 35) Myž-taυtas Kvėd. p., Миштовт-овичи Велен. в. Spr. 192 : Myžaičiai Žeimalės p., Myžainiai Varnių p. (plg. Krúp-ainiai, Šuk-ainiai, Kól-ainiai Pavandenės p.), 36) Nór-taυtas = Nartowt Bolnowicz DP. 204 A : Nór-butās Kvėd. p., 37) Ну-товти Spr. 205 = Nutaūčiai, dv. Kuršėnų p., 38) При-тавту (gen. pl.) Давбасъ (nom. pl.) Spr. 261 : Prie-vaišai, k. Ragainės apskrities, 39) Rim-taυtas 1894 m. «Ūkininkas», № 11, p. 83 : Рим-ейш-онисъ In. 528 iš Rim-eišis, 40) Mik. Ra-towt-owicz iš Birštono 1578 m. Ak. 110, Ра-товты, окол. Венров. вол., 41) ? Sau-taυtas = Sol-towt- DP. 148 A : Sau-ginai Papilio p., 42) Sin-taυtai, miest. Suv. gub., Синтавт ишка Росен. в. Spr. 290, 43) Sir-taυtas nuo Sartininkų = Syrtowt DP. 381 B, 382 A, Сыртовты, село возлѣ рм. Товрогъ Spr. 304 : Sir vydis Jūž. Ušp. p., 44) Sun-taυtai Krinčino p. : Sungaila Kvėd. p., 45) Viėš-taυtas, Выштавт-ишка, землица въ полѣ Кулейняхъ, Шовдов. в. Spr. 63 : Viėš-tartās Kvėd. p., 46) Wil-towt DP. 201 A = poguz. Wiltaute 1315 m. = Taūt-vilas, 47) Винс-товты Бержан. вол. Spr. 55, 48) Vós-taυtas, Vezigal Wostolt-owicz 1434 Br. 158 : Vos-butai Butkiškio p., 49) Žós-taυtas Ramýgalos, Pėrnaravos p. = Жастовтъ Акты XXXII 185, Zastold cum Przechgindo fratre germano 1401 Cod. Vit. 73, Zastold 1404 l. c. 103, Жастовти, село въ Вильк. в. Spr. 112 : Žós-tartās, 50) Žu-taυt(a)s Жив. стар. VI 38 = Jakub Žutaut nuo Rietavo 1784 m. Ak. 531, Жутольты, село въ Кортян. войтовствѣ Spr. 119 : Жу-конте, село въ Берж. в. Spr. 119 : Symon Žu-tort nuo Rietavo 1784 m. Ak. 526.

Ш в и т р и к г а и л о.

Penkiolikio šimtmečio rus. gromatos ši vardą rašo: Швитрикгаило инако Болеславъ 31. IX. 1424 SP. № 20, Arch I № 29, Швитрикгаило, инако Болеславъ 1424 Н. № 35, Болеславъ, инако Швитрикгаило 1424 l. c. № 37, Швитрыгаило Олькирд-овичъ 1430 Н. № 44, Швитрикгаило 1438 Н. № 45, Швитрикгаило олькирьдоричъ 1403 Н. № 26. Tasai vardas turėjo lietuviškai skambėti Švitri-gaila. Швитрикгаиль 1438 Н. № 46, 1442 Н. № 49, Швитрикгаил 17 X. 1437 Arch I. № 35 turėjo kilti iš liet. grėtyminės lyties Švitrigailas. Швитрикгаиль 1 VI. 1445 Arch. I № 134, Switrigal 1418 Długosz IV 217. Boleslav andirs Swidrigal 1432 Napiersky 190, herzog Swidrigal 1429 Cod. Vit. 823, Switrigal 1408 l. c. 159 yra atspinduojis žemaitiškos ištarmės : Švitrigals arba Švitrigala.

Switrigel 1430 Cod. Vit. 921 yra lietuvių Švitrigėla(s).

Kamieną Švitri- be Švitrigailos randame dar viename vienasėdžio varde : Швитры Skaudvilės val. Švit-ri- yra giminė su : senobės indų švit-rā- «weiss», švitėti (Jei būt nuo sunkių darbelių, būt žieduks švitėjęs Kálvaičio Prūsų Lietuvos dainos, p. 9 № 16), švituoti (šalimis kilpaitės ir par-švituoja l. c., p. 250), švit-varis «skaist-varis», švitruoti Kvėd. ir švytruoti Tilžė, Daukanto Būd. 146.34, Pėntinelej szwitrū szwatra Pałangos Juzė 29,2, kardai švytrėjo Kálvaičio dain., p. 254 : šviečių, šveičių, švaitau : prūsas zamb. Swithe 1436 = Svit- = liet. Švit- : Švit-Inis, upė Pašvitinio p..

М а ž е і к и с і р М а ž е і к а.

Žodylytei Mažėikis, pažįstamai Jauniaus liudijimu Kvėdarnos ir Rietavo apylinkėje, beveik visoje *) Lietuvoje atsako Mažėika. «Miles», «во-

*) Man tuo tarpu pažįstamas iš Dusetų, Kvėdarnos, Grūzdžių, Kavarsko, Linkmenų Ušpalių Biržų par...

инъ» lietuviškai vadinasi kar-eiv-is, tuo tarpu kad pavardė «Miles» visados ištariama yra kaipo Karėiva (Kvėdarnos, Rietavo, Veiviržėnų p.); palyg. dar Šer-ėiva, Kat-ėiva (Biržų p.).

Santykis, randamasis tarp žodžių Mažeikis ir Mažeika nieku nesiskiria nuo to, kokią kad turime tarp Jauneikis ir jauneika «jaunesnysis brolis» (Kul. Olechnavicziaus Pasakos pritikimaj weselos ir giesmes. Wilniui 1861, p. 61, 2, 21; 116, 14), arba tarp atbuleikis «qui perverse rem agit» Kv. (iš atbulas) ir nevalėika «nevala, niechluj» Prienai (iš nevalūs).

Kar-ėiva, vėl, nieku nesiskiria nuo žodžių at-ėiva »ateivis«, svieto pėr-ėiva »perėjūnas« (pėr-eiga Ožkabaliuose); gal čia priklauso ir vert-ėiva »vertelga« Ds.? [bet plg. stipr-ėiva «силачъ» Ds., mandr-ėiva «франтъ» Ds., greit-ėiva »greituolis« Ds.].

Daugailai: Daugailiai ir į juos panašūs vietovardžiai.

Gyvenamųjų vietų vardai, einą iš dvikamienių pavardžių, kurie dažnių dažniausiai esti daugskaitos, lietuvių kalbos šnektose turi dvejopą galūnę — -ai arba -iai. Pavyzdžiui imu sekančius vietovardžius: 1) Buivydai Kreken. p.: Buivydžiai Joniškio, Pandėlio p., 2) Daubarai, Ramyg. p.: Daubariai, Tirkšlių p., 3) Daugailai, Troškūnų p.: Daugailiai, Dusetų p., 4) Eimantai, Gaurės p.: Eimančiai, Tytav. p., 5) Galkantai, Apytalaukio p.: Galkančiai, Telšių p., 6) Gedvainai, Jon. p.: Gedvainiai, Kelmės p., 7) Gedvydai, Veivirž. p.: Gedvydžiai, Šakynos p., 8) Girdvainai, Rietavo p.: Girdvainiai, Raseinių p., 9) Jogaudai, Tilžės apskritys: Jegaudžiai, Pabiržės p. (Je-iš Jo-), 10) Jomantai, Tenenių, Žarėnų p.: Jomančiai, Rietavo p., 11) Jovaišai, Ramyg. p.: Jovaišiai, Pašvitinio p., 12) Jaugėlai, Radviliškio p. (plg. Daugėlai, Norgėlai, Veiviržėnų p.): Jaugiliai, Krakų p. (plg. Daugilis, dvaras Ušpalių par.), 13) Kybartai, Suv. g. miest., Kurtuvėnų p. kaimas: Kybarčiai, Grūdžių p., 14) Milvydai, Kuršėnų p.: Milvydžiai, Ylakių, Jon., Žemalės p., 15) Norvydai, Telšių p.: Norvydžiai, Skuodo, Sidavos p., 16) Stegvilai, Kvėdarnos p.: Steigviliai, Pašvitinio p., 17) Tarvydai, Žarėnų p.: Tarvydžiai, Tryškių p., plg. Tervydžiai, Ušpalių p., 18) Tulminai, Šakynos p.: Tulminiai, Linkuvos p., 19) Vyrtarai, Pasvalio p.: Vytarčiai, Pašvitinio p., 20) Vosbutai, Butkiškio p.: Vosbučiai, Kuršėnų p., 21) Žadvainai, Rietavo: Žadvainiai, Kurtuvėnų, Joniškio p.

Tokiuos vardus, kaip antai: Buivydai, Daubarai... d-ras Venslovas skaito naujosios gadynės padarais, t. y. iš tada, kada par. rusų (lenkų) intekmę lietuviai pradėję vietoje Buivydis, * Daubaris... sakyti Buivydas, Daubaras.. (žr. «Draugijos» 40 Nr, p. 326). Augščiau mes matėme, kad nėra nė mažiausio reikalo laikyti dvikamienių pavardžių galūnę -as kilusia iš rusų-ų.

Buivydžiai, Daubariai..., Vosgėliai (Dusetų p.), Viešeikiai (Dus. p.), Kantaučiai (miest. Telšių apskr.)... visai nerodo, kad šitie vietovardžiai tegalėję būtų kilti vien iš Buivydis, * Daubaris... * Vosgėlis * Viešeikis Kantautis. Visus į šituos panašius vardus galime neprasčiau išaiškinti ir iš Buivydas, Daubaras, Vosgėla, * Viešeika, Kantautas.. Minėtieji vietovardžiai gali būti taip pat padaryti, kaip ir sekantys: baisogėlis iš Baisogala, šedūvis iš Šeduva, Akmėnė (miestelis) iš Akmenės upės vardo; Malašiai, Svėdasų p. kaimas, iš Malaišos upės vardo; Smilgiai, Dusetų p. kaimas, iš pavardės Smilga; Gaičiai, Kupiškio p. kaimas, iš pavardės Gaigalas; Piepaliai, Baisogalos p. kaimas, iš pavardės Piepala; Daušyniai, Vyžuonų p. kaimas, iš ežero vardo Dausynas.

Butautai (Pabiržės p.), Butvilai (Kražių p.), Daugirdai (Grink. p.), Dausinai (Endr. p.), Dauskurdai (Kražių p.), Dautarai (Pikelių p.), Dautartai (Sidavos p.), Dimgailai (Sedos p.), Eivydai (Alsėdžių p.), Jogminai (Kurtuv. p.), Kantrimai

(Telšiu p.), Lybartai (Kvėdarnos p.), Liubartai (Ramyg. p.), Mantvilai (Jūrb. p.), Norgėlai (Jon. Ras, Veivirž. p.), Sauginai (Papilio p., Ežer. ap.), Suntau-
tai (Krinčino p.), Survilai (Troškūnų p.), Vaidginai (Papilio p., Vaištarai
(Lieplaukio p.), Vydmantai (Varnių p.) yra paprastoji daugskaita iš Butauta(s)...;
palyg. ryt. augšt. Gira, Smetona, daugskaita Girai, Smetonai

Jungiamasis balsis.

Senobės lietuvių pavardės labai dažnai tarp pirmojo ir antrojo kamienų turi vadinamąjį «jungiamąjį» balsį : pav. : 1) панъ Род-и-виль штико-
вичъ 1452 m. Arch. I, № 50 = Rod-y-wyl 1413 m. Długosz IV, 157, 2) Тов-
т-и-виль II. 861, 2, 3) Товт-ы-гынн, поле въ Лявдѣ. Spr. 310, 4) Teut-i-
gerd Mischegoliensis 1437 Br. 158, 5) Stejk-o-wil DP. 118 B, palyg. Stejk-o-
wicz DP. 280 A, 6) Монт-и-виль П. с. рус лѣт. XVII 230, 45, 7) Ед-и-вила
g. sg. 1215 II. 736, 4 = Ed-wil Otewicz DP. 201 A, 8) пан Рим-о-вид 1459
m. Arch. I, № 54, 9) Ramomt us deme lande czu Craczw 1390 m. Cod.
Vit. 23 skaitytinas Ram o-uit = Ram a-vyd-, 10) Johannes Rymowyd-owycz
1413 Długosz IV 157, Juschko Rym-o-widowicz 1432 m. Napiersky 191
11) Mon-o-wid 1404 m. Cod. Vit. 103 : Mon-y-wid 1401 m. I. c. 73,
12) Швигт н-кгаило ол и кигрдович 1451 m. Arch. I, № 47, 13) Do-
woyn Wys-i-gird-onis 1401 m. Cod. Vit. 73, 14) Вис-о-гирдь Акты изд.
Вил. арх. ком. XXXII, 352 : Vis-girdas (Kvėd. p.; plg. Vis-girtas Kupiškio p.),
15) Швинт-о-поры (dat. sg)... в Ковне. Dn. I, № 15, p. 33, 16) Ollochne
Sud-o-munt-owicz 1466 Napiersky m. 205, 17) Wyss-i-gynus, baro 1416 m. Cod.
Vit. 1022. Jungiamuosius balsius -o-ir-i-, randamus varduose panašiuose i au-
gščiau išrašytuosius, d-ras Venslovas («Draugijos» 34 №, p. 178, 179) skaito
svetimais lietuvių kalbai pridurais, rusų (lenkų) rašytojų pridurtais, sekant
tokius svetimus vardus, kaip antai: Thucydides, Themistocles, Святославъ...
Šita Venslovo nuomonė yra klaidinga. Vadinamieji jungiamieji bal-
siai yra lietuvių kalbos faktas.

Jungiamieji balsiai (rus.) -o- ir -и- atsako lietuviškiems -a ir -i-, kurie
yra senobiniai kamienagaliai; palyg. dieva-dirbys, aki-plotas, krauja-lei-
dys, kėlia klupstas, alū-daris, žemė-vilka, galvó-kartas.

Kamienagalis -a dar lig šiolie išliko sekanciuose varduose: 1) Bara-va-
īniai, k. Vyžuonų p. = Barvaīniai, Radvil. p. : Vis bara s «Wszebor» 2) Ke-
ra-minas Ušpalių p. : Kėrbedžiai, k. Kvėd. p. Ker-eiša Vilka. apskr. (Basan.
Vėlės 239), Ker-гайли, k. Kruopjų valsč. 3) Laba-nóras, miestelis Švenčionių
apskr. = (villa Eynare).. Labbe narė... (castrum Lenghemene = Linkmenes, v-
nų) Scr. Pr. II, 103: Labeikiai, k. Svėdasų p., Lab-gaudžiai vs. Kartenos p.,
Labardžiai, k. Rietavo p. (iš nom. propr. personae Stanis Gaylaytis Labwar-
dis iš Labardžių 1562 m. Ak. 28) iš * Lab vardžiai = Лоб-вордзи XVI amž.,
4) Minta-gail-iškiai, k. Pabiržės p. : Minte, kuršis XIII amž. (Bielenstein Gre-
nzen 289 № 21), Minčia, vs. Tauragnų p., jotvingų kunigaikštis Минт-еля
1273 m. II. 870, 25; 5) Rama-vyd-iškės, vs. Ušpalių p. : latvių Ramas muiža,
Vidžemėje, sena-latv. Ram-eke, kun. (Bielenstein, Grenzen. 81), Ram-ūnas
Jušk. dainos, № 430, 6, Ram-ut-aičiai, k. Šakynos p.; Rameikiai, k. Pilkalnio
apskr. : Rom-ejko DP. 211 B. prūsas Quey-rams (cf. Quey-buth, Quey-dan-
ge, Quei-lang), 6) Rudaminà, miest. Vilniaus ir Suv. g. = Rud-minas, Vainuto
p. : Jó-rudas, Žvingių p., 7) Šatra-miniai, kopl. Mosėdžio p., 8) Visa-ginà, vs.
Smalvos p. : Vismantas, Žvingių p., 8) Жадó-веѣне, k. ir dv. Antalieptės
valsčiaus = Žadavaīniai.

Kamienagalis -a-iš pat pradžių buvo namininkas tikrai nominaliuose
kamienuose; pav. Visa-girdas, Laba-nóras, palyg. : rata-dáila (cf. vardą Kil-
pin-daylis 1562 m. Ak. 72 b., 79a : kilpinis «лукъ»), Lapa-krità...

Veiksmazodis, būdamas pirmuoju sudėtinio žodžio kamieniu, kitą kartą yra turėjęs kamienagaliu *-i-*, kaip tatau galime matyti iš žodžio *kali-boba* «*bob-kalys*». Šitos rūšies žodžiai kamienagali *-i-* (tiktai ilgąjį) rodo ir slavų kalbose; palyg. : rusų *сорви-голова*, lenk. *wali-góra*, sen-rus. vardai: *Вориславъ* 1152 (: *Вои-боръ* 1162), *Володи-славъ* 945, 1169 (: *Все-володъ*), *Держи-славъ* 1228, *Моли-богъ* 1222, 1240 (: *бого-моль*), *Толи-гнѣвъ* 1281.

Юрѣи Нарі-монт-овичъ 1350 m. SP. № 46, *Доброгостъ Нарі-бут-овичъ* Dn. I, № 15 p. 21 yra skaitytini kaipo *Nori-mantas* ir *Nori-butas*. *Nori-* yra veiksmazodinis kamienas, toksai kaip ir *kali-* žodyje *kali-boba*. *Nori-mantas* yra tai žmogus, kursai «*nori mantýtti*» (menčiu); palyg. rus. *Мути-жиръ* 1160; *Nori-butas* — , kursai «*nori[turėti] buto*».

Par intekmę tokių žodžių, kaip antai: *Gini-buta(s)* «**Брони-домъ* (plg. *скопи-домъ*) *Gini-tauta(s)* «**Бронилюдъ*», *Nori-vaišas* «**Хоти-гостъ*» senobėje lietuvių eime sakyti ir *Visi-girda(s)*, *Tauti-vila(s)*, *Tauti-gina(s)* ir k. vietoje *Visa-girda(s)*, *Tauta-vila(s)*, *Tauta-gina(s)*.

Ginibuta(s)... *Visigirda(s)* arba *Visagirdas Tauti-vila(s)* arba *Tauta-vilas*... ilgainiui sutrumpėjo i *Ginbutas* (iš kur-*Gimbutas*) *Visgirdas*, *Tautvilas*.

Kamienagaliai *-a-* ir *-i-*, reikia spėti, ne stačiai išnyko, bet per pereiginį laipsnį *-ъ-* ir *-ь-*, t. y. redūkuotus («*irrationalis*» anot F. Fortunatovo) *-a-* ir *-i-*. Redūkuotuosius kamienagalius *ъ* (a) ir *ь* (i) vokiečiai pažymi balsiu e, kaip tatau galime matyti kad ir iš sekančių pavyzdžių: 1) *Alge-minne* Scr. r. Pr. II 99 : князь Иванъ Олгн-монт-овичъ 1401 m. H. № 25 : *олгн-монтъ* II. c. p. лѣт. XVII, 250,3 : *Min-álga* Jušk. vel. dainos, № 785a prūsas *Wiss-alge* 1373 m., 2) *Gede-kant* von Ragnit. Scr. r. Pr. II 673 = *Gedi-kant*, *scalovita* 1393 m. Scr. r, Pr. II 693, 711 = *Ged-kants*, *Kraupiš-kio* p. (Basan. Vėlės 95), iš Kulminų *Ragainės* apskr. (l. c. 145), 3) *Manewyden* 1398 m. Cod. Vit. 54, *Manewyde* 1404 m. I, c. 99, 101; 1405 m. I. c. 121, *Mannewide* 1422 m. I. c. 539 = *Мони-видъ* 1438 m. H. №№ 52, 54 : *Mon-ejko* D.P. 194 A, *Man-eikiai*, k. Kelmės p. : *Man-iušis* *Linkmenų*, *Tauragnų* p. : *Mon-iutis* DP. 194 A : *Mon-gajl* DP. 189 B, 4) *Manthe-mini* 1373 m. Scr. r. Pr. II 116 : *Monti-widus*, filius *Gedimini* *Długosz* XII, I. 10, p. 404, *Монти-вид-* II. c. p. лѣт. XVII, 71,5; 262'8; 314, 39, 5) *Mynne-gail* *Gawdrutten* *zoen* von *Wydockeln* 1406 m. Cod. Vit. 123, *Mynnegails* *hoff*. Scr. r. Pr. II 696, mit *Mynnegeilen* 1400 m. *Napiersky* 97 = *Мини-гаило* 1388 H. № 23, 6) *Mynne-gawde* *Wangsten* *bruder* von *Widockeln* 1406 m. Cod. vit. 128, 7) *czu Tawte-gynnen* *dorfe* Scr. Pr. II 694 = *Wolothco* *Tawti-gin-onis* 1401 m. Cod. Vit. 73, 8) *Waze-buth* won *Rossieyn* 1409 m. Cod. Vit. 186 = žem. *Vaši-butas* : *Vaiš-nóras* iš *Kumšos*, *Tauragnų* p. ir *Seinų* p., *Vaiš-nora* *Pilviškių*, *Griškabūdžio* p. : *Vaiš-villas* *Kvėd.* arba *Vaiš-vilā* *Kupiškio* p.

Kad vokiečių e atstoja ne vien redūkuotąjį i (ь), bet ir a (ъ), galime matyti iš šių pavyzdžių : 1) *villa Labbe-nare* Scr. r. Pr. II 103 = ryt. *Labanaras* = *Labanóras*, miestelis *Svenčionių* apskrity, 2) *Wilke-merge* 1384 m. Scr. r. Pr. II 694,695 = ryt. *Vilkamergė* *Dus.*, 3) *Castrum Meysche-gallen* Scr. r. Pr. II 633, *Maysegal* I. c. 693, *Meysegallen* I. c. 694, *czu Meisegaln* I. c. 695 = ryt. *Maišiagala* (ši reiškia „minkštą“ š) = dabar *Maišia-gala* = в *Мошо-колѣ* 1528 m. Arch., III №, 350 = *castrum Masgallen* Scr. r. Pr. II 552, žemaitiškoje ištarmėje — *Ma[i]š-gala*.

Kamienagalys *-i*, išnykdamas paliko savo pėdsaką pirma jo stovincio priebalsio minkštume; plg. *Минь-довгъ* II. 858,3, *панъ Михайло Кезь-кай-ло* *канцлеръ* 1450 m., *Любавскій, Литовско-русскій сеймъ*, p. 330. Ilgiau nekaip kiti priebalsiai minkštumą išlaikė i; šit keli pavyzdžiai : 1) *Виль-монт-ишкя* Spr. 54 : *Vil mantas* iš *Gersūnų*, *Ragainės* apskr., 2) *Виль товтишкя*, Spr. 54, 3) *Толь-мант-ойти*, им. *Товдагол.* v. Spr. 311 : *Tol-iušis*

Kv., Tol-eikis Kv. 4) Воль-монти, Spr. 61 : Val-mant-iškiai ties Vilkija (1 jau „kietas“) : Val-aišnis iš Bajorų, Rokiškio p., iš Saudógalos Saločių p., 5) Голь-монт-ишки, Spr. 80 : Gal-mančiai, k. Akmenės valščiaus, 6) Кгайлюсь Таль-войш-ойтисъ, Kuršėnų apyl. 1581 m. In. 245, 7) Болкусъ Виль-кго[й]л-овичъ, perlojiškis bajoras 1528 m. Dn. I, № 185, 8) Галь-канти-ишки, Spr. 66, 9) Гиль ва[й]н-ишки, Spr. 73 : Gil-vydis, Kupiškio p.

Senobės Manti-vilas (= Монтя виль II. с. рус. лѣт. XVII, 230,15) dzūkų šnektose turėjo pavirsti į Mancivilas ir išnykus kamienagaliui -i-, į Mancvilas. Iš pastarosios žodylės eina Merkinės parapijos kaimo vardas Mancvilai; palyg. gaudimas = dzūk graudzimas, iš kur tolesniai kilo tvėrečinių graudzmas (su «minkštu» dz).

Pavardes Geistautas (= Гейстовъ, Акты XXXII 377—380, Gejstowt DP. 214 B, latv. Geistaut, Bielenstein'o Grenzen 383 nuomone, paskola iš liet.), Gei staras (: Geistar-iškiai, k. Gižų valsč.), Gó stautas (Ukmergės p. : пан в Кгастовту 1450 m. H. № 53), Kęstartas (Kęstort iš Sedos, DP. 370 A, 380 B), Žó stautas (Ramygalo p. : Жастовъ, Акты XXXII, 185) lenkai ištaria kaipo Giejsztowt, Giejsztor, Gasztowt, Kęszort, Żasztowt. Šiuose varduose lenkų sz vestinas yra iš senesnio s (palyg. wiśnia = wisznia), kilusio iš lietuvių «minkšto» s. Gostautas ir k. turi s (kietą iš senesnio s (minkšto s), suminkštėjusio del kitą kartą po s buvusio balsio i.

Витольт. Кгеди-кгольдъ.

Baltieji rusai vietoje senobinio i (kietojo) stovinčio skiemens gale, dabar taria ū; plg.: voŭk = sen. volk, toŭsty = sen. tolsty, daŭ = sen. dat... Kada sonora i pradėjo virsti i ū, nieko tikra nepasako baltarusių kalbos istorikai. Karskis (Труды Вилен. отд. москов. предвар. комитета по устройству въ Вильнѣ IX археологическаго Съѣзда Вильна 1893, отд. III, стр. 4) sako, kad pirmieji sonoros i vartimo i ū pėdsakai (spordžiai) randami yra XV šimtmečiui baigiantis (1497 m. gromata, Арх. Об. I, 3; Четъя 1489 г. 247). XV, XVI šimtmečių, baltarusiai, nors kasdienėje kalboje ir tarė voŭk, doŭh, toŭkat ir t. t., bet rašė, laikydamiesi rašybos tradicijos, volkъ, dolgъ толкать. Tų laikų baltarusių kalboje vienodai buvo tariaimi ir voŭk «volkъ», viŭka «вилка» ir voŭtornik «вторникъ = dial. овторникъ», smouŭiŭsi «смолвивши», todėl nieko nebus keista, jei visus šiuos žodžius rasime vienodai rašomus; plg. оу вольторъникъ 59,17 (cf. 46, 29, 59, 7), смолвилши межп собою 71,20, Супрасльскій списокъ западно-русскихъ лѣтописей, 1519 (II. с. рус. лѣт. XVII томъ).

Lietuvių vardus Vytautas, Gedi-gaudas XIV-me ir paskesniuose šimtmečiuose baltarusiai ištardavo kaipo Vitoŭt, Gedigoŭd. Nors jie ir tarė voŭk, toŭpa, bet rašė volkъ, толпа, skaitydami paskutinėsią lytį normalėmis. Taip dalykams stovint, ne vienam diŭkui (дьякъ) pasirodė, kad vardu Vitoŭt, Gedigoŭd normalė, kitaip, tikroji, lytis ir yra Витольт Кгедикгольдъ.

Vietoje ū yra rašomas hypernormalismo keliu i tarp kitų dar sekančiuose varduose:

1) Bwtold 1401 Cod. Vit. 73 = Buthowdus 1413 Długosz IV, 157, Stanislaus Buthowth—owycz 1413 l. c. 157 = Butaut rex. Scr. r. Pr. II 551,³ = Butautas, Panevėžio, Čekiškės apyl.

2) Долкгирдъ I. с. р. лѣт. XVII 101,²⁷ Долъкгирдъ I. с. 84,¹⁹ = Долъкгирдъ I. с. 172,³⁰; 280,²³; 329,⁴⁰: Daugirdai, k. Grinkiškio p.

3) Gastold 1401 Cod. Vit. 73, 1404 l. c. 103, Gastolth 1432 Br. 151, пан Кастольт виленський воевода 1443 Arch. I. № 39 Кгаштолтъ 1536 l. c. IV № 43 = von Gaslowten Scr. r. Pr. II. 708, пану Кгастовту (du-dart) 1450 H. № 53 = Góstautas.

4) Georgius alias Giedigold 1434 Br. 134, Senkonis Gedigoldi 1433 Br. 155, Senko Gedigoldowicz 1434 Br. 158, пань Семень Кредикгольд-овичъ 1450 m. gromata Любавскій, Л.-р. сеймъ 327, Дедигольд-ишки Спрогисъ 93 (De- iš ge-, plg. андэль iš ангелъ) = Giedgowd DP. 381 B = Gedgaudas Kulių p...

5) Getolt DP. 84 A = Gethowt 1413 Długosz IV 157 : Getaučiai, k. Platelį, Telšių p.

6) Gytold 1401 Cod. Vit. 73 = Gin-tautas «'Αρχεσι λαος».

7) Montolt Solecznicensis 1434 Br. 158 = Montowt DP. 85 B, 118 B, 381 B, олександро М нтовт-овичъ 1536 Arch. IV, № 34 : в ев да Троцкий панъ Мони-видъ 1452 l. c. I № 50 : Man-wit Kunajtis DP. 149 A, Янъ Мун-вил-овичъ iš Кемели, Viln. apskrities, 1528 m. Arch. III, № 343 (un iš an — Vilniaus rytiečių padaras).

8) Monstold 1413 Długosz IV 157 = Mąstautas : Mąst-vilas Mosėdžio p. = Станиславъ Муст-вил-овичъ 1545 nuo Maišiagalos, Археорг. Сб. I, № 30 iš rytiečių augšt. lyties Mūst-vila(s), su ū iš a.

9) Ongemundes hoff. Scr. r. Pr. II 707 pataisytinas i Ouge-, Iwan von Galschan Ougemundes son 1390 Cod. Vit. 20, 21, Iwanen Awmunten son 1398 l. c. 54 iš Awg-, Iwan Awgmenten son 1379 Любавскіи, Л. рус. сеймъ 43 = Yvanus Olgimuntl 1401 Cod. Vit. 73, князь Иванъ Олггимонт-вичъ 1401, Н. № 24, ольггимонтъ II с. р. лѣт. XVII 234,38 : Von Setin (=Šeta) bis czu Byalg-in-dorffe II mile. Scr. r. Pr. II 694 iš pavardės Bij-álga (plg. Bij-eikiai, Žagarės valsč.) : Kančiaiálga DP. 146 B. Jurgi Konschalk 1432 Napiersky 191 iš Kančiaiálga iš Kanti + alga (Kantha'ge Scr. r. Pr. II 113 = Kant-alga, iš tokios šnekotos kur sako jaut-akis vietoje jaučiakis) : Wis-alg DP. 62 A : Mini-alg-owicz 1528 DP. 117 A iš Miniálga iš Mini [palyg.: Mini-mund 1413 Długosz IV 157, Mini-gaylo Gedigoldi 1401 Cod. Vit. 73] + alga, Минельг-ишки Спрогисъ 189 iš Mini-alg- : Min-álga Jušk. vel. dainos, № 785 a. Jan Min-olgis nuo Kelmės 1591 m. In. 381 iš Min-álgis.

10) Рын-кголтъ. II. с. р. лѣт. XVII, 234,50, = Rin-gaudas : Ringáila Kaltinénų p., Rin-galliai, k. Pabiržės p. : Rin-daugaī, dvaras Pabiržės p. : czu Rin-kant Scr. r. Pr. II 692 = Ri[n]-kantaī, bažnytkiemis netoli Vilniaus [n išnyko disimilacijos keliu], Rikantai, k. Kelmės p. Visur čla turime n, kilusį iš senesnio m ; plg. : Rim-eikiai, k. Pakapės p. = latv. Rimeikiu (ki = minkštam k.) ciems Rīgas rak. krājums IV, 101) : Rim-wid DP. 118 A, 379 B.

11) magnus dux Vytołth 1386 Arch. I, № 6, Вптолтъ II. с. р. лѣт. XVII, 265,35; 266,3 = kunig Withawt 1390 DP. 51 B, herczog Wiethawd 1409 Cod. Vit. 187 (ie = ilgam y) = Vytaut[a]-s (y tvirtapradis-gestossen), upelis Veivlržėnų p.

12) Zastold 1401 Cod. Vit. 73, 1404 l. c. 103 = Žostautas, Ramyg. p.

13) Жутольты, к. Спрогисъ = Жутовты, к. Kuršėnų, Plungės valsčiaus : ? Жуконцы, dvarelis Žagarės valsčiaus.

V a i d - i l a (s) J u n d - i l a (s)...

Tokiuos vardus, kaip antal : jotvingas (ятвягъ, lenk. ja'wing) Юндилъ 1256 ll. 835,1, В идило II. с. р. лѣт. XVII 73,7 ; 144,8 ; 317,7 = пан В идило 1437 Arch. I № 35, Gintil Scr. r. Pr. II 667 = Gintilto DP. 382 A, Swirtil castrensis de Oukaym Scr. r. Pr. I 171 p. Venslovas, «Draugijos» 34 №, p. 175, be jokio pagrindo liepia skaityti kaipo Jund-elis, Vaidelis, Gintelis, Svirtelis. Юндилъ ir t. t. turi -ил- arba -il- ne iš -ел- arba -el- : nei rusai nei vokiečiai vietoje lietuvių e (atvirojo) niekados nėrašė n, i. Visuose augščiaiu paminėtuosiuose varduose turime sufixą (diminut.) -ilas arba -ila (nom. sg.).

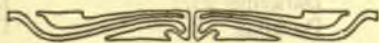
Sufiksą -ila[s] aš tuo tarpu terandu sekančiose dabarties pavardėse : 1) Juūd-ilas Kvėdarnos p. = Jundił Towtkowicz DP. 201 B. : pr. Junde Wieting in Medenau Preuss Urk. II 449, 2) Vařd-ilas Rietavo p. = Vaid-ilas Joniškėlio p. : Vaidilā-ilos Šimonių p. : Vaidilai, k. Grinkiškio, Žvingių p., 3) Gint-ila[s] = scolovita Gintil 1388 Scr. r. Pr. II 667 ir pr. zamb. 1360 m. Gintilāi, k. Varnių p; kopl. Telšių p. : Gintil-iškė, miest. Telšių apskr., 4) Svirt-ilas Veiviržėnų apylinkėje, 5) Virš-ilas Kvėd. p. : Virš-ilā nuo Ukmergės, 6) Siūt-ilas Kvėd. p. (iū tvirtagalīs), 7) Baūd-ila Tverėčiaus p. : pr. Baudo, Baud-in.

Iš dokumentų galime pavyzdžiui paėmti kad ir šiuos vardus : 1) плебанъ Налибоцкїи князь Мацко Вѣйн-пл-ович 1467 Arch. I № 135 : Vaĩnius Dus. p., Vain-eikis Jon p. : Wayni-gede von Ragnit 1399 Scr. r. Pr. II 673, 2) Budr Ged-ił-owicz DP. 231 A, 3) Kirk-ilo DP. 382 A, 4) Dowgiā Szur-ił-owicz DP. 233 A, 5) God-ił- l. c. 147 A, 6) Trisz-ył-owicz DP. 203 A, 7) Nart-ił-owicz l. c. 198 A, 8) Torp-ił-owicz 193 A, 9) Dowt-ił-an-owicz 190 B, 10) панъ Янтъ Юнд-плъ, бояринъ Ейшишскїй 1524 Люб-вскїй, Л. рус. сеймъ 441 : Jund-utis In. 255, 11) Sud-ił- DP. 146 B, 12) Towt ił- 148 A, 13) Wencko Jaun-ił owicz 119 B, 14) Tersch-ylis 194 B, del galinio -is palyg. vagilis (Dus. p.), dimin. iš vagis, 15) jotvingas Пест-пло 1273 II. 870,25 : žem. Pestē plur. «Песци», k. Salantų par. iš pavardės Pestys, 16) pr. Samb-il, Wieting im Gebiet von Rudau, Preuss. Urk. II 430, 449, 485 : ? žambas, 17) pr. Samils, Besitzer im Felde Narasow, l. c. II 542 : bart. Sam-oke, im Felde Dirgowite, l. c. II 548 : Sam-ūliai, k. Anyk. p., 18) pr. Wapil, Besitzer im Felde Prisdamus, l. c. II 275, 547, 19) scalovita Girdilo 1326 m. Scr. r. Pr. I, 148 : pr. poguz. Gird-une 1361 m

Vietoje Gintilas, Jundilas ir Vaidilas šnektose yra sakoma ir : Giñtalas, Juñdaldas — apie Šates, Ylakis, Kantaučius, Vařdal[a]s apie Mosėdį (Waidat-aytis In. 486) : Giñtulas, Juñdulas — apie Mosėdį, Darbenus : Vařd-u las — Kupiškio p. (plg. Jūgulas Ušpalių p.). Plg. Ruk als Sohn des Sudauers Skumant, Preuss. Urk. II 297, 298, pr. zamb. Dyk al 1360 m., pr. pomez. Diwols 1348 m. (su o iš a del lūpinio v), scalovita Girdalle 1287 m. Scr. r. Pr. I, 258, pr. Warg ale (: Warg-ullo, germanus Nalubi filii ūclodonis de Quedenow. Dusb. III, 101).

Greta su Jund i las : Jund u las yra dar buv usi ir ketvirta lytis, tent Jund -e lis = панъ Юрей Юдель 1565 Любавскїй, Лнт.-рус. сеймъ, Приложение № 79; palyg. dar : 1) Ragel iš «Caltheneen» 1390 Cod. Vit. 23 : Rageliai, bažnytk. Ežerėnų apskr. dimin. iš Ragis DP. 148 B, 2) войтъ мѣста Виленского, панъ Шикел 1515 Arch. III № 152 : Szykuć, 3) Jan Stak et ajtis DP. 147 B : Stak elē Pampėnų p. : Stakės, k. Anyk. p., latv. Staki, vietovė Barono ir Visendorfo Latvju dainas 12859 : Stak miniai, k. Tryškių p., 4) Кррикрасъ Шешк елисъ, Veliuonos val. 1597 In. 604, 5) Янелъ Кпр-ель 1597 In. 603, 6) Wawryn Bubiele Kretingos p. 1572 In. 173 = Būbelė Alsėdžių p. : Būbjai, pašto stotis, netoli Šiaulių, 7) jotvingas Минт-еля 1273 II. 870,25 iš Mintelē (я iš ilgo atviro -e) : kuršis Minte Bielenstein Grenzen 289. № 21.

Yra pavardžių, kuriose galūne tarnauja ne -ila (plg. Virš ilā), bet-yl a; pavyzdžiui tesie: Tart ylā, gen. s. -ylos Tauragnų pav. (plg. Tort-ajtis DP. 123 b. : Vy-tartas), Brauk-ylā, ylos Ds. p., Čiob ylā, ylos Dus. p. (plg. Čiob-iškis); cf. Tirylis nuo Mosėdžio (kun. P. Sragys) = Tirylis Ds.

Asmens vardu rodyklės.

Visi rodyklių puslapiai reikia žiūrėti dviem puslapiais toliau: kur parodyta, sakysime, 5 pusl., reikia žiūrėti 7, kur 13, reikia žiūrėti 15, ir t.t.

A.

Algande p(rūsas) 28.
Algmantas 42.
Algminas 40.
Ankštakys 16.
Arbute p. 30.
Ardange p. 30.
Argėla 30.
Aršvila 4.
Arvydas 30.
Ašmantas 4. 15.
Ašvydis 4. 15.
Atminas 15.
Atsodas 15.
Augštikalnis 4.
Augštuolis 35.
Aurimas 25.

B.

Baydoths p. 24.
Balčas 16. 25.
Balčiūnas 3. 25.
Balčius 19.
Balnas 37.
Baltakys 4.
Baltaragis 4.
Baltenis 25.
Baniota 24.
Bareikis 27.
Bareišis 27.
Bargaila 27.
Baršketis 24.
Bartautas 35.
Bartenis 25.
Barutis 18.20,
Barvainis 27. 35. 39.
Barvydas 27. 35.
Barzda 3.
Bauda 43.
Baudila 43.
Baukys 4.
Bavetis 24.
Beinoras 15.
Bėkintis 35.
Beldžius 19.
Benetis 24.
Bereika 25.
Bereišis 25.
Berenis 25.
Beržvilkas 23.
Bybartas 35.
Bygaila 27.
Bijalga 42,

Bijeikis 27. 35. 42.
Byot p. 24.
Bykšas 4, ys 18. 20.
Byla 25.
Bilenne p. 25. 26.
Bylius 3.
Bylow p. 25.
Birenis 25.
Birietā 25.
Birjotas 24.
Birmantas 24.
Birutis 25.
Birženis 25.
Bisllys 4.
Bytautas 15. 19. 27. 35.
Byvainis 4. 15. 27. 35.
Bobila 16. 17.
Braknis, ies 4.
Braukyla 43.
Būbelė 28. 43.
Budrys 43,-ius 3.
Bugaila 15 19. 27.
Bugailiškis 27
Bugėla 30.
Buginas 27.
Buivydas 34. 38.
Buivinas 34.
Bukantas 27. 35.
Bulys 24.
Bulota 24.
Butautas 35. 38. 41.
Butenis 25.
Butginas 4. 15.
Butikis 25.
Butil p. 25.
Butrimas 4. 15.
Butvilas 15. 17. 38.
Buvainis 27.

C.

Čiobyła 43.
Čiuliepa 27.

C.

Czugaļto 27.

D.

Dabeika 16.
Darbutas 15. 27.
Dargaila 27.
Dargėla 30.
Dargenis 25.
Dargilas 31.
Dargis 2. 25. 25.
Dargužis 3.

Dargvainis 25.
Daubaras 38.
Daugaila 27. 38.
Daugantis 16.
Daugautis 3.
Daugėda 21. 22.
Daugėla 15. 30. 38,
-is 3, -as 4.
Daugilas 2. 31, -is 38.
Daugin-3.
Daugintas 16,-is 16. 35.
Daugiotas 22.
Daugirdas 38. 41.
Daugis 3.
Daugmantas 3. 22.
Daugmaudas 22.
Daugotas 22.
Daugšas 2. 22.
Daugučionis 17.
Daugutis 3. 22.
Daugvydas 19. 22.
Daugvila 15. 22.
Daugvinas 3. 22.
Daujotas 2. 24.
Daukas 22.
Daukintas 35, -is 15.
Dauknys 22.
Daukutis 17.
Daumantas 20.
Daunoras 15.
Dausinas 38.
Dauskurdas 38.
Dautaras 38.
Dautartas 38.
Dautilas 43.
Davainis 39.
Degulis 22.
Dervyda 15.
Devainis 25.
Deveikis 25.
Deveinis 25.
Dykal p. 43.
Dima 27.
Dimeikis 27.
Dimgaila 19. 27. 38
Dimgėla 31.
Dingaila 27.
Dirgėla 4. 15. 31.
Dirgintas 3. 31.
Dirke p. 25.
Dirmantas 31.
Dirmeikis 25.
Dirmeitis 25.

Dirsė 25.
Dirseta 25.
Dirsūnas 25.
Dirveika latvis 23.
Dywan p. 23.
Diwols p. 43.
Dogėla 31.
Dovilas 31.
Draudenis 25.
Draudvilas 25.
Dravenis 25.
Drigotas 22.
Drovydis 15.
Druktenis 26.
Druneikis 27. 31.
Drungailius 27.
Drungėla 31, -ius 16.
Drungilas 31.
Dulba 16.
Džiaugas 16.
Džiugaila 27.
Džiugas 28.

E.

Edwił 39.
Eglenis 26.
Eibaras 34. 36.
Eibutas 34.
Eidikas 24.
Eidigintas 24.
Eidminas 24.
Eidžiotas 24.
Eigaila 28.
Eigėla 31.
Eigilas 31.
Eikint p. 28.
Eimantas 28. 33. 38.
Einoras 35. 39.
Eirimas 34.
Eitautis 16. 35.
Eitminas 16. 25.
Eitvilas 31.
* Eivenis 33.
Eivydas 38.
Elk- 23.
Erdivilas 18. 19.
Eržvilkas 23.

G.

Gabartas 36.
Gabėta 25.
Gadeikis 23.
Gadvainas 23.
Gadvaišas 23.

Gaigalas 38.
Gaila 29.
Gailinis 29.
Gailys 16.
Gailiūnas 29.
Gailius 3. 26. 29.
Gaivilas 3.
Galbutas 29.
Galgantas 30. 35.
Galgedas 29.
Galginas 29.
Galgintas 30.
Galkantas 30. 38. 41.
Galmantas 30. 41.
Galminas 30.
Galvydis 15. 30.
Galvilas 30.
Galvirdas 30.
Gangaila 28. 36.
Gantautas 36.
Gardenis 26.
Garute p. 29.
Garuolis 35.
Gastart p. 36.
Gastimus p. 36.
Gatartas 36.
Gatautas 36.
Gaudewins p. 34.
Gaudrimas 34.
Gaudrutis 40.
Gaudžiotas 24.
Gauwina 34.
Gedas 25.
Gedeika 16, -is 25.
Gedenis 26.
Gedetes (jotvingas) 25.
Gedgaila 28.
Gedgantas 3.
Gedgaudas 15. 42.
Gedgautas 22.
Gedgėla 31.
Gedila 43.
Gedkantas 16. 40.
Gedminas 2. 16.
Gedrimas 34.
Gedun p. 25.
Gedutis 16. 29.
Gedvainas 38.
Gedvydas 38.
Gedvilas 2. 19. 24.
Gedvinas 31. 34.
Geidvilas 3.
Geykint p. 36.
Geiminas 36.

Geistaras 36. 41.
Geistautas 36. 41.
Geistys 36.
Geitautas 36.
Gelbedis 31.
Gelda 16.
Gelgaudas 31.
Gėlguda 31.
Genelis 3.
Geniukas 16.
Gerybė 3.
Gerkantas 36.
Germinas 36.
Gertautas 36.
Gestowt 36.
Getautas 36. 42.
Gygayle 28.
Gilandis 31.
Gilbirs p. 36.
Gilvainis 31. 41.
Gilvydis 32. 41.
Gilvilas 32.
Gimbutas 15. 40.
Gineišis 28.
Gineitis 25.
Gyniotas 20.
Gintalas 43.
Gintauta 15. 36. 40. 42.
Gintila 43.
Gintulas 43.
Gira 39.
Girdaw p. 22.
Girdenis 20. 26.
Girdila 43.
Girdys 32.
Girdune p. 43.
Girdvainas 26. 38.
Girdvydas 18. 19.
Giriotas 24.
Girkantas 15. 36.
Girstautas 36.
Girsteikis 36.
Girtautas 36.
Gitenis 26.
Гитовъ 17.
Glodenis 26.
Godilo 43.
Gostautas 4. 8. 18.
36. 41.
Gostys 36.
Gostivainis 30.
Gotautas 36.
Gražys 34.
Grintautas 36.

Gudenne p. 26.
Gudigaila 28.
Gudigardas 24.
Gudiminas 28.
Gudirgis 28.
Gudvinas 34.
Gustautas 36.
Gustir p. 36.
Gutautas 36.

Y. I.

Ylakis 4.
Ilgotis 24.

J.

Jagaude p. 27.
Jaugėla 31. 38.
Jaugilas 17. 31. 38.
Jaukantas 31.
Jauneikis 38
Jaunila 43.
Jauniulis 16.
Jaunutis 18. 19.
Явгянд- 31.
Jobutas 26.
Jocys 17.
Jočionis 34.
Jodaugas 22. 26.
Jogaila 26.
Jogaudas 27. 38.
Jogėla 27. 30.
Jogilas 27. 31.
Joginas 27.
Jogintas 27.
Jogirdas 27.
Jogminas 15. 38.
Jogvila 15.
Jokantas 4. 27.
Jokintis 27.
Jomantas 27. 38.
Jomilas 27.
Jonaudas 27.
Jorudas 27. 39.
Josilas 16.
Joskaudas 15. 27.
Josudis 27.
Jotaitis 24.
Jotautas 18. 27. 36.
Joteikis 24.
Jotvilas 24. 34.
Jovaišas 15. 23. 27. 38.
* Jovaldas 27.
Jovydas 17. 27.
Joviltas 27.

Jovirdas 27. 30.
Юдгайло 27.
Югайло 28.
Jugulas 43.
Jundalas 43.
Junde p. 43.
Jundelis 43.
Jundilas 19. 43.
Jundutis 16. 43
Jundulas 43.
Jun(i)gedas 36.
Junokas 36.
Juntautas 36.
Jurgionis 17.
Jusas 17.
Juodeika 17.
Juodelė 28.
Juodkys 18. 20.

K.

Kaybutte p. 31.
Kaigėla 31.
Kaltenis 26.
Kančialga 3 21. 42.
Kančiūnas 26.
Kančius 26.
Kangaila 28
Kangedas 28.
Kantalga 23. 42.
Kantas 26.
Kantautas 32. 36. 38.
Kanteikis 26.
Kantenis 26.
Kantigirde j. 26. 36.
Canthyr p. 36.
Kantminas 16.
Kantrimas 26. 38.
Kantūnas 26.
Kareika 20.
Kareiva 38.
Kaributas 18. 19.
Karjotas 18. 24.
Karšūdis 16.
Kasbaras 36.
Kastautas 36.
Kaszelis 17.
Kateiva 38.
Kelpšas 22.
Keraminas 15. 28. 39.
Kerbedis 31. 39.
Kereiša 39.
Kergaila 28. 39.
Kęsgaila 28. 40.

Kęsgilas 31.
Kęstartas 34. 41.
Kęstenis 26.
Kęstutis 17. 19.
Kęsvinas 34.
Kybaras 3.
Kybartas 19. 36. 38.
Kymantas 36.
Kintautas 36.
Kintrimas 36.
Kintvilas 36.
Kirbutas 3. 24.
Kiriotas 24.
Kirkantas 24
Kirkila 43.
Kirstowt 36.
Kytautas 36.
Китенин 19. 26.
Klauseikis 28.
Klausgaila 28.
Klausgėla 31.
Clausite p. 28.
Kleibus 4.
Klypa 4.
Knystas 36.
Knystautas 36.
Knysteika 36.
Kraulaidys 16.
Crottowt 36.
Kūkenis 26.
Kumpanosis 16.
Kunaitis 42.
Kunas 3. 24.
Kuneika 24.
Kunota 24.
Kuprelis 43.
Kuolas 4.

Q.

Queybuth p. 36.
Queydange p. 39.
Queilang p. 39.
Queyrams p. 39.

L.

Labanoras 15. 39. 40.
Labeikis 39.
Labgaudis 39.
Labvardis 39.
Lagedas 28.
Lapinas 3.
Lasota 24.
Lašukas 27.
Laukineitis 25.

Laukys 3.
Legaila 28.
Legaudas 28.
Leliaudas 28.
Lembartas 28.
Lengaila 28.
Lengvenis 18. 19. 33.
Lengvinas 34.
Lengvys 34.
Lybartas 39.
Liesis 18. 19.
Lingė 3.
Lipnius 3.
Liaubaras 27.
Liaudginas 35.
Liaudžius 3.
Liausgaila 28.
Liausginas 28.
Liubartas 19. 28. 39.
Liugaila 28.
Liutvinas 34.
Lutuwerus 25.

M.

Magialo 31.
Maila 4.
Maitautas 36.
Maivydas 36.
Maknis 17.
Maldenis 26.
Maldite p. 26.
Maldutis 26.
Mandeikis 20.
Mandio p. 20.
Maneika 40.
Mangaila 28. 40.
Mangėla 31.
Mangirdas 19.
Maniušis 40.
Maniutis 40.
Mankantas 3.
Mantas 16.
Mantautas 3. 36. 42.
Mantigaila 28.
Mantivinas 31. 34.
Mantminas 40.
Mantvydas 34. 40.
Mantvilas 16. 39. 41.
Manvydas 19. 39. 40. 42.
Manvilas 3. 16. 42.
Mardosas 16.
Margetis 24.
Margylis 16.
Maseik

Masys 36.
Masiukas 16.
Masiulis 36.
Mastautas 36.
Mastivilas 36.
Masvilas 36.
Maštautas 36.
Maštvilas 36. 42.
Matautas 37.
Matila 37.
Matto p. 37.
Maudelo p. 22.
Maudite p. 22.
Mažeika 37.
Maželis 17.
Mažionis 22.
Mažys 22.
Mažutis 3. 31.
Mažvyda 15.
Medeika 23.
Medeišis 23.
Medginas 23.
Medūnas 23.
Medvaišas 23.
Meižaktis 3.
Mendučionis 17.
Mikšas 19.
Mikučionis 17.
Mileika 3.
Mylimas 3.
Miltenis 26.
Milvydas 27. 38.
Minalga 16. 21. 23. 40. 42.
Minbutas 21.
Mindaugas 16. 21. 40.
Mineikis 21.
Mineišis 21.
Minergis 21.
Mingaila 19. 21. 28. 40. 42.
Mingaudas 21. 22. 40.
Mingėla 21. 31.
Minginas 22.
Mingintas 22.
Minialga 21. 42.
Miniotas 22. 24.
Miniutis 21.
Minkantas 3. 22.
Minmantas 21. 22. 42.
Mintagaila 28. 39.
Mintaras 22.
Mintartas 22.
Mintautas 22. 37.
Minte kuršis 28. 39. 43.
Mintelė j. 28. 39. 43.

Minvainas 22.
Minvydas 22.
Mirtenis 26.
Mižas 3.
Myžaitis 37.
Myžtautas 37.
Montedrawe p. 26.
Mulvinas 34.
Muntir p. 36.

N.

Nagajlo 28.
Nalubo p. 43.
Nameikis 28.
Nameišis 28.
Namgaila 28.
Namikas 28.
Namišis 28.
Naperganno p. 28.
Napirgawe p. 28.
Napragando p. 28.
Nartilo 43.
Narwais p. 23.
Naudiota p. 24.
Naudžiūnas 24.
Naujenis 26.
Naujikas 26.
Naujokas 26.
Nawalde p. 27.
Навоишъ 23.
Навирдъ 27.
Neik- 3.
Nekepėlis 3.
Newelde 29.
Nygaila 28.
Nykantas 28.
Nodab- 30.
Noras 16. 17.
Norbutas 17. 31. 37. 40.
Norelis 16. 17.
Noreika 16. 17.
Norgaila 28. 32.
Norgėla 31. 32. 38. 39.
Norgilas 31. 32.
Normantas 16. 40.
Nortautas 37.
Noručionis 17.
Norutis 17.
Norvaišas 15. 16. 19.
23. 40.
Norvydas 38.
Numgaila 28.
Numgaudas 15. 28.
Nutautas 37.

O.

Oželis 30.

P.

Pagrandis 16.
Paknis,ies 4.
Palkotas 24.
Pamedytis 26.
Pelle p. 34.
Pelwyn p. 34.
Permaude p. 22.
Pestila j. 20. 43.
Pestys 43.
Pygantas 35.
Pikčius 28.
Piktys 3.
Piktuiža 3.
Piepala 38.
Pogilas 31.
Pomanda p. 20.
Powida p. 31.
Powyle p. 31.
Powire p. 31.
Priegėlis 31.
Prietautas 37.
Prievaišas 23. 31. 37.
Prievėlys 23. 31.
Pukšas 22.
Puplesis 4.
Pupšys 22.
Pūtrimas 15.
Putvinas 34.

R.

Radvilas 17. 23. 39.
Ragelis 43.
Ragis 43.
Rameikis 17. 33. 39.
Rameke latvis 39.
Ramūnas 33. 39.
Ramvydas 39.
Raugota 24.
Razgaila 28.
Repšys 22.
Rikantas 28.
Rimas 17. 30.
Rimdeika 3.
Rimdžius 17.
Rimeikis 42.
Rimeišis 37.
Ringaila 19. 28.
Rimšys 3. 22.
Rimtautas 37.
Rimvydas 3. 39. 42.

Rindaugas 22. 42.
Ringaila 28. 32. 42.
Ringaudas 42.
Rinkantas 28. 42.
Riauba 18. 20.
Rotautas 37.
Rotenis 26.
Rudamina 27.
Rudminas 39.
Rukals j. 43.
Ruklys 18.
Rukšys 31.
Rupeika 3.

S.

Садгайло 28.
Sambil p. 43.
Samilas 17. 43.
Samulis 43.
Sargotas 24.
Sauginas 37. 39.
Sausdargas 25. 28.
Sausgaila 28.
Sebas 24.
Sebeta 24.
Seibutis 4. 15. 16.
Seleino p. 34.
Sėlenis 26 34.
Selvinas 34.
Сидовгъ 22.
Simmgail- 28.
Сингайл- 28.
Sintautas 37.
Sirgėla 31.
Sirgilas 31.
Siriotas 24.
Sirputis 19.
Sirtautas 37.
Sirvydis 4. 37.
Siwoyn- 22.
Siūtilas 43.
Skaudegedė p. 27.
Skaudegirde p. 27.
Skylė 4.
Skirgaila 19. 20. 28.
32. 34.
Skirgėla 31.
Skirjotas 24.
Skirmantas 29. 34.
Skirvainis 3. 29.
Skirvenis 34.
Skirvinas 34.
Skįsgaila 19. 29.
Skįsgėla 31.
Sclodo p. 43.
Skomandas 20.
Skowstgont 35.
Skurda 26.
Skurdenis 26.
Skurjotas 24.
Skurvydas 24.
Smilga 38.
Softowt 37.
Спуграйл- 29.
Sragys 28.
Stakelė 43.
Stakminas 43.
Stangaw p. 34.
Stannow p. 34.
Statausis 16.
Stegaila 29.
Stegelis 29.
Steginas 29.
Stegvilas 38.
Steigvilas 38.
Steikvilas 39.
Stenenis p. 26.
Stimbirys 3.
Stirpeika 3.
Strigaila 29.
Stringenis 26.
Stulgys 17.
Sudargas 29.
Sudgintas 34.
Sudila 43.
Sudir p. 36.
Sudmantas 27. 34. 39.
Sudvinas 34.
Sugailis 16 29.
Sugardas 29.
Sukintas 29.
Sungaila 19. 29. 32. 37.
Suntautas 29. 37. 39.
Surdaugas 22.
Surgailis 4. 15 29.
Surgautas 26. 29.
Surgėla 31.
Surminas 16.
Survila 39.
Suvaيدا 26.
Suvainis 29.
Свелкенин 19.
Svirbutas 29. 4.
Svirgantas 29. 35.
Svirtenis 26.
Svirtilas 26. 43.
Switthe p. 37.

Š.

Šakenis 26.
Šatraminas 39.
Šedvydis 15.
Šemeta 24.
Šereiva 38.
Šeškelis 43.
Šikelis 43.
Šikutis 43.
Šilgalis 32.
Šiaulys 3.
Šlepetyš 24.
Šzuriš 43.
Šventaragis 39.
Švitrigaila 19. 37. 39.
Švitrigėla 37.
Švitrys 37.

T.

Tagil p. 29.
Tanbutas 31.
Tangėlis 31.
Tarailis 34.
Taraľdis 34.
Tariotas 24.
Tarpila 43.
Tartaitis 43.
Tartyla 43.
Tarulis 22.
Tarvydas 15. 34. 38.
Taujenis 3.
Taujotas 23. 24.
Taurakys 16. 33.
Tautgaila 29.
Tautginas 15. 35. 39. 40.
Tautgirdas 39.
Tautila 43.
Tautvaišas 23.
Tautvilas 3. 37. 39. 40.
Tavaišas 23.
Teršilis 43.
Tervydis 15. 17. 38.
Tiddika 36.
Tilenis 26.
Tylenis 26.
Tilgautas 26.
Tilindis 26.
Tiliūnas 26.
Tilmantas 26.
Tiryliš 43.
Togailis 29.
Toleikis 41.
Toliotas 23. 24.
Toliušiš 3. 22. 40.

Tolmantas 23. 40.
Tolvaišas 23. 41.
Touteġudde latvis 36.
Traidenis 19. 20. 25.
Trene p. 24.
Treniota 20. 23.
Trinta p. 29.
Trintele p. 29.
Triszyto 43.
Tūbausiš 16.
Tuledrawe p. 26.
Tulewirde p. 27. 30.
Tulminas 38.
Tuluikiš 27.
Tūska 26.
Tūskenis 26.

U.

Užgalis 32.

V.

Vaibutas 16.
Vaidalas 43.
Vaidenis 26.
Vaidginas 39.
Vaidila 20. 43.
Vaidotas 24. 26.
Vaidulas 43.
Waygail p. 29.
Vaiginas 29.
Vaina 24.
Vaineikis 43.
Vainigedas 43.
Vainila 43.
Vainiotas 24.
Vainius 24. 26. 43.
Vainotas 24.
Vaira 4.
Waysil p. 23.
Vaiša 23.
Vaišalgas 23.
* Vaišbutas 40.
Vaišnoras 15. 23. 40.
Vaištaras 23. 24. 34. 39.
Vaištautas 17. 23.
Vaišvydas 23.
Vaišvilas 16. 23. 40.
Vaišvilkas 22.
Vaišviltas 18. 19. 23.
Vaišviras 23.
Vaitas 22.
Vaitenis 26.
Vaitila 26.
Vaitimas 26.

Vaitonis 22.
Vaitnoras 26.
Vaitutis 26.
Valainis 41.
Valmantas 41.
Vanagiras 16.
Vangst- 40.
Wapil p. 43.
Wargale p. 43.
Wargallo p. 43.
Varkala 15.
Vegenis 26.
Veikšra 4.
Wennike p. 34.
Vėžys 3.
Vybaras 35.
Wibr- 3.
Vydigaila 29.
Vydmantas 29. 39.
Vydmimas 22. 30.
Vygaila 19. 29. 35.
Vygantas 35. 36.
Vygėlis 15. 31. 35.
Vygintas 35.
Vygirdas 35.
Vijeikis 35.
Vijuolis 35.
Vykintas 19. 35.
Vilgaila 29. 41.
Vyliaudas 35.
Viliotas 24. 34.
Vilkalis 23.
Vilkas 3.
Vilmantas 40.
Viltautas 29. 37. 40.
Vilutis 22.
Vimbaras 34.
Vingėla 31. 34.
Vingilys 31. 34.
Vyniautas 34.
Winiko p. 34.
Vinmantas 34.
Винстовтъ 37.
Vintaras 34.
Virbila 16.
Wirigaude p. 23.
Virketis 24.
Virminas 23. 35.
Viršilas 43.
Viržintas 23. 35.
Wissageide p. 29.
Visalga 23. 40. 42.
Visavaldas 27.
Visbaras 4. 27. 29. 39.

Wissebute p. 29.
Wyssedarge p. 29.
Wissegar p. 29.
Wissegaude p. 29.
Wissegedede p. 29.
Wissekynt p. 29.
Wissetrint p. 29.
Wissewille p. 29.
Visgaila 29.
Visgailas 31.
Visginas 39.
Visgiras 3.
Visgirdas 16 29. 35.
39 40.
Viskantas 15. 29.
Viskintas 29.
Vismaldas 20.
Vismantas 29. 39.
Visvilas 3.

Вишлии 19.
Wiszut- 3.
Vytartas 35. 38. 43.
Vytautas 19. 34. 42.
Vytenis 20. 25.
Витолтъ 41.
Vyvainis 35.
Vyžintas 35.
Vienažindys 4.
Viengalis 32.
Viešeikis 29 38
Viešgaila 29.
Vieštartas 29. 37.
Vieštautas 37.
Viešvila 29.
Wonalge p. 21.
Vosbutas 23. 29. 37. 40.
Vosgaila 19. 23. 29.
Vosgėla 29. 31. 38.

Vostautas 37.

Ž

Žadgaila 29.
Žadvainas 29. 38. 39.
Žasytis 26.
Žybartas 16.
Žilyys 34.
Žintys 35.
Žirnikis 16.
Žiaurila 16
Žiemmitys 16.
Žongojlo 29.
Žostartas 37.
Žostautas 37. 41. 42.
Žukantas. 37. 42.
Žutartas 37.
Žutautas 37. 42.
Žvirblis 3.

Kiti K Bugos raštai:

- I. Aistiški studijai. Tyrinėjimai lygintinio prūsų,
latvių ir lietuvių kalbomokslis srityje . . . 3 r. — k.
- II. Kalbos dalykai (Quaestiones grammaticae). . . — „ 40 „
- III. Medžiaga lietuvių, latvių ir prūsų mytolo-
gijai I sąsiuvinis — „ 30 „
- VI. Medžiaga lietuvių, latvių ir prūsų mytologijai
II sąsiuvinis — „ 30 „
- V. Baltica: 1) о происхождении литовскаго **z**,
2) о литовско-латышскомъ дифтонгѣ **ui**, 3)
балтійскіе (айстійскіе) этимологіи. . . . — „ 60 „

Sukrauta M. *Piaseckaitės-Šlapelienės knygyne, Vilnius,*
Šv. Jono g. 13.

A 9
974
LTSR Varp. resp. Biblioteka